

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної
студентської наукової конференції

«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ
ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

(17 квітня — 20 травня 2023 р.)

УДК 334.7:330.341.1](06)

I-66

Відповідальна за випуск:
Примаченко О.Л., к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Рекомендовано до друку
Науково-експертною радою КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Протокол № 5 від 22.06.2023 р.

I-66 **Інноваційні проєкти для післявоєнного відновлення та розвитку України:**
зб. доп. Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції, 17 квітня —
20 травня 2023 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2023. 79 с.

Збірник тез студентів факультету обліку та податкового менеджменту укладено за підсумками їх досліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ імені Вадима Гетьмана 17 квітня — 20 травня 2023 р. Доповіді студентів присвячено викликам та векторам розвитку обліку, контролю та оподаткування у післявоєнній розбудові України, значенню податкового менеджменту, аналізу та фінансового моніторингу в умовах економічного відродження України. Розглянуто питання щодо застосування інноваційних та digital-технологій обліку, аналізу та аудиту для забезпечення післявоєнного відновлення та розвитку країни.

УДК 334.7:330.341.1](06)

Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється

ISBN 978-966-926-447-3

© КНЕУ 2023

ЗМІСТ

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНСАЛТИНГУ

ПЛАТФОРМА ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА ОПОДАТКУВАННЯ У ПІСЛЯВОЄННІЙ РОЗБУДОВІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ Й ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

<i>Буз Андрій Олександрович.</i> Стратегічний екологічний управлінський облік.	5
<i>Бишовець Аліна Олександрівна, Луценко Владислава Олександрівна.</i> Роялті як об'єкт бухгалтерського обліку та оподаткування	8
<i>Делейчук Зоряна Миколаївна.</i> Електронні гроші — платіжний інструмент цифрової економіки	10
<i>Запорожець Вікторія Віталіївна.</i> Особливості документального оформлення вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів	11
<i>Позднякова Дарія Дмитрівна.</i> Перспективи розвитку безготівкових розрахунків в повоєнній перспективі	13

КАФЕДРА АУДИТУ

ПЛАТФОРМА ІННОВАЦІЙНІ ТА DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

<i>Андрущенко Євгеній Максимович.</i> Перспективи ведення бухгалтерського обліку оплати праці із використанням сучасних інформаційних технологій в умовах повоєнного відновлення України	15
<i>Берегова Анастасія Сергіївна.</i> Диджитал-технології обліку розрахунків з вітчизняними постачальниками та підрядниками як чинник післявоєнного розвитку України	17
<i>Воловик Дар'я Миколаївна.</i> Оцінка перспектив використання блокчейн-технологій у системі обліку розрахунків з оплати праці в умовах воєнного стану	19
<i>Волощенко Ілля Сергійович.</i> Облік заробітної плати: проблеми та шляхи їх вирішення	22
<i>Горбач Людмила Сергіївна.</i> Особливості формування доходів морських портів України в умовах воєнного стану	24
<i>Дядечко Артем Миколайович.</i> Роль digital-технологій обліку доходів фізичних осіб у забезпеченні післявоєнного відновлення України.	26
<i>Засць Вікторія Володимирівна.</i> Особливості обліку товарних операцій на підприємствах торгівлі в умовах воєнного стану	29
<i>Мельник Дмитро Олександрович.</i> Системи обліку та внутрішнього контролю на підприємстві в контексті інформаційної безпеки.	31
<i>Парфененко Оксана Олександрівна.</i> Інтеграція digital-технологій у процес формування та подання електронної звітності: переваги і виклики для розвитку бізнесу в Україні	32
<i>Подставін Артем Ігорович.</i> Автоматизація обліку розрахунків з покупцями і замовниками в умовах воєнного стану	35
<i>Позднякова Дарія Дмитрівна.</i> Аналіз програмних продуктів для використання в обліку та аудиті на підприємствах України.	37
<i>Поштар Марк Андрійович.</i> Інформаційні технології цифрової економіки: сучасний стан та їх розвиток	39
<i>Прокопець Олександра Павлівна.</i> Облік фінансових результатів діяльності підприємств України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення	40
<i>Селютін Єгор Романович.</i> Стан та вдосконалення первинного обліку із застосуванням цифрових технологій у період післявоєнного часу	42

Сімон Вікторія Володимирівна. Аналіз та оцінка впливу воєнного стану на фінансову звітність: виклики та можливості	44
Тимофєєва Поліна Віталіївна. Сучасні підходи до розробки та впровадження інформаційних систем обліку на підприємствах	46
Тудуй Володимир Володимирович. Облікове забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізація в контексті післявоєнного відновлення України	47
Хорошун Віктор Сергійович. Штучний інтелект в обліку і аудиті як складова відновлення і розвитку України	50
Чепело Олександр Анатолійович. Застосування хмарних технологій у аудиті фінансової звітності: нові можливості для післявоєнного відновлення та розвитку України	51
Шевченко Олена Сергіївна. Диджитал-технології в обліку опрати праці як одна із умов зменшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон	54

КАФЕДРА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

**ПЛАТФОРМА
ОБЛІК, ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, АНАЛІЗ ТА ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ
В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ**

Бойко Олександр Вікторович. Modern audit and reporting of inventories in the XBRL format	57
Гарус Богдана Михайлівна. Облік податку на додану вартість в системі електронного адміністрування	59
Гурняк Анна Олександрівна. Актуальні питання обліку амортизації необоротних активів підприємства	61
Кухаренко Артур Олександрович. Проблемні питання обліку використання міжнародної допомоги розпорядниками бюджетних коштів	63
Максютенко Юлія Олексіївна. Особливості обліку розрахунків з оплати праці розпорядниками бюджетних коштів в умовах воєнного періоду	66
Музичук Юлія Леонідівна. Облікові можливості формування інформації для управління процесом надання послуг ТОВ «Детек Сервіс».	68
Нечаєв Микола Владиславович. Інформація адресного спрямування для управління розрахунками з вітчизняними покупцями і замовниками	70
Рудачова Олександра Сергіївна. Аналіз та оцінка системи обліку статутного капіталу на підприємстві: проблеми та перспективи розвитку	72
Стародуб Іван Павлович. Система обліку запасів підприємства та шляхи її удосконалення.	73
Стрельченко Ірина Сергіївна. Економічний зміст ПДВ, історія становлення та перспективи удосконалення	75
Яйчєна Дарина Сергіївна. Облік та класифікація витрат в закладах вищої освіти.	77

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНСАЛТИНГУ

ПЛАТФОРМА

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА ОПОДАТКУВАННЯ У ПІСЛЯВОЄННІЙ РОЗБУДОВІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ Й ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

Буз А.О.

*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти*

*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри

бухгалтерського обліку та консалтингу Ходзицька В.В.

СТРАТЕГІЧНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Останні дослідження у сфері стратегічного управлінського обліку (СУО) зосереджуються на координації стратегії та систем управління, включаючи екологічні цілі та фактори. Існує високий рівень спільності рис між СУО, екологічним менеджментом та екологічним обліком. До них відносяться занепокоєність про наслідки в різних часових масштабах, узгодження функцій всередині організацій, занепокоєність про результати, а не ефективність, довгострокова орієнтація та моніторинг зовнішніх контекстів [1]. Наприклад, як СУО, так і системи екологічного обліку включають методи розрахунку вартості життєвого циклу. Відкритість СУО для міждисциплінарної інтеграції у бізнесі пропонує потенціал для включення довілля до процесів стратегічного управління, тому інтеграція екологічного обліку та СУО призвела до виокремлення стратегічного екологічного управлінського обліку (СЕУО).

СЕУО не повинен бути автономним інструментом, а має інформувати про формальні механізми управлінського контролю, щоб сприяти ефективній інтеграції сестейності до стратегії. Формальний контроль прояснює стратегічні невизначеності та виявляє стратегічні ризики (ключова тема для поточних екологічних проблем, таких як зміна клімату, за даними Цільової групи з розкриття кліматичної фінансової інформації) [2]. Крім того, інтеграція довілля у формальний СУО зведе до мінімуму організаційні загрози та потенційно дозволить використовувати можливості довілля. Системи екологічного контролю існують на стику між стратегією та операціями, де вони спрямовані на покращення результатів екологічних показників. На основі наявної літератури можна скласти перелік методів СЕУО, які відрізняються від звичайних інструментів СУО, які матимуть стратегічну спрямованість (довгострокові часові рамки, орієнтовані на майбутнє) та зовнішній фокус [3].

1) Стратегічне управління екологічними витратами

Маючи чіткі організаційні «зелені стратегії», бухгалтери можуть мати необхідні шаблони для розробки відповідних систем калькуляції витрат. Чим активніша «зелена» стратегія, тим комплекснішою може бути оцінка екологічних витрат. Калькуляція витрат включає не лише фінансову оцінку впливу на довілля, вже відображену у фінансовій звітності, але також під-

креслює потенційні спроби «повної оцінки витрат» та монетизацію впливу на довкілля для оцінки капіталу. Повна калькуляція передбачає спроби оцінити можливі майбутні витрати, розрахувати майбутні оцінки та умовні зобов'язання.

Як виконавче (наприклад, короткострокові тактики, такі як зниження витрат), так і структурне управління витратами (наприклад, реінжиніринг ланцюжків створення вартості) вважаються необхідними, якщо стратегічне управління витратами спрямоване на оптимізацію стратегічних результатів. Відстеження екологічних витрат можна розглядати як виявлення та накопичення конкретних внутрішніх витрат, пов'язаних з охороною довкілля, які є частиною реалізації екологічних ініціатив щодо освоєння оперативного контролю за діяльністю, що має вплив на довкілля [4]. Їхні результати демонструють непрямий зв'язок між відстеженням екологічних витрат (що допомагає знизити витрати на стратегію) з фінансовими результатами та прямий зв'язок екологічних ініціатив із фінансовими результатами.

2) Збалансована система показників сестейновості (ЗСПС)

ЗСП — це символічний інструмент СУО, який використовувався для координації перетворення бізнес-стратегії, забезпечення довгострокової спрямованості та подолання розриву між оперативним та стратегічним плануванням. Ці функції досягаються за рахунок переведення стратегії в чотири точки зору, а саме фінансову, клієнтську, бізнес-процесну та навчальну. ЗСПС може набувати трьох різних форм: конкретна екологічна та/або соціальна система показників, розширена модель з додаванням додаткової точки зору до звичайних систем показників або інтеграція соціальних та екологічних цілей у рамках чотирьох існуючих точок зору системи показників. Нещодавній літературний огляд цих різних форм підтвердив, що ці варіанти ЗСП залишаються актуальними, але в компаніях, орієнтованих на отримання прибутку, краще використовувати розширену модель [5]. Серйозною проблемою розробки ЗСПС є інтеграція та зіставлення її різних аспектів у системі ефективності, призначеної для досягнення всіх стратегічних цілей організації.

Однак, враховуючи, що ЗСП зазвичай складаються з випереджаючих та відстаючих показників, це дає деякі корисні відомості для стратегічного обліку про вплив на довкілля. Викиди підприємства є відстаючим показником ефективності процесу та випереджаючим індикатором екологічних витрат. Вчені також виявили, що ЗСП узгоджуються з перспективою навчання, закладеною в сертифікатах ISO 14001 та оглядах життєвого циклу продукту, узгоджуються з внутрішніми покращеннями бізнес-процесів та роблять видимими фінансові вигоди від інвестицій у проекти з виправлення та запобігання.

3) Відбиток продукту для ухвалення стратегічних рішень

З 1970-х років одним із основних інструментів екологічного обліку стала оцінка життєвого циклу продукції. Наприклад, цей інструмент використовувався для обліку окремої дії на довкілля, такої як вуглецевий слід продукту або маркування продукту [6]. Дослідниками зазначається, що, незважаючи на велику наочність та деталізацію інформації, як і раніше, виникають труднощі з оцінкою різних комбінацій ефектів і компромісів.

4) Інструменти екологічних капіталовкладень

З 1990-х років багато організацій намагалися розробити способи «озеленення» своїх рішень про капітальні вкладення часто шляхом включення інструментів повної оцінки витрат. Зміна підходів до капіталовкладень було визначено найважливішим компонентом «зеленого» фінансування. Наприклад, колектив вчених працював над впровадженням інструменту «зелених капіталовкладень» в організації в Австралії та продемонстрував, як подання вуглецю (за допомогою монетизованих викидів парникових газів) стало ключовим фактором в організації завдяки його інтеграції в інвестиційні рішення [7]. Інтегруючи викиди, яким запобігли за допомогою управлінських ініціатив, лідерство в галузі охорони довкілля може бути визначене кількісно та пов'язане із довгостроковим управлінням. Використання інструментів еко-

логічних капіталовкладень також було частиною СЕУО, розробленою Danone. Критерії «зелених капіталовкладень» включали кількість тонн зекономленого CO₂ на мільйон євро інвестицій та період окупності викидів CO₂ з розрахунковою економією 15 євро на тону.

5) Рейтинги та бенчмаркінг

Ключовою подією у СЕУО стала поява рейтингових агентств, які прагнуть оцінювати екологічні, соціальні та екологічні показники організацій. Однак, на будь-який рейтинг чи ранжування істотно впливає методологія і будь-які привілейовані погляди [8]. Існують приклади, коли організації використовують елементи цих методологій рейтингу визначення «хороших» екологічних показників чи використовують свої рейтинги як засіб реклами своєї репутації. Хоча рейтинги та бенчмаркінг можуть бути частиною СЕУО, способи, якими вони це роблять, не зовсім очевидні та є сферою подальших досліджень.

Отже, СЕУО має гарні можливості для заохочення довгострокового екологічного мислення у рамках системи стратегічних результатів організацій. СЕУО можна розглядати як вихід за межі організаційних кордонів за рахунок звернення до конкурентів та через відбитки життєвого циклу до споживачів. Багато в чому СЕУО розвивався разом зі знаннями про сестейновість. Тісніша інтеграція планетарних кордонів і справедливості між поколіннями може допомогти ще більше наблизити СЕУО до стратегічної інтеграції сестейнового розвитку. СЕУО дозволяє дослідити зв'язок між стратегією екологічного/сестейнового розвитку та засобами контролю, а також інтеграцію фінансових та нефінансових засобів контролю до організаційної стратегії.

Література

1. Wijethilake C. Proactive sustainability strategy and corporate sustainability performance: The mediating effect of sustainability control systems. *Journal of Environmental Management*. 2017. No. 196. P. 569–582.
2. O'Dwyer B., Unerman J. Shifting the focus of sustainability accounting from impacts to risks and dependencies: Researching the transformative potential of TCFD reporting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2020. Vol. 33, no. 5. P. 1113–1141.
3. Cadez S., Guilding C. An exploratory investigation of an integrated strategic management accounting contingency model. *Accounting, Organizations, and Society*. 2008. No. 33. P. 836–863.
4. Henri, J.F., Boiral, O., Roy, M.J. Strategic cost management and performance: The case of environmental costs. *The British Accounting Review*. 2016. No. 48. P. 269–282.
5. Busco, C., Quattrone, P. Exploring how the balanced scorecard engages and unfolds: Articulating the visual power of accounting inscriptions. *Contemporary Accounting Research*. 2015. Vol. 32, no. 3. P. 1236–1262.
6. Gibassier, D. From écobilan to LCA: The elite's institutional work in the creation of an environmental management accounting tool. *Critical Perspectives on Accounting*. 2017. No. 43. P. 36–58.
7. Vesty, G.M., Telgenkamp, A., Roscoe, P. Creating numbers: Carbon and capital investment. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*. 2015. No. 28. P. 302–324.
8. Chelli, M., Gendron, Y. Sustainability ratings and the disciplinary power of the ideology of numbers. *Journal of Business Ethics*. 2013. No. 112. P. 187–203.

Бишовець А.О., Луценко В.О.
*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — д.е.н., професор
кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Гнилицька Л.В.*

РОЯЛТІ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

В умовах посилення впливу інтелектуального капіталу на конкурентоспроможність підприємства актуалізується питання обліку та оподаткування однієї з його складових — роялті.

Визначення поняття «роялті» є в двох нормативних документах. Так, відповідно до статті 14 Податкового Кодексу України, роялті — це будь-який платіж, отриманий як винагорода за використання або надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності [1].

А в пункті 4 НП(С)БО 15 «Дохід» прописано, що роялті вважають будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми [2].

В більшості випадків, роялті оформляють як періодичний платіж, що сплачується залежно від обсягів виробництва або реалізації продукції, товарів, послуг з використанням об'єкта права інтелектуальної власності.

Важливо зазначити, що в податковому обліку не вважаються роялті платежі, отримані внаслідок:

- придбання комп'ютерної програми (далі — КП) (бухгалтерської, інформаційно-правової тощо) для власних потреб;
- придбання електронних екземплярів КП (завантажені через Інтернет) для власного (кінцевого) використання;
- диски, флешки з екземпляром КП для власного використання або для продажу;
- має місце купівля-продаж самого об'єкта права інтелектуальної власності;
- передання права на розповсюдження примірників програмної продукції без права на їх відтворення.

Нарахування роялті відбувається на рахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» за дебетом і 719 «Інші доходи від операційної діяльності» за кредитом.

Варто звернути увагу, що ліцензіар-юридична особа визнає доходи у вигляді роялті за принципом нарахування згідно з економічним змістом відповідної угоди.

А разовий (паушальний) платіж, відрахування за кожний проданий примірник (роялті) або комбінований платіж будуть відповідно нараховуватися один раз або періодично.

Ліцензіат-юридична особа відображає витрати на роялті залежно від їх призначення у складі:

- первісної вартості запасів, якщо сплата роялті безпосередньо пов'язана з придбанням запасів і, зокрема, за імпортними запасами включається до їхньої митної вартості;
- виробничої собівартості продукції;
- загальновиробничих витрат;
- витрат на збут;

- адміністративних витрат;
- інших операційних витрат.

Оподаткування роялті є невід’ємною складовою податкової системи, тому на основі Податкового Кодексу України можна зробити деякі висновки. Для початку, варто розглянути податкові різниці по витратам на роялті. Для підприємств, які коригують фінансовий результат на податкові різниці, встановлено обмеження витрат на роялті. А фінансовий результат податкового (звітнього) періоду збільшується на суму витрат по нарахуванню роялті (крім операцій, визнаних контрольованими відповідно до ст. 39 ПКУ) на користь нерезидентів, що перевищує суму доходів від роялті, збільшену на 4 % чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за даними фінансової звітності за рік, що передує звітному.

Коригування може не проводитися в разі якщо: операція є контрольованою; операція не є контрольованою і сума таких витрат підтверджується платником податків за цінами, визначеними за принципом «витягнутої руки», відповідно до процедури, установленої ст. 39 ПКУ, але без подання звіту.

Роялті є важливим об’єктом бухгалтерського обліку та оподаткування, оскільки воно може становити значну складову частину доходів правочасників інтелектуальної власності.

Перспективи розвитку роялті в бухгалтерському обліку та оподаткуванні полягають у вдосконаленні методів їх обліку та оподаткування з урахуванням сучасних технологій та міжнародних стандартів.

Однією з перспектив розвитку є використання електронних систем обліку та оподаткування роялті. Це дозволить ефективно відстежувати виплати та отримання роялті, автоматизувати процеси бухгалтерського обліку та спростити подання звітності.

Іншою перспективою є вдосконалення методів оподаткування роялті з метою унеможливлення подвійного оподаткування. Для цього потрібно вирішити питання визнання роялті як доходу від інтелектуальної власності.

Також важливо вдосконалити методи обліку роялті в бухгалтерській звітності, зокрема, у зв’язку зі змінами у законодавстві про оподаткування. Потрібно розробити спеціальні методи обліку роялті, які враховуватимуть різні аспекти оподаткування, зокрема, податкові ставки, винятки з оподаткування та інше.

Отже, перспективи розвитку роялті в бухгалтерському обліку та оподаткуванні полягають у використанні сучасних технологій та міжнародних стандартів та вдосконаленні нормативної бази з питань роялті.

Література

1. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення 06.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 07.05.2023).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р., № 290. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 07.05.2023)

Делейчук З.М.
*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Національний університет біоресурсів та природокористування України
Науковий керівник — д.е.н., професор, завідувач кафедри
обліку та оподаткування Гуцаленко Л.В.*

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ — ПЛАТІЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

В сьогоденні, коли весь світ розвивається у цифровому просторі, надзвичайно важливим аспектом розвинених країн є поступовий перехід до цифрової економіки. Ця тенденція спостерігається за рахунок зростання популярності, зручності та доступності використання електронних грошей в операціях, котрі можуть здійснюватися за допомогою інформаційних технологій.

В Україні поняття електронні гроші регламентується Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». Відповідно до статі 15: «електронні гроші являють собою одиниці вартості, котрі зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі» [1].

За формою електронні гроші можуть мати додаткову прив'язку до платіжно-ідентифікаційних смарт-карток (card-based), а можуть існувати у вигляді однієї лише інформації всередині комп'ютерних мереж (network-based).

З точки зору анонімності електронні гроші бувають з обов'язковою вимогою персоніфікації користувача (персоналізовані) і без такої вимоги (анонімні).

За рівнем емітента електронні гроші бувають фідуціарні, вони ж фіатні (fiat money) — включені в державну фінансову систему на правах окремої платіжної підсистеми і номіновані завжди в національній валюті тієї чи іншої країни, можуть являти собою і окрему приватну валюту (private currency), визнану в цій якості державою, але вони потребують обміну на валюту державну [2].

Електронні гроші є платіжним інструментом цифрової економіки, та визначається як економічна діяльність, яка, на відміну від традиційної економіки, є мережевою свідомістю та залежністю від віртуальних технологій [3].

Електронні гроші стали невід'ємною частиною цифрової економіки, де вони дозволяють здійснювати швидкі та безпечні платежі в Інтернеті. Багато компаній та банків випускають свої власні електронні гроші, а також існують спеціалізовані сервіси, такі як PayPal, Skrill, Payoneer та інші, які надають користувачам можливість здійснювати онлайн-платежі та грошові перекази.

Основні переваги електронних грошей: швидкість та зручність оплати, а також зниження ризиків крадіжки та втрати грошей. Крім того, вони можуть бути використані для здійснення платежів будь-де у світі, що робить їх дуже зручними для міжнародних транзакцій.

Однак, електронні гроші мають деякі недоліки, зокрема вони можуть бути вразливі до кібератак, що може призвести до втрати коштів, а також до обмежень щодо їх використання.

Отже, сьогодні електронні гроші відіграють важливу роль у сучасних електронних системах. Тому вважаємо, що для обліку електронних грошей доцільно удосконалити як нормативні, так і методичні аспекти обліку операцій на їх рух.

Література

1. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.06.2003 р., № 906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/page> (дата звернення 27.04.2023).
2. Алба В.Є. Переваги та недоліки використання електронних грошей: матеріали X Всеукраїнської науково-технічної конференції здобувачів вищої освіти за підсумками досліджень у 2022 р. Факультет економіки та бізнесу (6-10 лютого 2023 р., м. Мелітополь). Мелітополь, 2023. С.7.
3. DigitalbyDefault — принципи цифрової економіки. [Електронний ресурс] — URL: <https://nachasi.com/2017/07/12/digital-by-default-ukr/>

Запорожець В.В.
«Облік і оподаткування», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри
бухгалтерського обліку та консалтингу Примаченко О.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВИБУТТЯ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ

Документи є основою для організації облікового процесу підприємства. Вони підтверджують факт ведення господарської діяльності та є основою облікових реєстрів. Бухгалтерські проводки неможливо здійснити без правильно складених і належним чином оформлених первинних документів.

Наявність первинних документів дозволяє підприємству:

- відстежувати всі операції, в тому числі операцій з МШП та контролювати їх правильність;
- вести облік доходів та витрат підприємства, а також розраховувати податки та інші обов'язкові платежі;
- забезпечувати взаємодію з податковими та іншими контролюючими органами;
- забезпечувати точність та достовірність фінансової звітності підприємства.

Саме тому потрібно розглянути, які документи потрібні для обліку вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Первинні документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити (назву документа (форми), дату складання, назву підприємства, зміст, обсяг, одиницю виміру господарської операції, посади і прізвища відповідальних осіб, особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції) [1].

До 2021 р. операції з обліку руху МШП оформлялися згідно Наказу Міністату «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів» від 22.05.1996 № 145, який містив спеціалізовані первинні документи для обліку МШП. Але Наказ № 145 втратив чинність згідно наказу Держстату від 22.10.2021 № 266. Хоча типові форми первинних документів з обліку МШП скасовано, використовувати їх можна, або ж потрібно розробити первинні документи самостійно на підприємстві. Спочатку розглянемо типові документи, які були обов'язковими раніше для підтвердження факту вибуття МШП, адже на підприємствах вони ще й досі використовуються:

- Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- Акт вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- Акт на списання інструментів (пристроїв) та обмін їх на придатні;
- Особова картка № обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв;
- Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв;
- Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Водночас підприємство може розробити власні первинні документи з метою оперативного відстеження руху запасів. Пропонуємо до використання картку обліку МШП, яка ведеться за кожним видом МШП (рис.1). Вона містить інформацію про особу, якій видано МШП, кількість, дату видачі та списання, причину дострокового списання.

Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів

ТОВ «Інструмент»
підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Код за УКУД

Картка

обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів

Найменування МШП Свердло
Ціна 50 грн

Номенклатурний номер	Строк служби
2254	7 місяців

Працівник		Інформація про видачу						Інформація про списання		
ПІБ	Професія, посада	Дата	Кількість	Кореспондуючий рахунок	Сума, грн	Цех, відділ, дільниця	Підпис робітника (бригадира)	Дата	Кількість	Причина
1	2	3	4							
Іванов К.В.	слюсар	20.11.2022	2	23	100	1	підпис	20.01.2023	1	Поломка з вини працівника
Шевченко А.М.	монтажник	21.11.2022	2	23	100	2	підпис			
Комірник		К.І.Гармаш		Бухгалтер			Г.М.Андрієнко			

Рис. 1. Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів

Джерело: складено автором

Отже, документальне оформлення є важливим процесом в обліку вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів, який вимагає дотримання усіх вимог законодавства та правил підприємства. Це дозволить уникнути можливих недоліків та забезпечить ефективне ведення бухгалтерського обліку, що має важливе значення для успішної діяльності підприємства.

Література

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Дата звернення 05.05.2023).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>. (Дата звернення 05.05.2023).
3. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. Дата оновлення: 09.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>. (Дата звернення 05.05.2023).

Позднякова Д.Д.
«Облік і оподаткування», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри
бухгалтерського обліку та консалтингу Примаченко О.Л.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ

Кожна людина у сучасному світі не уявляє своє життя без безготівкових розрахунків, адже саме цей вид розрахунків є швидким та зручним, що в свою чергу сприяє росту економіки, а випуск та зберігання грошей обходиться державі значно дешевше. В загальному обсязі грошового обороту основне місце займає безготівковий оборот — близько 90 % всього обороту грошових коштів.

Безготівкові розрахунки — це платежі, які здійснюються без використання грошових купюр чи монет, шляхом перерахування коштів між банківськими рахунками або між електронними гаманцями.

Відмова від готівкових грошей — це загальносвітова тенденція. Наприклад, у Швеції готівка складає лише 1 % від загального обігу, а до 2030 року країна планує на 100 % від неї відмовитись, і приймати для оплати за товари лише платіжні картки.

Тільки на зберігання готівкової валюти держава щорічно витрачає майже 1 мільярд гривень. Випуск однієї купюри обходиться від 12 до 60 копійок, а карбування монети від 16 до 18 копійок, а папір для банкнот виготовляють з дорогої імпоротної бавовни.

Одним із важливих кроків на шляху до диджиталізації платежів є створення єдиного національного платіжного простору, який забезпечуватиме швидкі та безпечні безготівкові перекази коштів між різними банками та платіжними системами. Така система в Україні вже створена та введена в експлуатацію, що створило умови для швидшого та зручнішого проведення електронних платежів.

Національна платіжна система «Простір» — це державна карткова платіжна система, що створена Національним банком України. Система розвивається з кожним днем та дозволяє своїм клієнтам зручно та швидко розпоряджатися своїми коштами, бути надійним та вигідним партнером для українського бізнесу, а також посилювати національну безпеку та незалежність України у фінансовій сфері.

Національний банк підтримує перехід економіки України на безготівкові розрахунки і сприяє швидкому розвитку платіжної інфраструктури. Державі простіше контролювати рух безготівкових грошей, ніж використання готівки. Можна побачити картину в цілому, тобто як рухаються гроші, куди і навіщо витрачається валюта. НБУ встановлює жорсткі правила для здійснення безготівкових розрахунків, а для здійснення безготівкових розрахунків використовують спеціальні документи — платіжні вимоги, платіжні доручення, платіжні картки і платіжні чеки.

Згідно з статистикою обсягів безготівкових розрахунків НБУ за 2022 рік, за травень кількість операцій з використанням платіжних карток в Україні та за її межами становила 637 млн, а їхня сума — 573,7 млрд грн, та якщо порівнювати із довоєнним січнем 2022 року, кількість операцій зменшилась, хоч і несуттєво (на 3,4 %), але водночас їхня сума зросла майже на третину (на 31,5 %). В умовах війни українці продовжували надавати перевагу безготівковим операціям із платіжними картками. Кажучи про травень 2022 року частка

безготівкових операцій із використанням платіжних карток за сумою становила майже 69 % у загальному обсязі операцій із платіжними картками (у січні 2022 року цей показник становив 63 %). Водночас частка за кількістю залишилася майже незмінною — 92 % (за січень 2022 року — 91 %). Тобто, можна зробити висновок, що 92 із 100 операцій із картками були безготівковими [2].

Також значно (на 39 %) зросла кількість токенизованих платіжних карток, з якими здійснювалися операції — до 5,5 млн штук. Наразі майже кожна дев'ята активна платіжна картка — токенизована. У свою чергу, токенизація платіжних карток — це технологія, яка забезпечує безпеку платежів.

Кількість безконтактних і токенизованих карток стрімко зростає і динаміка зростання не випадкова, адже і безконтактні, і токенизовані картки — це інноваційні технології. Схожі технології, хоча й відрізняються один від одного. Основна відмінність, яка буде зрозуміла користувачеві — це те, що токенизовану картку досить оцифрувати у платіжному додатку і мати платіжний інструмент (смартфон, годинник, кільце тощо) з функцією NFC.

Перспективи розвитку безготівкових розрахунків в майбутньому дуже високі, оскільки це вигідно як для споживачів, так і для підприємств та держави в цілому. Безготівкові розрахунки продовжують займати все більшу частку в економіці, адже вони забезпечують безпеку, зменшення витрат на обробку грошових коштів, екологічність та швидкість у проведенні операцій.

Література

1. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затв. Постановою КМУ від 29.07.2022 № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>

2. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України: платежі та розрахунки. URL: <https://new.bank.gov.ua/>

КАФЕДРА АУДИТУ
ПЛАТФОРМА
ІННОВАЦІЙНІ ТА DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ
ТА АУДИТУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Андрущенко Є.М.
*«Облік і оподаткування», 1 курс другого
(магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Булкот Г.В.

ПЕРСПЕКТИВИ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ОПЛАТИ ПРАЦІ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

На сучасному рівні розвитку суспільства надзвичайно важливу роль відіграють економічні можливості кожної країни, на які можуть впливати різноманітні чинники, війна у тому числі. Одним із суттєвих показників фінансового стану держави є фінансова спроможність індивідів, яка залежить від їхнього безпосереднього прибутку, що, здебільшого, здійснюється у вигляді оплати праці. Особливої актуальності питання оплати праці набуває у післявоєнний період, коли держава постає перед необхідністю швидкого відновлення та забезпечення гідного рівня життя її громадян.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про оплату праці» [4] оплатою праці вважається будь-який заробіток, вирахований, зазвичай, в грошовому еквіваленті, який за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу або надані послуги. Оплата праці складається з основної заробітної плати, а також додаткової оплати праці. Розмір оплати праці будь-якого працівника визначається з урахуванням усіх виконаних умов договору, який укладається з метою забезпечення гарантій як для роботодавця так і для працівника [4].

Щодо розміру оплати праці, то вона залежить від складності й умов виконуваної роботи, спеціальності та професійних якостей працівника, результатів його праці й діяльності підприємства. При цьому, винагороди поділяють на два види: грошова винагорода, а також винагорода в натуральній формі. Форма грошей має основне значення, оскільки гроші виступають одними із найголовніших винагород за діяльність працівника.

Безумовним є той факт, що під час повномасштабного вторгнення в нашу країну, відбулися глобальні зміни в усіх сферах буття суспільства, у тому числі і в економіці, що, у свою чергу, не могло не вплинути і на оплату праці. До того ж, і ведення обліку оплати праці в нашій країні також отримало низку змін. Якщо розглядати заробітну плату, то ведення її вже тривалий час відбувається в електронному вигляді. Разом з тим, існують поодинокі підприємства, де ведення оплати праці все ще відбувається у паперовому вигляді, але кількість таких підприємств є надзвичайно малою.

Слід зазначити, що у 2022 році мінімальна заробітна плата в Україні збільшувалася лише один раз — у жовтні 2022 року і її значення змінилось на 200 грн., тобто мінімальна заробітна плата восени 2022 року становила 6700 грн. Варто зауважити, що таке значення залишається актуальним і на теперішній час [3].

Окремо варто представити і програмне забезпечення, яке використовується для нарахування заробітної плати. Бухгалтери використовують різноманітні програми для нарахування заробітної плати. Водночас зауважимо, що такі програми мають свої індивідуальні особливості, порядок дій у кожній із них ведеться по особливому, але програми мають одну єдину систему нарахування податків і зборів з оплати праці.

Здебільшого на підприємствах для обліку оплати праці бухгалтери частіше за все використовують застарілі програми так як, зазвичай, оновлення програмного забезпечення потребує великих інвестицій, так як підприємства інтегрували у базові варіанти своїх програм податкові налаштування згідно з діяльністю відповідної організації.

Разом з тим, сьогодення характеризується швидким розвитком диджиталізації у різних галузях, не є виключенням і сфера бухгалтерії, що вже поступово почала використовувати новітні технології. Якщо раніше потрібно було витратити декілька днів для заповнення документів і подачу в виконавчі органи, то вже зараз для нарахування і виплати заробітної плати потрібно витратити не більше декількох годин, що суттєво пришвидшило і полегшило роботу бухгалтера. Ми не можемо навіть уявити, що може бути у найближчому майбутньому, особливо у післявоєнний період, але якщо поглянути у минуле, то можна чітко простежити тенденцію до зменшення витрати часу на виконання будь-яких бухгалтерських операцій, покращення усіх процесів, що вже відбувається дуже швидкими темпами. Вже зараз для нарахування оплати праці ми можемо використовувати BAS Бухгалтерію, також для нарахування можна виконувати, як не дивно, модуль М.Е. Дос зарплата, в якій вже автоматично можна буде формувати розрахункові відомості, автоматично заповнювати звітність, перераховувати податкові нарахування у випадку змін в законодавстві [1].

В Україні незвичайно швидкими темпами розвиваються велика кількість облікових програм, в яких можна безперешкодно вести бухгалтерський облік оплати праці. На теперішній час, програми можна поділити на низку груп:

— міні-бухгалтерію — ця група зазвичай використовується для ведення обліку оплати праці, а також для ведення усього обліку на підприємствах, де кількість робітників може сягати близько 50 осіб. До такого класу найкраще відносяться наступні програми «1СБухгалтерія», «Інфо-Бухгалтер»,

— інтегровані системи для бухгалтерського обліку, до яких можна віднести наступні застосунки як «Парус», «Інтегратор», «Інфін»;

— програмні інструментальні системи такі програмні продукти вимагають базових навичок для самостійного контролю обробки інформації, яка буде надходити в застосунки [2].

Отже, перелік інформаційних технологій, які наразі доступні на ринку, розвивається блискавичними темпами, і достеменно не відомо, що може бути через декілька років. Але, зазвичай, у післявоєнний період, світ починає розвиватися стрімкими темпами і програмне забезпечення не буде виключенням. Тому можна зробити висновок, що у майбутньому в Україні можуть широко використовуватися повністю автоматичні процеси нарахування і сплати оплати праці працівникам.

Література

1. М.Е.Doc. URL: <https://medoc.ua/page/detailscorp>
2. Еволюція автоматизації бухгалтерського обліку. URL: <http://surl.li/honjz>

3. Зайцева О. Мінімальна зарплата в Україні в 2023: розмір виплат таблиця. URL: <http://surl.li/honkk>

4. Закон України «Про оплату праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Берегова А.С.
*«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — д.е.н., професор,
завідувач кафедри аудиту Петрик О.А.*

ДИДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ВІТЧИЗНЯНИМИ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ЯК ЧИННИК ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Об'єктивною є думка, що неможливо уявити будь-яку сферу діяльності підприємства без проведення розрахунків. Вони пов'язані із процесами купівлі-продажу товарів, надання послуг, а також виконання різних зобов'язань. Стан цих розрахунків на певний момент встановлюється через суми дебіторської та кредиторської заборгованості, що має великий вплив на фінансові результати підприємства та на господарську діяльність у цілому.

Що стосується кредиторської заборгованості, то вона розглядається як зобов'язання. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», де зобов'язання — заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [2]. Згідно з національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», поточні зобов'язання — зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу [3].

Щодо взаємодії з вітчизняними постачальниками та підрядниками, то основоположним рахунком для обліку платежів є рахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками». За кредитом на цьому рахунку відбувається накопичення заборгованості перед постачальниками та підрядниками, а за дебетом — списання цієї заборгованості.

Первинні документи є важливою складовою розрахунків з постачальниками та підрядниками, адже це — документи, що підтверджують факт поставки товару або виконання робіт і послуг, а також умови оплати за них. Прикладами первинних документів є: накладні, рахунки-фактури; акти виконаних робіт, договори купівлі-продажу, акти приймання-передачі товару, квитанції про сплату тощо. Всі ці первинні документи зазвичай зберігають у паперовому вигляді, що, насправді, є проблематичним.

Розвиток технологій є рушійною силою світової економіки, і його вплив відчувається в усіх галузях та секторах. Ця тенденція спостерігається і в Україні, де галузь цифрових технологій стрімко розвивається і трансформує динаміку відносин між постачальниками та підрядниками. За останні роки було запроваджено безліч програмних засобів для автоматизації бухгалтерського обліку, в тому числі і для ведення розрахунків з постачальниками та підрядниками, що значно полегшує роботу фахівців та дозволяє зменшити кількість помилок.

Окрім цього, сьогодні існує багато сервісів, які допомагають у веденні обліку, таких як електронний документообіг, системи електронного підпису, онлайн-банкінг та інші. Все це сприяє збільшенню ефективності та точності бухгалтерського обліку, що є важливим фактором для успішної діяльності підприємств в умовах сучасного ринку.

Вітчизняні підприємства для ведення обліку використовують різноманітні програмні засоби, такі як «1С:Бухгалтерія», «BAS», «М.Е.Дос», «ISPro» та інші. Ці програми забезпечують швидкий та точний облік фінансових операцій, ведення бухгалтерських реєстрів та формування звітів. Крім того, на сьогоднішній день доступні різноманітні хмарні сервіси, які дозволяють зберігати та обробляти бухгалтерську інформацію в онлайн-режимі, що є особливо зручним для роботи з великими обсягами даних. Також підприємства можуть використовувати електронний документообіг, що дає змогу зберігати велику кількість документів на комп'ютері або в хмарному сховищі. Це дозволяє зменшити витрати на зберігання та захист документів від втрати або знищення. Крім того, електронне зберігання дозволяє швидко знайти необхідний документ і відправити його електронною поштою або іншим способом.

Таким чином, використання цифрових технологій в Україні дозволило підвищити ефективність процесу закупівель, оскільки постачальники та підрядники можуть безперешкодно спілкуватися через онлайн-платформи. Це призвело до підвищення прозорості та конкуренції, оскільки постачальники мають ширше коло потенційних підрядників, з якими можна працювати, а підрядники мають доступ до більш різноманітного кола постачальників, що призводить до кращих варіантів та угод.

Російська агресія та початок повномасштабної війни стали серйозними викликами для української економіки. Деякі суб'єкти господарювання призупинили свою діяльність через те, що опинилися в зоні активних бойових дій або на окупованій території, втратили кадри та засоби виробництва, інші мають скрутне фінансове становище у зв'язку зі зміною потреб ринку. Крім того, багато підприємств втратили своїх постачальників та підрядників, що також негативно позначилося на їх діяльності. Внаслідок цього, підприємства були змушені шукати нові джерела постачання сировини та комплектуючих, що збільшило їх витрати та погіршило конкурентоспроможність.

Відновлення економіки України може відбуватись з огляду на досвід країн Європи після Другої світової війни, яка також переживала значні труднощі з відновленням своєї економіки, в тому числі і в сфері розрахунків з постачальниками та підрядниками. Однак, країни, що були швидкі та успішні в реконструкції своєї економіки, враховували важливість правильного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Прикладом такої країни слугує Швеція, яка після війни стала однією з найбільш інноваційних країн Європи, завдяки великій увазі питанням технічного прогресу та розвитку економіки. Шведські компанії швидко впровадили сучасні системи обліку та звітності, які допомогли забезпечити ефективність розрахунків з постачальниками та підрядниками. Значна частина шведського пакету реформ була спрямована на поліпшення мікроекономічного функціонування ринків, що дало поштовх успішному процесу промислової реорганізації в бізнес-секторі [5].

Іншим прикладом є післявоєнна Німеччина. Закони, прийняті починаючи з 1950-х років, базуючись на попередньому законодавстві, зміцнили систему промислового співробітництва [4]. Відтак, були розроблені та запроваджені закони, що гарантували своєчасні розрахунки з постачальниками та підрядниками. Такі заходи допомогли стимулювати збільшення обсягів виробництва та підтримували довгострокові партнерські відносини між компаніями.

Отже, післявоєнний розвиток України може бути вкрай важким періодом, але в той же час — і можливістю для переосмислення підходів до розвитку економіки. Політика повоєнного відновлення країни має врахувати попередні прорахунки розвитку, а саме відновлення слід

розглядати як «вікно можливостей» для формування нової високопродуктивної і високотехнологічної «розумної» і «зеленої» економіки [1]. Одним з важливих напрямків буде посилення диджиталізація в сфері обліку з розрахунків з вітчизняними постачальниками та підрядниками. Вже сьогодні, інтеграція сучасних технологій, таких як хмарні обчислення та аналітика даних, зробила революцію в управлінні ланцюгами поставок в Україні. Це дозволило покращити управління запасами, оптимізувати виробничі процеси та спростити логістику. Крім того, за допомогою цифрових інструментів можливо відстежувати стан оплати рахунків та терміни поставок, що дозволяє більш ефективно контролювати процеси та уникнути можливих ризиків.

Оскільки галузь цифрових технологій в Україні продовжує зростати, цілком ймовірно, що ми побачимо ще більшу трансформацію відносин між постачальниками та підрядниками у напрямі їх посиленої диджиталізації.

Література

1. Кіндзерський Ю. Пovoєнне відновлення промисловості України: Виклики та особливості політики. Економічний аналіз. 2022. Т. 32, № 2. С. 101–117. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 10.04.2023)
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : Наказ М-ва фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
4. Eichengreen B. Economic Recovery in Post-World War II West Germany and Ukraine Today. EconPol Forum. 2023. Т. 2, № 24. С. 30–35.
5. Heyman F., Norbäck P.-J., Persson L. The Turnaround of the Swedish Economy: Lessons from Large Business Sector Reforms. The World Bank Research Observer. 2019. Т. 34, № 2. С. 274–308. URL: <https://doi.org/10.1093/wbro/lky007>

Воловик Д.М.

«Облік і оподаткування», 4 курс

*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Булкот Г.В.

ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

За останні роки блокчейн-технологія набрала неабиякої популярності по всьому світу, оскільки все частіше використовується в різних галузях, тим самим витісняючи старі методи та технології обробки, аналізу та зберігання даних. З кожним днем функціонал блокчейн-технологій розширюється, що дає змогу урізноманітнювати коло сфер застосування, наприклад, блокчейн-технології застосовуються у: криптовалюти та системі платежів, продаж програмних додатків, електронна комерція, фінансова і банківська сфери, бухгалтерський облік та аудит та ін. Порівняно з традиційними методами управління документами, блокчейн пропонує більш ефективне формування рахунків, документування, обробки, обліку, систем інве-

нтаризації та оплати бізнесу. Дана технологія має великий потенціал, щоб кардинально змінити професії бухгалтера та аудитора. Він може посприяти не лише полегшенню та пришвидшенню роботи, але заощадити час спеціаліста, щоб зосередити увагу на більш серйозних справах. Останніми роками ми можемо спостерігати певну тенденцію розвитку цифровізації нашої країни. Україна вперше запровадила цифрові паспорти, держава стала четвертою в Європі серед країн, що запровадили цифрові водійські права. Також, у лютому 2021 року було запущено 94 проєкти цифровізації, які також мають вплинути на зміни в бухгалтерському обліку. Воєнний стан в країні ускладнив процес провадження відповідних реформ, але не унеможливив його [1, 2].

Блокчейн — це розподілена база даних, в якій кожен блок містить криптографічний хеш попереднього блоку та транзакцій. М. Свон стверджує, що блокчейн є багаторівневою та з великим функціоналом інформаційною технологією, яка призначена для надійного обліку різноманітних активів, децентралізована «прозора» книга із записами усіх транзакцій (база даних), що оновлюється учасниками і може контролюватись усіма, при цьому не належатиме нікому [3]. Блокчейн-технологія вважається однією з найкращих технологій для бухгалтерського обліку, оскільки її механізм роботи побудований так, що вона відстежує всі операції, повідомляє про зміни в системі, не допускає маніпуляцій з даними чи свідомих перекручень з наявними даними, які залишаються правдивими незважаючи на ступінь довіри до однієї зі сторін договору [4].

Застосування блокчейн-технологій в обліку розрахунків з оплати праці за умов воєнного стану може бути ідеальним рішенням для забезпечення безпеки та ефективності оплати праці за час війни. З лютого 2022 року всі зіштовхнулися з порушенням звичайних мереж та серверів, тоді як блокчейн забезпечує децентралізовану систему, що не залежить лише від якогось одного центрального серверу. Тобто, при ушкодженні одного блока блокчейн мережі інші блоки продовжуватимуть свою роботу, не допускаючи витоку даних. Оскільки інформація, завантажена на один блок, автоматично зберігається і на всіх інших. До того ж, блокчейн використовує криптографічний захист, що дозволяє забезпечити безпеку даних та захистити їх від несанкціонованого доступу.

Ще одним важливим аспектом є швидкість обліку розрахунків з оплати праці в умовах воєнного стану. Блокчейн забезпечить миттєвість операцій, що зменшить витрати коштів та часу, які забезпечують обробку даних. Це також допомагає у зменшенні кількості бюрократичних процедур. Оскільки дані зберігаються в реальному часі та доступні для всіх користувачів мережі, це дозволяє зменшити кількість помилок та зайвих перевірок. Забезпечення точності та надійності обліку є ще одним аспектом у системах обліку розрахунків з оплати праці. Ми звикли до класичного формату ведення бухгалтерського обліку — подвійний запис. Факт господарського життя відбивається в однаковій оцінці за дебетом одного і кредитом іншого рахунку [5]. Тобто, за традиційним веденням, бухгалтерська книга може бути сфальсифікована, незаконне підвищення плати, додаткові неофіційні нагороди, незареєстровані виплати взагалі та ін. Тоді як завдяки принципу «потрійний запис» (Triple Entry Accounting), блокчейн може забезпечити надійність фінансових даних. За цим принципом усі транзакції записуються в блокчейн, що дозволяє забезпечити їхню перевірку та достовірність. Операції автоматично узгоджуються і записуються без участі третіх осіб, отже, в децентралізованих реєстрах кожен стає одночасно обізнаним про операції. Така система не дає можливості корупції та шахрайству [6].

Однак, щоб впровадження блокчейн-технологій у систему обліку розрахунків з оплати праці в умовах воєнного стану було успішним, необхідно врахувати ряд особливостей та викликів. По-перше, під час воєнного стану періодично виникають непередбачувані зміни у фінансовій системі, як на підприємстві так і загалом, які можуть впливати на процес обліку ро-

зрахунків з оплати праці. Тому, перед впровадженням технології проводиться аналіз ризиків та розробка стратегії для управління. По-друге, використання блокчейн-технологій може вимагати значних витрат на технічне обладнання та програмне забезпечення, що може бути проблемою для малих підприємств, які мають обмежені бюджети у воєнний період. Ця технологія є достатньо складною, тож її впровадження та обслуговування в майбутньому потребує значних коштів. Тому перед впровадженням необхідно провести оцінку економічної доцільності та розробити плани щодо оптимізації витрат. По-третє, впровадження блокчейн-технологій вимагає спеціалізованих знань та навичок у галузі інформаційних технологій, аналітики, електронне ведення обліку, що може бути ускладненням у воєнних умовах. Тому необхідно розробити план навчання та підтримку персоналу для використання блокчейн-технологій.

Технологія блокчейн відкриває великі можливості, які можуть значно покращити економічний сектор країни. Оскільки Україна все ще знаходиться на етапі цифрового розвитку, необхідно звернути увагу на всі особливості процесу цифровізації, враховуючи як переваги, так і недоліки. Блокчейн має потенціал кардинально змінити економіку країн, підвищити ефективність і безпеку фінансових операцій.

Отже, при впровадженні блокчейн-технології можна виокремити наступні переваги для бухгалтерського обліку з розрахунків з оплати праці:

- уникнення навмисних маніпуляцій і помилок у нарахуванні заробітної плати, документальних оформлення, оскільки при зберіганні даних в блокчейн система буде автоматично виконувати низку функцій, це значно скоротить рівень людських помилок;
- скорочення витрат на облік і аудит, з використанням даної технології бухгалтери почнуть працювати більш ефективно, а отже менше помилок — менше витрат на перевірку коректності записів;
- здійснення нарахування заробітної плати швидко, надійно, онлайн і з відкритою інформацією про нарахування, завдяки принципу потрійного запису нарахування заробітної плати буде відбуватися швидше;
- забезпечення прозорості інформації, зменшення імовірності шахрайства, для того щоб фальсифікувати розрахунок з оплати праці треба буде замінити інформацію в кожному блоці блокчейн, що практично неможливо.

Попри переваги та позитивні сторони блокчейн-технології не варто забувати і про певні недоліки:

- відсутність нормативної бази та стандартів регулювання транзакцій, відображених за допомогою технологій блокчейн, в Україні відсутня нормативна база, яка б регулювала технологію блокчейн, Закон України «Про обіг криптовалюти в Україні» знаходиться на стадії розробки, науковці дискутують щодо того, чи є таке впровадження необхідним;
- необхідність переведення всіх господарських операцій у віртуальне середовище, що не завжди можливо, оскільки деяка частина підприємств досі має документацію в паперовому вигляді, а для якісного аналізу блокчейн потрібно мати повний масив даних про ту чи іншу категорію в обліку;
- нерозуміння суті технології, неприйняття змін працівниками, низька кваліфікація вітчизняних спеціалістів, блокчейн-технологія є новою і лише низка країн і підприємств почали її впровадження, як от США, Канада, Бразилія, Австралія, Ізраїль та Китай [7], на сьогоднішній день впровадження блокчейн-технології практикують: IBM, Deloitte, PwC, Ethereum Foundation та ін.;
- потенційні проблеми з кібербезпекою; наразі особливо актуальна проблема, оскільки країна-агресор постійно намагається втрутитись в інформаційний простір, чи вивести з ладу системи безпеки великих підприємств.

Отже, як висновок можна сказати, блокчейн здатний зробити справжній переворот, адже зараз кожна компанія веде бухгалтерські операції окремо; потрібні час і людський ресурс, щоб звірити дані. Наразі функції бухгалтерського обліку здійснюються переважно на папері, щоб відповідати нормативним вимогам. Блокчейн вирішить цю проблему: інформація про транзакції, договори, тощо записуватиметься у загальний реєстр у режимі реального часу, тому перевірка відповідності правовим нормам відбуватиметься автоматично. Це значно підвищить операційну ефективність організацій [8]. Блокчейн не усуває повністю помилки і не може гарантувати абсолютну безпеку, але є хорошою альтернативою класичному документообігу. Оскільки переважна більшість українських компаній все ще використовують традиційні методи бухгалтерського обліку та аудиту, рівень ефективності та безпеки цих процесів є низьким. Цифровізація української економіки набуває особливого значення в цей час, оскільки зберігання документів в електронному форматі допоможе зберегти необхідні дані компаній.

Література

1. The application of blockchain technology in accounting and auditing: experience of Ukraine and Kazakhstan / Н. Matskiv et al. *Фінансово-кредитна діяльність : проблеми теорії та практики*. 2023. Vol. 1(48). URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.48.2023.3955>.
2. Рівень використання блокчейн-технології підприємствами України в сфері бухгалтерського обліку та аудиту. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2021.03.183>.
3. Swan M. (2015). *Blockchain: Blueprint for a New Economy*. Sebastopol: O'Reilly Media, 129 p.
4. Попівняк Ю. Технологія блокчейн у бухгалтерському обліку й аудиті: сучасний стан, можливості та перспективи застосування. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3 (89). С. 137–144.
5. Ярошук О., Белова І. Технологія блокчейн в бухгалтерському обліку та аудиті. *Міжнародний науковий журнал*. 2020. № 3-4. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.03.028>.
6. Правдюк Н.Л., Обняк М.В. Технологія блокчейн в бухгалтерському обліку та аудиті: переваги та недоліки застосування. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2021. С. 177–181. URL: http://bses.in.ua/journals/2021/71_2021/30.pdf.
7. Nezhyva M., Zaremba O., Nehodenko V. Application of blockchain technology in accounting and audit: international and domestic experience. 2021. URL: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110702001>.
8. Степура В. Сутність технології блокчейн та її застосування у фінансовій сфері. *Приазовський економічний вісник*. 2021. № 1 (24). С. 189–195.

Волощенко І.С.

*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри аудиту Кузьмінський Ю.А.

ОБЛІК ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Заробітна плата — це винагорода за працю залежно від кваліфікації працівника, змісту, інтенсивності та ефективності виконуваних ним робіт. Облік оплати праці є необхідним елементом управління персоналом, який допомагає забезпечити справедливу та ефективну компенсацію працівників.

Для оцінки розміру заробітної плати найманих працівників використовуються показники фонду оплати праці. Визначення розміру заробітної плати та організація обліку оплати праці на підприємстві мають велике значення, оскільки це складна та відповідальна справа. Ця сфера обліку вимагає значних зусиль та ретельної роботи. В цілому, організація оплати праці на підприємстві охоплює комплекс заходів, спрямованих на встановлення розмірів заробітної плати, принципів її нарахування, термінів виплати, диференціації та співвідношення з іншими показниками діяльності підприємства.

Система організації оплати праці ґрунтується на трьох складових: нормуванні праці, тарифікації та системах та формах оплати. Нормування праці надає можливість кількісно оцінити працю, тоді як тарифікація — якісно. Системи та форми оплати визначають порядок нарахування заробітної плати. Всі ці елементи взаємодіють між собою, утворюючи комплексну систему оплати праці, яка відображає вартість праці та мотивує працівників до досягнення кращих результатів. Важливо забезпечити прозорість та справедливість у процесі оплати праці, а також регулярно оновлювати системи та форми оплати, враховуючи зміни в умовах ринку та організації праці.

Розрахунок заробітної плати є трудомістким процесом. Використання складних формул, проведення розрахунків для великої кількості працівників вимагають великих тимчасових витрат. Крім того, ведення розрахунків вручну схильне до впливу людського фактору, що може привести до спотворень в розрахунках.

Проблемними питаннями, пов'язаними з організацією обліку праці та її оплати, є ряд важливих аспектів, які вимагають уваги та вирішення [3]:

- організація системи обліку праці;
- встановлення відповідної системи оплати праці;
- документальне оформлення та звітність;
- впровадження мотивації праці працівників;
- контроль за використанням робочого часу;
- зростання продуктивності праці.

Система обліку оплати праці в країні не ідеальна. Їй є куди розвиватися, а держава має необхідні ресурси для її розвитку. Нарахована заробітна плата працівникам підприємства має залежати безпосередньо від результатів праці і в той же час впливати на його показники, стимулювати розвиток виробництва, ефективність роботи, підвищення кількісних і якісних результатів праці.

Удосконалення організації оплати праці на підприємствах повинно будуватися на оптимізації заробітної плати, до напрямків якої можна віднести [2]:

- удосконалення системи мотивації, в частині посадових окладів і кваліфікаційних рівнів оплати праці;
- розробка внутрішніх виробничих тарифів оплати праці, як способів збільшення мотиваційної та стимулюючої функції заробітної плати;
- дотримуватися норм НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» щодо поділу виплат персоналу [1];
- удосконалення законодавства в сфері оплати праці;
- використання автоматизованого обліку оплати праці;
- встановлення співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації працівника;
- впровадження гнучких форм і систем оплати праці;
- колективне регулювання заробітної плати.

Не менш актуальним питанням є необхідність у відображенні економічно достовірної та обґрунтованої інформації про виконання нормативів і динаміки показників продуктивності

праці, контроль, за дотриманням співвідношення зростання продуктивності праці та заробітної плати, заходи спрямовані на зменшення невиробничих витрат, прихованих і явних втрат робочого часу, стимулювання праці. На основі цієї інформації здійснюється контроль, за використанням робочого часу на підприємстві, впровадженням прогресивних методів праці, дотриманням правильного співвідношення між зростанням продуктивності праці та заробітної плати.

При покращенні організації обліку оплати праці, підприємство повинно ретельно підходити до цього процесу, враховуючи обґрунтованість та доцільність, а також використовуючи результати наукових досліджень та передовий досвід у даній галузі. Це допоможе підприємствам забезпечити справедливу, ефективну та конкурентоспроможну систему оплати праці.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», від 28.10.2003 зі змінами та доповненнями.
2. Яременко Л.М. Проблеми обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці і шляхи їх вирішення. Ефективна економіка № 12, 2020, 24.12.2020р.
3. Черкашина Т.В. Проблеми обліку заробітної плати на підприємстві, ОНЕУ.

Горбач Л.С.

*«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,*

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Булкот Г.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЕННОГО СТАНУ

Україна є морською державою. Її морські порти є важливими транспортними вузлами, які забезпечують ефективну та швидку транспортну логістику міжнародної торгівлі. Морські порти України отримують доходи шляхом справляння портових зборів в морських портах із суден і плавучих споруд, що плавають під Державним Прапором України та іноземними прапорами [1].

Розмір цих доходів залежать від різноманітних факторів, таких як обсяги вантажоперевезень, рівень інвестицій, конкуренція з іншими портами та інше.

Українські порти отримують дохід з 20 різних зборів, що складаються з семи основних зборів: корабельний, причальний, маяковий, каналний, якірний та санітарний збір. Всі вони встановлюються Міністерством інфраструктури України. А справляння та цільове використання портових зборів є функцією Державного підприємства «Адміністрація морських портів України» (ДП «АМПУ») [2].

Виключенням є маяковий збір, що сплачується ДП «Держгідрографія», та адміністративний збір, що в повному обсязі сплачується до Державного бюджету України:

- Спеціальні послуги, що складають систему регулювання руху суден та лоцманські послуги — також регульовані державою.

- Решта п'ять зборів — буксирування, плата за портову інформацію, плата капітану порту, охорону та закриття вихідних клапанів сплачуються іншим установам та не регулюються.

Сплата портових зборів здійснюється у морських портах до виходу судна з порту, а за транзитний прохід каналами — шляхом попередньої оплати або безпосередньо на вході у канал. Портові збори складають основну частину вартості судозаходу — 60-70 %.

Однак, в умовах геополітичної нестабільності, такої як воєнний стан, розміри доходів портів можуть змінюватися дуже швидко і не очікувано.

Починаючи з 24 лютого 2022 року, фактично розпочалась блокада 10 морських портів на південному узбережжі України. Військові кораблі країни-агресора блокують судноплавство в Чорному та Азовському морях для суден, що прямують до морських портів України або із них.

У зв'язку з цим, Міністерством інфраструктури України було прийнято наказ, відповідно до якого морські порти Бердянськ, Скадовськ, Маріуполь та Херсон були закриті до відновлення контролю України над цими портами. Діяльність Миколаївського, Білгород-Дністровського та порту «Ольвія» призупинена.

Повноцінно працювати та збільшувати вантажопереробку у 2022 році могли тільки три невеликі порти у гирлі Дунаю — Ізмаїльський, Ренійський та Усть-Дунайський. У мирний час на них припадало трохи менше ніж 5 % експорту [4].

На сьогоднішній день, обмежена діяльність здійснюється в Одеському, Чорноморському та Південному морських портах, у рамках зернового коридору та для обслуговування залізничного та автомобільного рухомого складу.

В результаті — завантаженість українських портів впала до 30-35 %, та було недоекспортовано майже 15 млн тон продовольчих вантажів.

Варто зауважити що, для портів на Азовському узбережжі, блокада фактично розпочалася з моменту анексії Криму росією. Тоді кількість заходів суден в азовські порти України зменшилася більш ніж удвічі. У 2017 році порівняно з 2014 роком порт Маріуполя прийняв 37 % суден, Бердянськ — 69 %. І до лютого 2022 року ситуація в цих портах тільки погіршувалася.

Однією із причин цього було незаконне будівництво мосту через Керченську протоку. Це призвело до введення низки обмежень при проходженні суден під його аркою. Міст має висоту 33 метри від рівня моря до максимально можливої висоти проходження суден. А це відсікало майже половину того флоту, який ходив раніше в ці порти.

Очевидно, що наявна ситуація суттєво впливає на доходи в морських портах України. Це можна розглянути на прикладі доходів ДП «АМПУ» та їх порівняння за період із 2021 по 2023 роки. Переважну частину доходів цього підприємства становлять портові збори.

Згідно фінансового плану на 2023 рік, що був складений з врахуванням поточного воєнного стану, видно що очікувані доходи складатимуть 84 % від факту 2022 року та 45 % від факту 2021 року (табл. 1) [3].

При існуючій ситуації малоімовірно досягнути навіть рівня 2022 року, коли підприємства функціонувала в звичайному режимі з січня по 24 лютого 2022 року.

Отже, повномасштабне вторгнення російської федерації та блокування роботи підприємств в морських портах України спричинило значні збитки для держави. Розмір доходів від портових зборів, що справляються з морських суден, що заходять у порти, зменшилися майже вдвічі. І до повного закінчення військових дій, розблокування та розмінування морських портів можливість досягнення довоєнного рівня обсягів вантажоперевезень та справляння портових зборів буде мало імовірне.

ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ОТРИМАННЯ ДОХОДІВ ДП «АМПУ» НА 2023 РІК, (тис. грн)

Показники	Факт 2021	План 2022	Факт 2022	План 2023	% факт 2022 / факт 2021	% план 2023 / факт 2021	% план 2023 / факт 2022
Доходи всього, в т.ч.	7 356 636	7 983 304	3 933 191	3 303 787	53	45	84
Чистий дохід	7 093 694	7 734 124	3 272 901	3 239 190	46	46	99
Інші операційні доходи	209 198	169 275	565 166	43 143	270	21	8
Інші фінансові доходи	31 345	6 830	43 821	5 656	140	18	13
Інші доходи	22 399	28 075	51 303	15 798	230	71	31

Література

1. Про портові збори: наказ Міністерства інфраструктури України від 27.05.2013 р. № 316. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0930-13#Text>
2. Про заходи щодо реорганізації державних підприємств морського транспорту та утворення державного підприємства «Адміністрація морських портів України» : наказ Міністерства інфраструктури України від 19.03.2013 № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0163733-13#Text>
3. Пояснювальна записка до фінансового плану ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ» на 2023 рік, 11 с. URL: <http://surl.li/hodso>.
4. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Відновлення та розбудова інфраструктури» 2022 рік. URL: <http://surl.li/hodsr>.

Дядечко А.М.

*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Мариніч І.О.

РОЛЬ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

У сьогоднішній складний час, коли на долю нашої країни випала повномасштабна агресія з боку росії, в результаті якої наша економіка зазнала різкого спаду та змін, але не припинила своє існування, вона втрималась та починає поступове відновлюватись. Навіть зараз на початку 2023 року, ще до закінчення війни, постає та навіть починає реалізовуватись питання відновлення соціального та економічного життя українців. Пандемія і війна є величезними випробування для нашої економіки та життя загалом, тому забезпечення певної стабільності діяльності підприємств або їх швидкого адаптування до нових реалій є запорукою виживання країни.

Одним з найважливіших аспектів діяльності будь-якого підприємства та установив державної чи приватної власності є облік праці та заробітної плати працівників. Питання розміру заробітної плати, правильності її нарахування та своєчасної виплати перебуває в центрі уваги різних зацікавлених сторін: найманих працівників, власників, пенсійного фонду, податкових органів, профспілок, державних структур. Даний сегмент обліку та економічної діяльності підприємства притягує увагу багатьох сторін через його важливість і, в той же час, складність.

Важливість полягає у допомозі керівництву визначити суму витрат підприємства на оплату праці й відповідно визначити фактичну собівартість виготовленої продукції, виконаних робіт і наданих послуг, з іншого боку, дозволяє максимально ефективно використовувати наявні трудові ресурси підприємства. Також виплата заробітної плати це податки, які держава використовує на свій розвиток, відбудову та оборону і, загалом, це кошти населення, які воно витратить в більшості випадків у середині країни, що забезпечує розвиток не тільки конкретних підприємств, а й економіки в цілому.

Однак складність цього процесу визначається тим, що для правильного нарахування заробітної плати потрібно мати точні та оперативні дані про витрати робочого часу, категорії та кваліфікації працівників, їх пільги, чисельність і т. д. Також в сучасних умовах накладається проблема того, що дані про працівників дуже швидко змінюються через повномасштабну війну: зміна кількості працівників, зміна їх місця проживання/роботи, втрата документів, знищення підприємства або частини його, де працювали.

Через таку велику кількість викликів пов'язаних з обліком кадрів та виплатою їм заробітної плати, з якими повинні впоратися теперішні українські підприємства, постає питання знаходження сучасного, швидкого та дієвого рішення, яке спростить та забезпечить стабільність в даному сегменті обліку.

Цим рішення є впровадження digital-технологій обліку в систему підприємства. Digital-технології мають суттєвий вплив на ефективність організації обліку оплати праці. Завдяки застосуванню автоматизованих облікових систем під час здійснення бухгалтерського обліку та аналізу оплати праці, підприємства і установи можуть: 1) автоматизувати типові розрахункові операції; 2) підвищити якість та повноту даних, що містяться в облікових реєстрах (зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, пільги та премії працівників, обсяг виробничих витрат); 3) автоматизувати контроль за правильністю проведення ручних розрахунків та коригувань [1].

Також важливою перевагою digital-обліку заробітної плати є зміна способу її виплати. У сучасних умовах господарювання найбільш раціональним способом виплати заробітної плати є використання платіжних карток. Із цією метою на підприємствах створюють зарплатний проект. Такий спосіб оплати праці вирішує багато проблем одночасно: 1) спрощення процедури виплати заробітної плати; 2) скорочення витрат, пов'язаних з інкасацією наявних коштів; 3) можливість виплати заробітної плати працівникам у разі їх відсутності; 4) відсутність необхідності депонування заробітної плати й зберігання її в касі підприємства; 5) значна оптимізація документування виплати заробітної плати.

Незалежно від того, який суб'єкт господарювання розглядається — організація чи установа, державний чи приватний суб'єкт, диджиталізації обліку стане перевагою для них. У наш час можна підібрати програму автоматизованого обліку з урахуванням усіх особливостей організації та її потреб. Також слід зазначити, що автоматизація обліку оплати праці може мати різні форми інтеграції у структуру підприємства: 1) окрема система, що спрямована на розв'язання задач конкретної ділянки обліку; 2) складова частини автоматизованої облікової системи обліку; 3) складова частина інтегрованої автоматизованої системи управління установою/підприємством.

На сьогодні на території України використовується велика кількість програм для ведення обліку оплати праці. Найпопулярнішими серед приватних підприємств є «BAS — Бухгалтерія», «SAP», «Парус — заробітна плата», «Нова бухгалтерія» з модулем «Зарплата», «Галактика: Управління персоналом», серед державних — «ФІТ-Бюджет», «UA-Бюджет», «ISPro 7», «MASTER: Зарплата і кадри», «ЧІЖ-Бухгалтерія: Заробітна Плата».

Попри таке велике різноманіття програм можна виділити схожість у їх функціоналі, а саме:

- автоматичний розрахунок нарахувань та утримань із заробітної плати;
- облік штатної структури на рівні підрозділів і посад;
- ведення таблиць робочого часу, облік наказів з оплати праці;
- здійснення індексації заробітної плати у програмі;
- можливість розраховувати відпускні, лікарняні, допомогу при вагітності та пологах, а також визначати оплату за дні відрядження працівника;
- формування регламентованої звітності для подачі у фонди, ДПС, органи статистики [2].

Спрощення нарахування різних пільг буде і є суттєвою перевагою для післявоєнної відбудови України, адже за допомогою digital-технологій обліку підприємство зможе надавати державі актуальні дані стосовно стану та місця знаходження працівника, що спростить процес нарахування різноманітної фінансової допомоги з боку країни.

Також автоматизацію обліку виплати заробітної плати у післявоєнній відбудові України слід розглядати не лише як інструмент стабільності та правильності нарахування та виплат заробітної плати та державних виплат, а ще як спосіб покращення даного сегменту обліку загалом на основі міжнародного досвіду, а саме:

- 1) заробітна плата кожного працівника має бути встановлена індивідуально;
- 2) перегляд заробітної плати робітників проводиться один раз на рік;
- 3) застосовуються системи матеріального заохочення для різних категорій працівників;
- 4) рівень заробітної плати має відображати досягнення та мотивацію працівника.

Однак попри всі переваги та перспективи впровадження digital-технології обліку доходів фізичних осіб у діяльність підприємства чи установи, слід відзначити певні недоліки даного рішення:

- додаткові витрати (оплата придбання та ліцензії користування відповідним програмним забезпеченням);
- необхідність наявності або перекваліфікації більшості персоналу для роботи з програмним середовищем;
- відсутність функції подачі звітності в усі контролюючі органи України (можливо лише за наявності додаткового програмного продукту, наприклад, «М.Е.Дос»).

Отже, роль digital-технології обліку доходів фізичних осіб у забезпеченні післявоєнного відновлення України є дуже значною, адже забезпечення швидкості та стабільності оплати праці є запорукою впевненості в завтрашньому дні у працівників. Але якщо розглядати саме з позиції післявоєнної відбудови, то впровадження digital-технології обліку дозволить і роботодавцю, і державі, в обличчі різних контролюючих органів, мати актуальну та повну інформацію стосовно працівника: його зайнятість, місце перебування, чи потребує є соціальної допомоги і т.д. Також автоматизація обліку відкриває шлях до впровадження зарубіжного досвіду у сегменті обліку праці та заробітної плати працівників. Зважаючи на різноманіття програмних продуктів представлених на ринку України жодне підприємство не матиме проблем з переходом на автоматизовану систему обліку заробітної плати. Заробітна плата — запорука економічного життя країни та мотиваційний інструмент для працівників, тому її диджиталізація є запорукою відбудови та розвитку України.

Література

1. Аверкина М.Ф., Гриценюк О.І. Особливості автоматизації обліку праці та заробітної плати. Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці. С. 113-117.
2. Васильєва В.Г., Коновалова О.В., Коротченко В.О. Сучасні проблеми автоматизації обліку в бюджетних установах: теоретичні та практичні аспекти. Економічний простір. 2018. № 138. С. 150-163.

Заєць В.В.

«Облік і оподаткування», 4 курс

*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Самборський О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Облік товарних операцій є основною частиною бухгалтерського обліку торговельних підприємств, яка забезпечує достовірність і об'єктивність основних показників визначення та контролю господарської діяльності — обороту та загальної торговельної виручки як джерела покриття витрат обігу та отримання прибутку підприємства.

В умовах воєнного стану в Україні, підприємства торгівлі повинні бути готові до різких змін у економічній сфері. Особливості обліку товарних операцій на підприємствах торгівлі в таких умовах полягають у зміні підходу до організації та ведення бухгалтерського обліку.

Розглядаючи питання товарних операцій, можна сказати, що на сьогоднішній день, практично всі підрозділи підприємства зазнали бухгалтерських змін. Це стосується операцій, у яких товари купуються до визначення фінансового результату. Отже, у разі реформування торговельного підприємства необхідно звернути увагу на організацію бухгалтерського обліку торговельного підприємства з метою надання користувачам повної, достовірної та об'єктивної інформації про фінансовий стан підприємства та результати своєї діяльності. Це визначає актуальність обраної теми дослідження.

Проаналізувавши пропоновані трактування сутності поняття «товарні операції», можна визначити його як: торговельні процеси надходження, зберігання та продажу товарів. Законодавча база, яка регламентує відносини, пов'язані з торговельною діяльністю, досить різноманітна, оскільки торгівля охоплює широкий спектр правових відносин.

Незважаючи на велику кількість нормативно-правових актів, які регламентують торговельну діяльність, варто зазначити, що законодавче регулювання облікового відображення операцій з рухом товарів не повною мірою вирішує всі питання практики ведення обліку на торговельних підприємствах.

Однією з основних особливостей обліку на підприємствах є відсутність робочого плану рахунків для ведення бухгалтерського обліку в умовах воєнного конфлікту, який відповідав би специфіці діяльності підприємства та умовам воєнного стану, і забезпечував контроль за наявністю та рухом товарно матеріальних цінностей. Крім того, умови воєнного стану можуть призвести до змін попиту та пропозиції на товари, тому підприємства торгівлі повинні бути готові до швидких змін у своїй діяльності та відповідно адаптувати свої бухгалтерські процедури.

Важливо також мати належний контроль над фінансами підприємства, контролювати витрати, а також вести облік податкових платежів та інших фінансових зобов'язань.

Підприємства торгівлі повинні також розглядати можливості підвищення ефективності своєї діяльності у зв'язку зі змінними умовами на ринку. Наприклад, вони можуть зосередитися на продажі товарів з високою рентабельністю, що забезпечить більший прибуток на кожному товарі, або на пошуку нових постачальників з меншими витратами на транспортування.

ТОВ «Бeverлі-Вудс» здійснює свою економічну діяльність у сфері продажу імпортованих товарів. Основним видом діяльності, що здійснює підприємство є КВЕД 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля. Підприємство досягає поставленої мети шляхом оптової торгівлі товарами іноземного виробництва через мережу покупців.

У ТОВ «Бeverлі-Вудс» одержані товари зараховуються на баланс за первісною вартістю, що визначається в залежності від логістичних витрат. А реалізуються товари за відпускними — продажними цінами, які враховують при її формуванні торговельну націнку та витрати на транспортування. Для оцінки запасів при відпуску їх для реалізації та іншому вибутті застосовується метод ФІФО, який базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили на підприємство.

Склад і зміст управлінського звіту має задовольняти потреби управлінського персоналу в цілому, дозволяючи оцінювати, контролювати, прогнозувати та планувати діяльність центру відповідальності або окремих його ділянок у товарній господарській діяльності. Необхідно нормування складських обсягів товарів шляхом бюджетування як одної з функцій управління запасами обумовлена тим, що недостатній обсяг товарних запасів призводить до порушення ритму продажу, недоотримання належного обсягу товарообороту та зниження прибутку на підприємстві.

Тому облік, управління та аналіз товарних операцій торговими компаніями стали дуже важливими, оскільки вони можуть визначити, скільки товарних запасів компанія має та наскільки ефективним є їх використання, таким чином прогнозуючи та безпосередньо впливаючи на фінансовий стан та результати діяльності компанії. Основними шляхами вдосконалення господарської діяльності підприємств торгівлі можуть бути: стимулювання збутової діяльності шляхом запровадження бюджетування, організація обліку за центрами відповідальності для прийняття ефективних управлінських рішень, удосконалення контролю та аналізу товарних операцій, оптимізація обліково-господарської діяльності.

У контексті воєнного стану в Україні, облік та фінансування запасів стає ще більш важливим завданням для підприємств торгівлі та інших галузей. Необхідно оперативно реагувати на зміни на ринку, забезпечувати точний облік і контроль всіх запасів та ефективно використовувати фінансові інструменти для забезпечення діяльності підприємства. Важливо також розробляти плани щодо відновлення рівня складських запасів після закінчення воєнного стану та забезпечити належне їх зберігання.

Література

1. Bondarenko, O., Porovych, O., & Rudenko, L. (2023). Облік і фінансування запасів в умовах релокації, реквізиції та припиненої діяльності підприємства. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-268-5-1>.
2. Дубницька, С.В. Особливості обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах перших 60 днів війни. Збірник Наукових Матеріалів ХСІV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 43. URL: <http://surl.li/hodsy>.
3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/77475.html> (дата звернення: 01.05.2023).

Мельник Д.О.
«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к.е.н., професор кафедри аудиту Кошець О.В.

СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Системи обліку та внутрішнього контролю є невід'ємною частиною діяльності будь-якої компанії. Ці процеси допомагають забезпечити ефективне використання корпоративних ресурсів і дотримання нормативних актів. У сучасних умовах, із зростанням рівня кіберзагроз та кібератак, інформаційній безпеці систем обліку та внутрішнього контролю слід приділяти особливу увагу.

Однією з основних проблем, що виникають у контексті інформаційної безпеки, є забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних. У зв'язку з цим суб'єкти господарювання повинні забезпечити належний рівень захисту інформації в системах обліку та внутрішнього контролю [1].

Поточний стан систем обліку та внутрішнього контролю підприємства може відрізнитися залежно від конкретної компанії та її бізнес-процесів. Але в цілому можна виділити наступні тенденції:

- Автоматизація. Більшість підприємств використовують автоматизовані системи обліку та внутрішнього контролю, які дозволяють ефективно управляти бізнес-процесами та отримувати регулярну звітність.
- Забезпечення захисту інформації. Більшість компаній дуже серйозно ставляться до захисту своєї інформації, особливо завдяки використанню різних технологій безпеки, таких як антивірусні програми, брандмауери, шифрування даних тощо.
- Недостатня увага до ризику. У деяких підприємствах процеси оцінки ризиків, пов'язані з системою обліку та внутрішнього контролю, можуть не існувати або бути неповними. Це може призвести до підвищення вразливості системи та збільшення ризику кібератак.
- Недостатня кваліфікація персоналу. Захист інформації від кіберзагроз залежить від кваліфікації персоналу компанії та культури безпеки. Недостатня кваліфікація персоналу перешкоджає досягненню належного рівня інформаційної безпеки.
- Використання застарілого обладнання та програмного забезпечення. Застаріле апаратне та програмне забезпечення вразливе до кібератак, тому компанії повинні забезпечити постійне оновлення та модернізацію своїх систем.

Щоб забезпечити належний рівень інформаційної безпеки в системах обліку та внутрішнього контролю, підприємства повинні вживати заходів щодо забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних [2]. До таких заходів належать:

- Оцінка ризику. Компанії повинні проводити регулярну оцінку ризиків, пов'язаних із системами обліку та внутрішнього контролю, щоб визначити потенційні загрози та ризики.
- Регулярне оновлення програмного та апаратного забезпечення. Компанії повинні забезпечити постійне оновлення апаратного та програмного забезпечення, щоб зменшити ризик кібератак.
- Захист від шкідливих програм. Компанії повинні забезпечити захист від шкідливих програм, таких як віруси, хробаки та троянські програми. Це може включати використання

антивірусного програмного забезпечення та застосування політики безпеки щодо використання електронної пошти, Інтернету та USB-накопичувачів.

- Правильно організувати доступ до даних. Компанії повинні забезпечити належний рівень контролю доступу до даних, щоб уникнути несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації.

- Резервне копіювання даних. Підприємства повинні забезпечити резервне копіювання даних, щоб їх можна було відновити у разі проблем із системами обліку та внутрішнього контролю.

- Навчання та підвищення кваліфікації персоналу. Організації повинні навчати та вдосконалювати персонал щодо заходів із забезпечення інформаційної безпеки та культури безпеки в цілому.

- Аудит систем захисту інформації. Підприємства повинні проводити регулярні аудити системи інформаційної безпеки, виявляти можливі порушення та недоліки та вживати заходів щодо їх усунення.

Підприємству важливо розуміти загрози і ризики інформаційної безпеки, планувати та вживати заходи для їх уникнення та управління ними. Крім того, необхідно пам'ятати про постійний розвиток та оновлення засобів захисту інформації, оскільки кіберзлочинці постійно знаходять нові способи атак і проникнення в системи [3].

Підсумовуючи, системи обліку та внутрішнього контролю підприємств мають бути захищені від можливих кібератак та забезпечувати конфіденційність, цілісність та доступність даних. Для цього потрібна регулярна оцінка ризиків, оновлення програмного забезпечення, надійні паролі, захист мережі та резервне копіювання даних. Організаційний персонал також повинен бути навчений і знати про культуру безпеки та практику інформаційної безпеки.

Література

1. Вітер С.А., Світличин І.І. Захист облікової інформації та кібербезпека підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. № 11. С. 497–502. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/80.pdf (дата звернення 07.05.2023).

2. Ілляшенко К.В. Інформаційна безпека сучасного бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 40. С. 179–183. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2019/40-2019/25.pdf> (дата звернення 07.05.2023).

3. Данилюк І.В., Зорій Н.М. Оцінка обліку та системи внутрішнього контролю як інструменти безпеки бізнесу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 765-770. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/157.pdf> (дата звернення 07.05.2023).

Парфененко О.О.

*«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,*

Науковий керівник — д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту Петрик О.А.

ІНТЕГРАЦІЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА ПОДАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ЗВІТНОСТІ: ПЕРЕВАГИ І ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Digital-технології в сучасному світі пронизують усі сфери життя та діяльності людей, і бухгалтерський облік та аудит не є винятком. Звітність є одним із важливих елементів ефективного функціонування будь-якої компанії. А процес створення та подання звітів з року в рік все більше інтегрується з використанням цифрових технологій. Однак, для багатьох українських підприємств, особливо малих та середніх, цифрова трансформація все ще є досить складним процесом через відсутність необхідних знань, досвіду та ресурсів.

Однією з головних переваг інтеграції цифрових технологій у процес створення та подання електронної звітності є скорочення трудових витрат і часу, необхідного для цих процесів. Порівняно з традиційними методами, такими як паперові документи, ручне введення даних і відправлення, електронну звітність можна підготувати та подати набагато швидше, з будь-якої точки, де є доступ до мережі Інтернет, за допомогою відповідних IT-технологій. Завдяки автоматизації та оптимізації процесів створення та подання електронних звітів компанії можуть зосередитися на більш важливих завданнях, таких як стратегічне планування та аналіз фінансових даних.

Також цифрові технології забезпечують більш точний, зручний облік і аналіз фінансової звітності, а також знижують ризик помилок і шахрайства, що може позитивно вплинути на стійкість бізнесу. Наприклад, електронна звітність може містити вбудовані формули та алгоритми, які автоматично обчислюють коефіцієнти та підсумки, що значно знижує ризик помилок. Крім того, використання цифрових технологій дозволяє зберігати та обробляти великі обсяги даних, що дає більш повну та точну картину стану справ.

Проте, незважаючи на низку переваг digital-технологій в обліку та аудиті, вони також створюють досить суттєві виклики для бізнесу не лише в Україні, але і у всьому світі.

Першою проблемою, яку можна виділити, є несумісність систем збору та обробки інформації, що створює додаткові труднощі при формуванні та поданні звітності. Наприклад, деякі програмні продукти можуть не підтримувати певні формати файлів або не мати змоги обмінюватися даними з іншими програмами, що ускладнює інтеграцію звітів.

Для вирішення цього питання необхідно тісніше співпрацювати з розробниками програмного забезпечення, які пропонують рішення для формування та подання електронної звітності. Це може вимагати додаткових зусиль та витрат з боку компаній, щоб забезпечити ефективну інтеграцію та обмін даними між системами. Також потрібно проводити регулярну підтримку та оновлення програмного забезпечення, щоб відповідати вимогам законодавства та запобігати помилкам при формуванні та подачі звітності.

Інтеграція digital-технологій у процес формування та подання електронної звітності також ставить питання компетентності та кваліфікації співробітників. На майбутнє бухгалтери та аудиторі мають опанувати і застосовувати у своїй роботі спеціальні інноваційні технології, «хмарні» сервіси, системи зберігання інформації, програми та апаратно-програмні комплекси (Big Data Appliance, NoSQL, MapReduce, Hadoop, R, Business Intelligence, Infosphere

BigInsights, Infosphere Streams, SPSS Statistics 20, McLaren Applied Technologies та ін.), які з успіхом використовуються в інших сферах діяльності, зокрема аналітичній [1].

Необхідно забезпечити належний рівень кваліфікації спеціалістів, які зможуть розуміти та впроваджувати нові технології, а також формувати процес взаємодії між компаніями та державними органами. Одним із варіантів розв'язання цього виклику є проведення навчань та тренінгів для працівників з використання інформаційних систем.

Захист інформації є одним з найголовніших завдань сучасного успішного бізнесу. 28 % організацій стверджують, що захист даних є найбільшою проблемою для бізнесу [2]. Зберігання інформації в електронному форматі може зробити їх більш уразливими до кібератак і злому систем зберігання даних. Ця проблема набуває особливого значення у світлі численних кібератак на підприємства та державні установи, що ставалися останнім часом в Україні та світі. Це може призвести до втрати конфіденційної клієнтської та бізнес-інформації, а також до порушення GDPR (Загального регламенту про захист персональних даних), що може мати серйозні негативні наслідки для компанії. Нові вимоги щодо захисту персональних даних, встановлені General Data Protection Regulation (GDPR), є, безперечно, однією з найбільш суттєвих змін у забезпеченні конфіденційності та управління такими даними за останні роки. Вимоги GDPR, які вступили в дію 25 травня 2018 року, зобов'язують усі компанії, що працюють з особистими даними європейських суб'єктів, привести у відповідність до нових правил процесу збору, обробки, зберігання, видалення та передачі даних.

Для українських компаній, що працюють на внутрішньому ринку, дотримання вимог GDPR може стати наступним кроком у реформуванні системи захисту персональних даних. Це особливо актуально з огляду на те, що Україна є країною-кандидатом на вступ до Європейського Союзу.

Кібербезпека має велике значення у збереженні конфіденційності та цілісності даних. Тому необхідно забезпечити найвищий рівень захисту даних, використовуючи сучасні технології та методи. Це означає, що потрібно здійснювати захист від кібератак, шифрування та впроваджувати інші технічні засоби для забезпечення безпеки зберігання та передачі даних. Також важливим є своєчасне оновлення програмного забезпечення та впровадження сучасних методів ідентифікації користувачів.

У світі високих технологій цифрові технології стають все більш важливим елементом розвитку бізнесу. Їх інтеграція у процес формування та подання електронної звітності має безсумнівні переваги, однак також вимагає від компаній додаткових зусиль для забезпечення безпеки та надійності процесів, а також дотримання нормативних вимог.

Для успішної інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси, систему обліку та звітування компанії повинні контролювати належний рівень знань і компетентностей своїх співробітників, а також ретельно стежити за дотриманням стандартів і правил електронної звітності. Використання цифрових технологій має стати пріоритетом для компаній, які хочуть залишатися конкурентоспроможними в сучасному діловому світі.

Література

1. GDPR Україна, 2022. URL: <https://bsoprivacygroup.com/gdpr-ukraine/>
2. Петрик О.А. Звітність корпорацій у постіндустріальній економіці: сучасні аспекти формування, аудиту та задоволення інформаційних запитів користувачів. *Економіка, фінанси, право*. 2016. № 7. С. 8-13. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197270226.pdf>.
3. Дослідження щодо стану цифрової трансформації від Konica Minolta та Keypoint Intelligence, 2022. URL: <https://www.konicaminolta.ua/uk-ua/forms/digital-transformation-survey>.

Подставін А.І.
*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Бугай Н.О.*

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Автоматизація обліку розрахунків з покупцями і замовниками є важливою темою в сучасному бізнесі. Зараз все більше підприємств переходять на автоматизовані системи обліку та оплати, що дає їм змогу зменшити час, затрати та помилки при обробці платежів, тим паче у воєнні часи. Це особливо важливо для підприємств, які мають велику кількість клієнтів і партнерів. Автоматизація обліку розрахунків з покупцями і замовниками допомагає зменшити навантаження на фахівців управління, зменшити ризик помилок та спростити процес обробки даних. Тому, тема автоматизації обліку розрахунків з покупцями і замовниками є актуальною в сучасному бізнесі, зокрема під час військових реалій. Метою є ознайомлення з існуючими методами та засобами автоматизації процесів обліку розрахунків з покупцями і замовниками в сучасних воєнних умовах. А також дослідження переваг та недоліків використання цих методів й засобів, визначення шляхів вдосконалення процесу обліку розрахунків для підвищення ефективності діяльності підприємств. Автоматизація системи оформлення розстрочки і подальшого обліку розрахунків з дебіторами не завжди обговорюється в більшості. Безсистемна робота з клієнтами, в тому числі процеси аналізу, ведення погашення боргів, проведення заходів погашення простроченої заборгованості, доставляє проблеми у майбутній діяльності самого підприємства, тим більше під час воєнного стану. Оборотність підприємства скорочується, а непогашена в термін дебіторська заборгованість ризикує залишитися неоплаченою, а, як наслідок, простроченою. Тому, правильне ведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками є важливим елементом фінансової діяльності будь-якого підприємства. А це, в свою чергу, передбачає здійснення належного контролю за грошовими потоками, оплатою товарів та послуг, взаємовідносинами з клієнтами та контролювання платежів за здійснені послуги. Для проведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками необхідно дотримуватися певних основних вимог [1]. Не зважаючи на військові реалії, по-перше, всі операції повинні бути документально оформлені, що дозволяє відстежувати всі грошові потоки та зменшує ймовірність помилок. По-друге, документи повинні зберігатися відповідно до законодавства та забезпечувати можливість їх швидкого пошуку та відтворення в разі необхідності. По-третє, облік розрахунків, зокрема з покупцями та замовниками повинен бути інтегрований зі загальною системою фінансового обліку, що забезпечує повну інформаційну звітність та контроль за фінансовим станом підприємства. Інтеграція системи обліку розрахунків з покупцями і замовниками з іншими системами управління є важливим аспектом автоматизації процесів на підприємстві. Для отримання ефективності роботи системи обліку розрахунків з покупцями і замовниками необхідно забезпечити її інтеграцію з іншими системами, зокрема з системами управління складом, виробництвом, фінансової звітності тощо. Основні вимоги до інтеграції системи обліку розрахунків з покупцями і замовниками з іншими системами управління полягають у забезпеченні максимальної автоматизації процесів обміну даними між системами, уніфікації форматів даних, захисті інформації від несанкціонованого доступу, а також у наданні гарантій цілісності та доступності даних [2].

для інтеграції системи обліку розрахунків з покупцями і замовниками з іншими системами можуть використовуватись різні підходи, такі як використання стандартизованих протоколів обміну даними, розробка спеціальних інтерфейсів та програмних модулів для інтеграції, використання хмарних рішень тощо. У результаті інтеграції системи обліку розрахунків з покупцями і замовниками з іншими системами управління підприємством досягається забезпечення взаємодії між системами, що зменшує кількість ручної роботи та помилок, прискорює обробку інформації та дозволяє забезпечити більш точну та своєчасну звітність. Попри всі негаразди сьогоденних військових умов в країні та згідно вищесказаного можна зазначити, що переваги автоматизації обліку розрахунків з покупцями і замовниками можуть включати:

- ефективність: автоматизовані системи обліку дозволяють підприємствам працювати швидше та ефективніше, — завдяки автоматизації процесів замовлення, оплати та відвантаження, час на обробку замовлень та вирішення спорів може значно скоротитись;
- точність: автоматизовані системи дозволяють запобігати помилкам, які можуть бути допущені під час ручного обліку, — це допомагає підприємствам уникнути втрат часу, ресурсів та грошей;
- скорочення витрат: автоматизація обліку розрахунків з покупцями та замовниками може зменшити витрати на робочу силу та спростити процеси збору та аналізу даних.

Недоліки автоматизації обліку розрахунків з покупцями і замовниками можуть включати:

- вартість: розробка та впровадження автоматизованої системи може бути досить дорогим процесом, особливо для менших підприємств з обмеженими бюджетами;
- технічні проблеми: автоматизовані системи можуть мати проблеми з технічним обслуговуванням та інтеграцією з іншими системами управління підприємством;
- ризики безпеки: автоматизовані системи можуть бути вразливими до кібератак та інших безпекових проблем, що можуть створювати ризики для конфіденційності даних покупців і замовників.

Отже, автоматизація обліку розрахунків з покупцями та замовниками, тим паче в умовах воєнного стану в Україні, є життєво важливим елементом управління фінансами підприємства. Розглядаючи роботу з дебіторською заборгованістю на підприємстві необхідно відзначити, що рутинна робота, яка вимагає великих і уважних розрахунків повинна мати пріоритет для автоматизації. Це дозволяє ефективно контролювати операції з продажу товарів і послуг, відслідковувати рух грошових коштів, контролювати платежі та забезпечувати своєчасність їх отримання. Інтеграція системи обліку розрахунків з покупцями та замовниками з іншими системами управління підприємством, не дивлячись на сучасні військові реалії, дозволяє отримати ще більше користі від автоматизації та забезпечити більш точний аналіз фінансової діяльності підприємства.

Література

1. Жарнікова В. Облік розрахунків з покупцями: систематизація поглядів та перспективи досліджень. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2018. № 2. С. 48–63.
2. Слепченко В., Скрипник М. Методика обліку розрахунків підприємства з покупцями та замовниками. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-4>.

Позднякова Д.Д.
«Облік і оподаткування», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — старший викладач кафедри аудиту Іванова Л.І.

АНАЛІЗ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В ОБЛІКУ ТА АУДИТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Облік та аудит є важливими складовими ефективного функціонування підприємства, адже саме ці процеси допомагають забезпечити правильне ведення бізнесу, контроль за фінансами та дотримання регуляторних вимог [3].

У сучасних умовах програмні продукти для обліку та аудиту стали невід'ємною частиною діяльності більшості підприємств. Вони дозволяють автоматизувати процеси, зменшити кількість помилок та забезпечити швидкий доступ до необхідної інформації [1]. Розглянемо найбільш популярні програмні продукти для обліку на підприємствах України:

1. **IS Pro** — Українська компанія-розробник «Інтелект-Сервіс» розробила багатофункціональний програмний комплекс, що забезпечує оптимізацію всіх процесів від бухгалтерського до управлінського обліку, розроблена для автоматизації управління підприємствами та бюджетними організаціями різного профілю. Програма охоплює всі процеси роботи підприємства від управління логістикою та складськими ресурсами до ведення бухгалтерського і податкового обліку. Розробник постійно відслідковує зміни Українського законодавства та світових стандартів стратегій управління. Компанія проводить базове навчання не тільки працівників по роботі з програмою, а і впроваджує вивчення програмного продукту в навчання вищих навчальних закладів України.

2. **MASTER: БУХГАЛТЕРІЯ** — український програмний продукт створений для підприємств малого і середнього бізнесу, а також використовується державними підприємствами та відповідає чинному законодавству України. Має різні версії з різними функціональними можливостями, має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс (українською і англійською мовами), що забезпечує високий рівень безпеки, включаючи шифрування даних та резервне копіювання. Автоматично формує фінансову і податкову звітність, передбачає роботу з системами оподаткування.

3. **М.Е.Дос** — зручний програмний продукт, розроблений компанією «Інтелект-Сервіс». «М.Е.Дос» — це родоначальник електронного документообігу. Програма надає можливість безпечного обміну електронними документами з податковою та іншими державними органами через підтвердження електронним цифровим підписом. Забезпечує високий рівень захисту інформації, включаючи шифрування даних та захист від зломів [2].

4. **Українська бухгалтерська система «УБС»** — розроблено компанією «ІТ-Банк», дозволяє автоматизувати процеси бухгалтерського обліку та оптимізувати роботу з фінансовою інформацією підприємств. Дозволяє автоматизувати багато рутинних операцій, що зменшує час, який витрачається на ведення бухгалтерського обліку та допомагає уникнути помилок. Програма використовується на підприємствах малого, середнього бізнесу різної галузевої спрямованості та бюджетних установ. Розробники програми врахували законодавчі норми національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Взяли до уваги також і вимоги до казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів (формування мережі, облік відкритих асигнувань тощо). Для ведення обліку є всі типові фо-

рми складання бухгалтерської та податкової звітності. Використовується ЕЦП, є взаємодія з Є-Казна, СОТА, Медок, СЕВ та звітність подається в електронному вигляді.

5. **VAS. Бухгалтерія ПРОФ.** — створений українською компанією «Інфопродукт». Програмний продукт призначений для ведення бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах усіх форм власності та систем оподаткування, відповідає чинному законодавству України. Підходить як для малих так і для середніх підприємств. Програма має широкі можливості для автоматизації бухгалтерського обліку, контролю за фінансовими ресурсами підприємства, формування звітності та її подання до державних органів. Програма VAS Бухгалтерія має зручний інтерфейс, який налаштовується під користувача, а також є можливість змінювати форми робочих документів і журналів.

Для проведення аудиту на підприємстві можуть використовуватися такі програмні продукти:

1. **IDEA** — розроблена українською компанією «ІДЕЯ Банкінг Софтвр Системс», яка дозволяє проводити аудит фінансової звітності та виявляти можливі шахрайські схеми. Вона має ряд корисних функцій, таких як аналіз даних, пошук аномалій та виявлення дублікатів.

2. **ACL** — це програма, яка дозволяє проводити аудит фінансової звітності та виявляти можливі порушення законодавства. Дозволяє створювати скрипти та макроси, що дозволяє автоматизувати рутинні задачі та зменшити час, необхідний для проведення аудиту.

3. **CaseWare** — дозволяє користувачам створювати та аналізувати фінансові звіти, використовуючи автоматизовані інструменти та інтеграцію з різноманітними джерелами даних, включаючи широкий спектр статистичних показників, профілювання, групування, ageing testing і закон Бенфорда про розподіли взятих з реального життя.

Після проведеного аналізу, можна сказати, що на ринку програмного забезпечення для обліку та аудиту на підприємствах України пропонується багато програмних продуктів з різними перевагами та недоліками. Кожен з них має свої особливості та можливості, які можуть відповідати потребам різних підприємств.

При виборі програмного забезпечення для обліку та аудиту на підприємстві необхідно звернути увагу на ряд факторів, таких як вартість, функціональні можливості, зручність використання та підтримка клієнтів. Також, варто пам'ятати про те, що програмне забезпечення може вимагати певного рівня досвіду та знань, тому користувачі повинні бути готові до навчання та підтримки з боку виробника.

Література

1. Бенько М.М. Принципи застосування інноваційних інформаційних технологій в бухгалтерському обліковому процесі.
2. Єршова О.Л., Одноволик В.І. Комп'ютерні технології обліку та звітності для малого середнього бізнесу в Україні: перспективи застосування умовах цифрової економіки. *Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2019. № 3. С. 131- 138.
3. Пліско І., Волот О. Інформаційні технології та їх вплив на підвищення ефективності діяльності підприємств малого бізнесу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. № 2 (6), 201.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЇХ РОЗВИТОК

Ключовим фактором розвитку цифрової економіки є інформаційні технології. Інформаційні технології охоплюють велику кількість галузей і використовуються в багатьох аспектах суспільного життя.

Сьогодні стан інформаційних технологій розвивається дуже швидко, Завдяки поширенню інтернету, розвиваються хмарні технології, штучний інтелект, блокчейну, Інтернет речей, машинне навчання, та інші сучасні інструменти.

Важливу роль у цифровій економіці відіграють інформаційні технології, що дозволяє організаціям і підприємствам швидко та ефективно обробляти дуже великі обсяги даних, та здійснювати автоматизацію бізнес-процесів, а також впроваджувати нові методи управління і організації роботи, значно підвищуючи ефективність роботи і конкурентоздатність підприємств.

Цифрова економіка — це тип економіки, де ключовими факторами (засобами) виробництва є цифрові дані: числові, текстові тощо. Їх використання дає змогу значно підвищити ефективність та продуктивність діяльності підприємств та організацій, послуг та товарів, побудувати цифрове суспільство.

До інформаційних технологій, які використовуються в цифровій економіці, відносять:

1. **Інтернет речей** (Internet of Things) — це технологія, що дозволяє підключати до мережі інтернет фізичні пристрої — «речей», які оснащені засобами приймання та передавання даних, можуть взаємодіяти між собою та з користувачами.

Інтернет речей використовується для покращення ефективності виробництва, управління містами та будівлями, а також для забезпечення зручності користувачів у повсякденному житті.

2. **Штучний інтелект** — це технологія, що дозволяє комп'ютерам виконувати завдання, аналізувати дані, навчатися та приймати рішення, як люди.

Штучний інтелект виконує всі завдання з більшою швидкістю, точністю та більш ефективно ніж людина. Штучний інтелект використовується в багатьох сферах і галузях: у фінансовій сфері, у маркетингу, у виробництві, в освіті, у медичній сфері, використовується для автоматизації процесів управління бізнесом.

3. **Технологія блокчейн** — найновітніша технологія, це вдосконалений механізм бази даних, який дозволяє організувати відкритий обмін інформацією у рамках бізнес-мережі. Всі дані в блокчейн накопичуються і формують базу даних, яка постійно доповнюється. Не можна видалити або замінити блок з цієї бази даних. Вона «безмежна» — там можна записати нескінченну кількість транзакцій [2].

Технологія блокчейн дозволяє групі обраних учасників обмінюватись даними. Блокчейн намагаються використовувати для зберігання та обробки персональних даних та ідентифікації, у фінансовій сфері, у маркетингу та комп'ютерних іграх.

4. **Хмарні технології** — це технології, які дозволяють зберігати та обробляти дані в інтернеті, а не зберігати інформацію на комп'ютерах користувачів. На сьогодні одним з най-

більш затребуваних і цікавих напрямів в ІТ-сфері є «хмарні» технології (Cloud Computing). Вони, по суті, дозволяють користуватися різними програмами, додатками, дисковим простором без їх придбання. Це не лише спрощує життя бізнесу, але й дозволяє економити значні кошти.

Хмарні технології вже давно стали невід'ємною частиною комфортного життя суспільства. Вони відіграють важливу роль у збереженні та обробці численної інформації будь-якого суб'єкта та будь-якої сфери його діяльності.

У сучасному світі інформаційні технології є важливим елементом розвитку цифрової економіки. Вони, відіграють ключову роль у підвищенні ефективності бізнес-процесів, розвитку нових продуктів та послуг, впливають на конкурентоспроможність компаній.

Цифрова економіка забезпечує можливість взаємодії між різними секторами економіки та забезпечує розвиток нових можливостей. Розвиток штучного інтелекту, інтернет речей, блокчейн-технологій та розширення використання хмарних технологій набувають все більшої популярності та стають важливим елементом розвитку цифрової економіки.

Література

1. Вишневський В.П., Гаркушенко О.М., Князев С.І. та ін. Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал : моногр. ; [за ред. В.П. Вишневського, С.І. Князева] / НАН України, Інститут економіки промисловості. К. : Академперіодика, 2020. 188 с.

2. Іванова Л.І. Аудит блокчейна для криптобізнесу: попередження загроз та створення інформаційної безпеки. Аудит в умовах сталого розвитку: сучасні виклики та перспективи: колект. монографія / [О. А. Петрик, Т. О. Каменська, О. П. Пархоменко та ін.]; за заг. ред. О. А. Петрик ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ : КНЕУ, 2021. С. 189-220.

3. Ляшенко В.І. Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Київ: НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2018. 252 с.

4. Хмарні технології на допомогу бізнесу. *Власний бізнес*. URL: <http://vlasbiz.net/content/detail/180>.

Прокопець О.П.

«Облік і оподаткування», 4 курс

*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Булкот Г.В.

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Основна ціль успішного функціонування будь-якого підприємства — це забезпечення позитивних показників фінансових результатів та знаходження шляхів його збільшення, які також є необхідними показниками для ефективного прийняття управлінських рішень. Саме то-

му, процес формування та встановлення системи обліку фінансових результатів вважається одним із найвідповідальніших аспектів у бухгалтерському обліку. Державна служба статистики України зазначає, що станом 1 січня 2023 року, в нашій державі за видами економічної діяльності налічується 1 464 953 зареєстрованих юридичних осіб, і ці дані оновлюються кожного дня, особливо після впровадження воєнного стану в Україні, 24 лютого 2022 року, кількість зареєстрованих підприємців лише збільшувалась. Оскільки підприємницька діяльність є досить поширеною в нашій країні, то питання особливостей систем обліку фінансових результатів підприємства є вкрай важливим, особливо під впливом подій сьогодення в Україні та її наступного повоєнного відновлення та становлення.

Під впливом насичених подій сьогодення в сучасних умовах функціонування підприємств велике значення має нормативно-правова база, адже спираючись на ці поняття визначається методика обліку фінансових результатів. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зазначено, прибуток — сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; збиток — перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати [1].

Особливо, надзвичайно важливо висвітлити особливості процесу формування фінансових результатів, в умовах воєнного стану в Україні. Звісно, під впливом подій сьогодення, нашою державою була впроваджена низка законів, постанов, розпоряджень, листів та інше, щодо організації діяльності та подальшого формування фінансових результатів для різних суб'єктів господарювання на період воєнного стану в Україні, основні з них зазначені нижче:

-Лист Торгово-промислової палати України, щодо форс-мажорних обставин — прийнятий 28.02.2022, майже одразу після впровадження воєнного стану в Україні.

-Кабінет Міністрів України, від 18.03.2022, випустив постанову про «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану»;

-Кабінет Міністрів України, від 12.04.2022, випустив постанову про «Деякі питання фінансового забезпечення підтримки підприємництва, зокрема сільськогосподарських товаровиробників, в умовах воєнного стану»;

-Кабінет Міністрів України, від 14.03.2023, випустив постанову «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва»;

-Лист «Допомагаємо українському бізнесу евакуюватися із зони бойових дій» Міністерства Цифрової Трансформації України від 17.03.2022р.;

-Роз'яснення Державної регуляторної служби України від 13.07.2022р.

Як бачимо з постанов, зазначених вище, що майже з самого початку повномасштабного вторгнення в Україну, на державному рівні була затверджено низка нормативно-правових документів, які регулюють діяльність та впровадження фінансових результатів для різних суб'єктів господарської діяльності, а деякі з них ще перебувають у розробці.

Також, варто висвітлити процес повоєнного відновлення підприємств, в якості прикладу можна використовувати нещодавно деокуповані території, які залишилися розграбованими та напівзруйнованими. На цих територіях вже поволі розпочався процес повоєнного відновлення, який вимагає впровадження відповідної нормативно-правової бази та досвідчених кадрів для ефективного врегулювання ситуації.

Отже, незважаючи, на події які відбулись в Україні після впровадження воєнного стану, облік фінансових результатів підприємства залишається найвідповідальнішим аспектом у діяльності суб'єктів господарювання. Тому вкрай важливо з відповідальністю підходити від цього процесу, адже це впливає не тільки на підприємство, а на економіку країни в цілому. Держава зі свого боку також намагається забезпечити сприятливі умови для тих суб'єктів го-

сподарської діяльності які були знищені пошкоджені або перебувають на тимчасово окупованих територіях. Якісний облік фінансових результатів допоможе підприємству та державі знайти найефективніший шлях відновлення та розвитку.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
2. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Економіка. Управління. Інновації*. 2010. № 2. URL: <http://surl.li/hodtz>.
3. Михайленко О.В. Особливості аналізу і аудиту господарської діяльності підприємств в умовах воєнного стану. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 163–169. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/09/2022-308-25.pdf>.

Селютін Є.Р.

*«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — к.е.н., професор кафедри аудиту Кошець О.В.

СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО ЧАСУ

Російська агресія в Україні не має безпосереднього впливу на стан первинного обліку, оскільки це питання пов'язане з економікою та управлінням підприємствами, а не зі збройним конфліктом. Однак конфлікт та його наслідки мають вплив на розвиток економіки країни, що в свою чергу опосередковано впливає і на організацію первинного обліку. Слід відзначити, що під час військової агресії найбільш вразливими стали підприємства, які були найближче до воєнних подій.

Вдосконалення цієї ситуації з використанням сучасних технологій означає якнайширше впроваджувати електронний документообіг серед підприємств, так як без цього допускається велика кількість помилок та таких проблем, як наприклад втрата первинних документів. Саме такі втрати, яких зазнали багато суб'єктів господарювання, можливо було б уникнути. Ведення первинних документів, і в цілому бухгалтерського обліку, у електронній формі надає можливість у будь-який час, за будь-якої потреби, знайти їх в архіві, переглянути, роздрукувати, проаналізувати, підтвердити законність господарської операції. Електронний документообіг в період військового стану, у період післявоєнного часу є однією із необхідних цифрових технологій, яка дасть можливість захистити документи від втрат та пошкоджень.

Для впровадження суб'єктами господарювання електронного документообігу необхідно розуміти, що собою являє електронний документообіг та його елементи.

Відповідно до ст. 10 Закону № 85, електронний документообіг (обіг електронних документів) — сукупність процесів створення, обробки, відправлення, передачі, отримання, збері-

гання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності і в разі необхідності з підтвердженням факти отримання документів [1].

До основних елементів ЕД можна віднести: електронний документ; кваліфікаційний електронний підпис; позначка часу.

Електронний документ — документ, інформація в якому зафіксована у формі електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити [1].

Не дивлячись на те, що станом на сьогоднішній день в Україні багато підприємств і так використовують сучасні програми для ведення обліку, в тому числі і первинного, все ж таки залишаються і ті хто не має можливості дозволити такий спосіб ведення первинного обліку. Це відбувається через те, що така система ведення обліку призводить до додаткових витрат, таких як: вартість програмного забезпечення, кваліфікація персоналу, додаткове обладнання і т.п. Так як через війну більшість підприємств були змушені понести додаткові витрати, багато втратили свої активи, скоріш за все у післявоєнний час активно почнуть інвестувати в електронний документообіг [2, 3].

Виходячи із вищезазначеного пропонуємо роздивитись декілька напрямів удосконалення первинного обліку в післявоєнний період:

1. Впровадження єдиної системи електронного документообігу. Це зменшить кількість помилок в операціях та підвищить ефективність праці, а також можливо зменшить вартість переходу на сучасну систему ведення обліку, якщо система буде наприклад державною.

2. Використання автоматизованих систем обліку. Автоматизовані системи обліку дозволяють зберігати, обробляти та аналізувати дані в автоматичному режимі, що зменшує ризики помилок та забезпечує швидкий доступ до інформації. Такі системи можуть бути розроблені під конкретні потреби, а також ці системи можуть зменшити витрати на навчання персоналу.

3. Використання хмарних технологій. Застосування хмарних технологій дозволяє зберігати та обробляти дані в онлайн-режимі на серверах провайдера, що забезпечує швидкий доступ до даних та зменшує витрати на обладнання та програмне забезпечення. Це забезпечує зручність та швидкість доступу до даних для роботи з ними, а також зберігання та захист важливих даних від втрати.

При переході на електронний документообіг та виборі розробників таких програмних продуктів слід звернути увагу на його репутацію, сертифікати, політику конфіденційності.

Отже, ведення первинного обліку в електронній формі дозволить скоротити час підготовки та погодження документів, зменшити витрати на їх друк, мати постійний доступ до документів у будь-який час із будь-якої точки світу, з будь-якого гаджету, безпечно зберігати документи, уникати від втрат та пошкоджень документів.

Література

1. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», 22 травня 2003 року № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 08.0.2023).
2. Спільник І.В., Палюх М.С. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. № 1-2. С. 83–96.
3. Варламова М.Л., Дем'янова Ю.О. Основні тенденції діджиталізації у глобальному вимірі. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 63 (2). С. 251–260.

Сімон В.В.
«Облік і оподаткування», 5 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Булкот Г.В.

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

З перших днів військового вторгнення Росії в Україну, всі сфери життя зазнали шалених змін, в діяльності бізнесу та інших структур зокрема. Так як ситуація змінюється швидко та непередбачувано, виникає потреба в миттєвих та, наскільки це можливо, зважених і правильних управлінських рішеннях, адже керівництво компаній повинно постійно оцінювати вплив зовнішніх факторів на діяльність компанії, забезпечувати безперервну роботу підприємства та в подальшому складати достовірну фінансову звітність.

Відповідно до цього, Рада Аудиторської палати України видала інформаційний лист про вплив військової агресії Російської Федерації на фінансову звітність та аудиторські звіти [2]. Згідно з даним листом, усі підприємства зобов'язані складати фінансову звітність на основі даних бухгалтерського обліку.

Воєнний стан загалом є надзвичайною ситуацією, тому його умови можуть суттєво впливати на фінансову звітність підприємств, організацій та державних установ. Оцінка впливу воєнного стану на фінансову звітність може бути складною, оскільки цей вплив може бути різноманітним і залежати від багатьох факторів.

Компанії повинні розглянути можливість розкриття потенційних наслідків війни у звіті керівництва, повідомляючи про основні ризики та невизначеності, якщо подальші можливі події можуть призвести до негативних відхилень від прогнозів компанії. Крім впливу на безперервність діяльності, підприємства повинні постійно переглядати всі сфери фінансового обліку, на які впливає невизначеність суджень та оцінок [1].

У зв'язку із великими змінами в економічному середовищі та загрозою безпеки, багато компаній можуть зіткнутися з труднощами щодо ведення фінансової звітності. Саме тому в діяльності підприємств можуть виникати певні виклики.

Один з викликів полягає у тому, що нестабільна ситуація в країні може призвести до зміни попиту на товари та послуги. Це може спричинити зниження продажів і прибутку підприємств, яке потім буде відображатись в їх фінансовій звітності. Крім того, воєнний стан може також призвести до збільшення витрат на забезпечення безпеки підприємств, що також в подальшому буде відображено у фінансовій звітності.

Іншим, не менш суттєвим, викликом є постійні коливання курсів валют та інфляція. Це також безпосередньо впливає на фінансову звітність, оскільки вартість активів та зобов'язань може постійно змінюватись внаслідок змін курсів валют та рівня інфляції.

Однак, воєнний стан — це не лише проблеми та негаразди. Як показує практика, в найскладніших та найстресовіших ситуаціях, приймаються найбільш вдалі рішення та формуються нові можливості для успішного та безперервного функціонування структур.

Наприклад, складні умови можуть спонукати до розвитку інноваційних технологій та виробництва, підприємства можуть відкривати нові ринки збуту та розширювати асортимент продукції, а також отримувати підтримку від державних структур.

Підприємства, що займаються виробництвом військової техніки та забезпеченням військових потреб, можуть мати збільшення замовлень та прибутку, що, звичайно ж, відображається у фінансовій звітності.

Також воєнний стан може також призвести до збільшення державних витрат на оборону та інфраструктуру, що може забезпечити нові можливості для бізнесу. Наприклад, підприємства можуть отримати контракти на будівництво нової інфраструктури, що також позитивно впливає на їх фінансову звітність.

Воєнний стан передбачає постійний моніторинг зовнішнього середовища, що впливає на підприємства, саме тому для ефективного ведення фінансової звітності необхідно здійснювати ретельний аналіз економічної ситуації та прогнозування її подальшого розвитку, а також управляти ризиками та планувати фінансові ресурси.

Підприємства повинні бути уважними та своєчасно аналізувати можливий вплив на їхню фінансову звітність завдяки використанню інструментів фінансового аналізу для того, щоб оцінити зміни у продажах, витратах та прибутку. Крім того, підприємства повинні бути соціально свідомими у вимогах щодо безпеки та здоров'я працівників.

У цілому, дослідження впливу воєнного стану на фінансову звітність є актуальною темою, яка дозволить підприємствам та організаціям підготуватися до можливих наслідків та використати можливості, які можуть виникнути в умовах нестабільності. Дослідження можуть дати нові інсайти та підказки, як саме можна краще та швидше адаптуватися до викликів та надійно захистити свої фінансові ресурси в умовах нерозуміння того, що буде в найближчому майбутньому.

Також, проведені дослідження можуть допомогти компаніям зрозуміти, як змінюються ризики та які з'являються переваги в умовах воєнного стану, як правильно оцінювати їх вплив на фінансові результати та як ефективно планувати та розподіляти ресурси для забезпечення стабільності та виживання на ринку.

Крім того, дослідження можуть стати корисними для діяльності урядових структур та регуляторів, які можуть використовувати їх результати для розробки політик та стратегій щодо регулювання економіки в умовах воєнного стану та забезпечення стабільності фінансової системи загалом.

Отже, усі ці фактори свідчать про те, що дослідження впливу воєнного стану на фінансову звітність є актуальним та важливим напрямком досліджень у галузі фінансів та економіки, який може принести значну користь для підприємств, урядів та суспільства в цілому. І потрібно пам'ятати, що виклики та можливості можуть бути різними, тому підприємства повинні бути уважними та своєчасно аналізувати ситуацію.

Література

1. Борохвостов В., Скурєнівська Л., Луцик Ю. Інформаційно-фінансові технології гібридної війни: методологічні підходи до аналізу змісту, виникнення, реагування та запобігання. 2019. Вип. 9. С. 56-76.
2. Інформаційний Лист Ради Аудиторської Палати України щодо впливу військової агресії Російської Федерації на фінансову звітність та аудиторські звіти ІНФОРМАЦІЙНИЙ-ЛИСТ-АПУ.pdf (apu.com.ua)

Тимофєєва П.В.
«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Кошець О.В.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Можливості комп'ютерної техніки забезпечують не тільки універсальність її застосування (на основі загальних методичних підходів організації бухгалтерського обліку), але й дозволяють використовувати програми, адаптовані до конкретної компанії з урахуванням пропозицій споживачів. Сучасна комп'ютерна форма бухгалтерського обліку базується на використанні персональних комп'ютерів та комп'ютерних мереж. Бухгалтер працює на комп'ютері в діалоговому режимі, використовує зворотний зв'язок у процесі обробки інформації та отримання відповідних вихідних документів [1].

Звичайно, використання комп'ютерних технологій значно підвищує продуктивність праці бухгалтерів. Створення та використання комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку сприяє не тільки прискоренню процесу обробки інформації в компаніях, а й значному вдосконаленню його організації. Впровадження інформаційної системи дає можливість переходу на нові методи управління, на якісно новий рівень управління та обліку, і є стратегічно важливим для кожної компанії. Позитивним результатом впровадження інформаційної системи на підприємстві може стати: раціоналізація бухгалтерського обліку; збільшення обсягу інформації, що надходить з даних бухгалтерського обліку; зменшення кількості облікових помилок; підвищення ефективності бухгалтерського обліку.

Таким чином, до переваг, які отримує підприємство від впровадження інформаційної системи бухгалтерського обліку, можна віднести: економію оборотних коштів; скорочення дефіциту виробництва; скорочення витрат на адміністративно-управлінський апарат; скорочення витрат часу на бізнес. На сучасному етапі розвитку економіки переваги інформаційних технологій очевидні, але залишається ще багато проблем, пов'язаних з автоматизацією діяльності компаній та їх облікових підрозділів.

Однак є і негативні фактори, які роблять використання інформаційних систем бухгалтерського обліку нераціональним, до них можна віднести: використання технології багаторівневого проектування, кожен етап якої виконується фахівцями різних спеціальностей і кваліфікацій; домінування некомп'ютеризованих функцій інформаційних систем через технічну неможливість або економічну неефективність комп'ютеризації функцій управління, що не дають працівникам можливості прямого доступу до інформації; надмірно централізована обробка інформації; роздільне функціонування системи інформаційного забезпечення у сферах виробничої, маркетингової, організаційної, фінансової, кадрової та бухгалтерської діяльності компанії [2].

Після завершення заходів з придбання та інсталяції програмного забезпечення, необхідно узгодити ступінь необхідності налаштування типової конфігурації програмного забезпечення та особливості ведення обліку в компанії. Досить часто рішення про впровадження системи приймається для заміни інформаційних систем, які більше не відповідають умовам бізнесу, або для отримання конкурентної переваги. Тому, пріоритет слід надавати вітчизняним програмним продуктам, які більше відповідають умовам економіки та швидким змінам нормативно-правових документів, що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку. Вітчизняні програмні продукти повинні відповідати основним функціональним вимогам

бухгалтерського обліку, мати можливість виконувати облікові, аналітичні, контрольні завдання з урахуванням специфіки підприємства (сфери діяльності, розміру та форми власності підприємства). Саме ці моменти повинні якісно характеризувати програмний продукт автоматизації інформаційної бази контролінгу підприємства. Отже, можливості бухгалтерських програм можуть слугувати критерієм їх якісної оцінки та вибору для використання підприємствами. Ці критерії повинні включати можливість програмно-інформаційних баз:

- 1) ведення синтетичного та аналітичного обліку активів, капіталу, зобов'язань;
 - 2) формування фінансової, податкової, статистичної та іншої звітності;
 - 3) надання інших довідкових даних для потреб господарської діяльності;
 - 4) проведення автоматизованого аналізу-прогнозування та контролю діяльності підприємства.
- Крім того, програмне забезпечення має відповідати відповідним технічним, комерційним та ергономічним потребам [3].

Таким чином, можна дійти висновку, що ефективність роботи бухгалтера на підприємстві значно підвищується завдяки засобам комп'ютеризації та автоматизації документообігу, які дозволяють оперативно збирати відповідні бази даних за наслідками господарської діяльності та використовувати їх для формування, редагування та друку вихідних документів. Тому сьогодні дуже важливо при розробці інформаційних систем мінімізувати вплив розглянутих негативних факторів, що дасть змогу розвивати та вдосконалювати сучасні комп'ютеризовані системи бухгалтерського обліку.

Література

1. Самборський О.В. Цифрова трансформація технологій обліку. Облік, аналіз аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобальних змін. *Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції*. (Київ, 08 грудня 2022 року.) К.: КНЕУ.2022. С. 299-301. file:///C:/Users/HP-Users/Downloads/Збірник_конф_08.12.2022.pdf.
2. Ларченко О. В. Ефективність впровадження інформаційних систем в управлінні підприємством. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. № 1. С. 278–284. <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/38>.
3. Кононенко Л., Юрченко О., Гай О. Теорія бухгалтерського обліку в умовах становлення глобальної економіки та інформатизації суспільства. *Економічний простір*. 2021. № 170. С.83-87. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/170-14>.

Тудуй В.В.

*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри аудиту Кузьмінський Ю.А.

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

У період післявоєнного відновлення України облікове забезпечення управління грошовими потоками підприємства та їх оптимізація набувають особливої важливості. Після воєнних конфліктів і періоду нестабільності економіки країни, підприємства потребують ефективного

управління фінансовими ресурсами, забезпечення стабільних грошових потоків та оптимізації фінансових процесів для відновлення та розвитку.

Одним з ключових аспектів є планування грошових потоків. Підприємства повинні провести аналіз своєї фінансової ситуації, визначити реальні доходи та витрати, а також прогнозувати майбутні грошові потоки. Це допоможе підприємствам планувати свої фінансові дії, визначати пріоритети та розподіляти ресурси ефективно.

Управління грошовими потоками є ключовим аспектом фінансового управління підприємством. Грошові потоки визначаються як рух грошей в межах підприємства, включаючи отримання прибутку, регулювання витрат, інвестиційні витрати та інші фінансові операції. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству забезпечити своєчасну оплату зобов'язань, збалансувати ліквідність та мінімізувати фінансові ризики.

Облікове забезпечення управління грошовими потоками передбачає систематичний облік та аналіз руху грошей в межах підприємства. Цей процес включає в себе реєстрацію, контроль і звітність щодо грошових операцій. Основні елементи облікового забезпечення управління грошовими потоками можуть виступати:

1) Касовий облік: запис і контроль за грошовими операціями, які здійснюються через касу підприємства. Це включає отримання готівки від клієнтів, виплату заробітної плати, оплату постачальникам та інші операції.

2) Банківський облік: реєстрація і моніторинг грошових операцій, які здійснюються через банківські рахунки підприємства. Це включає отримання платежів від клієнтів, погашення кредитів, оплату постачальникам та інші банківські операції.

3) Прогнозування грошових потоків: аналіз і прогнозування майбутніх грошових потоків підприємства. Це дозволяє підприємству планувати свої фінансові дії, такі як інвестиції, погашення зобов'язань і збалансування ліквідності.

4) Аналіз грошових потоків: оцінка ефективності грошових потоків підприємства. Це включає аналіз руху грошей, ідентифікацію факторів, що впливають на грошові потоки, і виявлення можливостей для оптимізації.

Українські підприємства можуть застосовувати ряд стратегій для оптимізації своїх грошових потоків:

- Диверсифікація ринків збуту: розширення асортименту продукції та пошук нових ринків збуту допоможуть розподілити ризики та забезпечити стабільні грошові потоки.

- Раціональне управління запасами: контроль за рівнем запасів товарів та матеріалів дозволить уникнути надмірного блокування грошових коштів у запасах і зменшити ризик втрат.

- Ефективне кредитування: вибір оптимальних умов кредитування, включаючи відсування платежів або зниження процентної ставки, може покращити ліквідність підприємства та забезпечити стабільні грошові потоки.

- Поліпшення процесу виставлення рахунків: швидке та точне виставлення рахунків клієнтам сприяє своєчасному отриманню платежів і поліпшує грошовий потік підприємства.

- Використання фінансових інструментів: впровадження фінансових інструментів, таких як факторинг або лізинг, може допомогти забезпечити додаткові грошові потоки та зменшити фінансові ризики.

Оптимізація грошових потоків полягає в покращенні управління грошовими ресурсами підприємства з метою забезпечення максимальної ліквідності і мінімізації фінансових ризиків. Деякі стратегії оптимізації грошових потоків включають:

- Оптимізація умов платежів: встановлення оптимальних умов платежів з постачальниками та клієнтами. Це може включати переговори про строк платежу, знижки за дострокову оплату або використання електронних платіжних систем для прискорення процесу оплати.

- Ефективне управління запасами: раціональне планування і контроль за рівнем запасів товарів, щоб уникнути зайвого блокування грошових коштів у запасах.
- Оптимізація кредитних угод: вибір найкращих умов для залучення кредитних ресурсів, у тому числі вибір кредиторів з найнижчими відсотковими ставками та оптимальними умовами погашення.
- Прискорення процесу виконання платежів: використання автоматизованих систем платежів та електронних платіжних платформ для прискорення процесу оплати та зниження часу на розрахунки з постачальниками та клієнтами.
- Управління витратами: аналіз та контроль над витратами підприємства можуть допомогти знизити надмірні витрати і покращити грошовий потік. Це може включати перегляд контрактів з постачальниками, упорядкування процесів закупівель та ефективне управління запасами.
- Поліпшення процесу виставлення рахунків: швидке та точне виставлення рахунків клієнтам може скоротити період очікування на оплату і покращити грошовий потік. Використання автоматизованих систем для створення та відправлення рахунків може бути ефективним рішенням.
- Налагодження системи кредитного управління: раціональне управління кредитами та контроль за платежами від клієнтів можуть допомогти забезпечити швидке стягнення боргів і покращити грошовий потік. Встановлення чітких політик кредитування, перевірка кредитної історії клієнтів та нагадування про платежі можуть бути корисними інструментами.
- Ефективне управління ліквідністю: моніторинг та прогнозування ліквідності дозволяють підприємству мати належний контроль над грошовими потоками. Це дозволяє уникати нестачі коштів і забезпечує можливість планування операцій з використанням наявних ресурсів.
- Раціональне управління інвестиціями: аналіз і вибір оптимальних інвестиційних проєктів можуть допомогти забезпечити вищий рівень доходності та збалансованість грошових потоків. Оцінка ризиків та потенційних виплат підприємства може бути вирішальною для прийняття раціональних інвестиційних рішень.
- Використання фінансових інструментів: використання фінансових інструментів, таких як лізинг, факторинг або валютні операції, може допомогти оптимізувати грошові потоки та зменшити фінансові ризики.

Управління та оптимізація грошових потоків є складним процесом, який вимагає систематичного аналізу, контролю та планування. Для досягнення успіху у післявоєнному відновленні України підприємства повинні активно працювати над покращенням облікового забезпечення управління грошовими потоками, а також використовувати стратегії та інструменти для оптимізації фінансових процесів. Постійне вдосконалення облікового забезпечення та впровадження оптимальних практик дозволять підприємству досягти фінансової стійкості та конкурентоспроможності, а економіку України, як наслідок, буде можливо швидше та результативніше повернути як мінімум до довоєнного рівня, а в ідеалі досягти її піднесення у найближчій перспективі.

Література

1. Кошельок Г.В. Оптимізація грошових потоків підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 26, ч. 1. С. 100-104.
2. Колісник О.П., Замогильна А.В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2018. № 10. С. 60-65.

Хорошун В.С.
«Облік і оподаткування», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Матієнко-Зубенко І.І.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОБЛІКУ І АУДИТІ ЯК СКЛАДОВА ВІДНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сучасний світ технологій доводить, що штучний інтелект має значний вплив на різні сфери життя людини. Зокрема, штучний інтелект здатний виконати максимум рутинних операцій за короткий проміжок часу без помилок. Такі інноваційні інформаційні технології впроваджують як правило більшість сучасних великих компаній у своїй роботі. Впровадження інтелектуальних систем управління на підприємстві та в організацію виробничого процесу є необхідною умовою виживання в умовах сучасної економіки. Для належного ефективного управління виробничими процесами керівники підприємств повинні усунути перешкоди на шляху цифровізації та впровадження інноваційних технологій. Особлива увага в цьому процесі відводиться використанню штучного інтелекту, під яким розуміють здатність інженерної системи обробляти, застосовувати та вдосконалювати здобуті знання та вміння [1]. Ця технологія дозволяє комп'ютерам думати та виконувати завдання, які раніше були можливі тільки за умови присутності людини.

Штучний інтелект (ШІ) може навчатися на даних та виконувати складні завдання, які вимагають розумових зусиль, таких як розпізнавання обличчя, переклад мови, рекомендації товарів, автономне керування автомобілями та багато інших. Ця система може навчатися та виконувати завдання, які зазвичай потребують інтелектуальних зусиль людини. Також може бути створена на базі різних алгоритмів та архітектур, включаючи нейронні мережі, генетичні алгоритми, логічні системи та багато інших. Однак, усі ці підходи мають спільну особливість — це здатність ШІ навчатися та вдосконалюватися з часом, використовуючи навчальні дані та знання, що накопичуються в процесі роботи. Тому ШІ стає ефективнішим та точнішим у вирішенні завдань, які раніше вимагали присутності людини.

Варто зазначити, що сьогодні компанії, які пов'язані з бухгалтерським обліком та аудитом, вже взяли на озброєння системи ШІ — це різні програми і додатки, що використовують штучний інтелект та різні когнітивні технології для певних підрахунків і аналізу даних. Основними перевагами для компаній при впровадженні штучного інтелекту в області бухгалтерського обліку та аудиту є: автоматизація обліку і аудиту, робота з великим даним в режимі реального часу з використанням технології хмарних обчислень тощо [3].

Штучний інтелект може бути використаний для автоматизації рутинних задач, таких як облік фінансових операцій та створення звітів. Це дозволяє зменшити витрати часу на обробку та зменшити кількість помилок, пов'язаних з людським фактором. Може допомогти знизити ризики, пов'язані з помилками в бухгалтерському обліку та аудиті. Використання штучного інтелекту також дозволяє здійснювати аналіз фінансових даних швидше та точніше. А обробка величезних обсягів даних дозволяє виявити потенційні проблеми з шахрайством або підозрілою діяльністю, які в іншому випадку могли б бути пропущені людьми, та відзначити їх для подальшого розгляду. За допомогою штучного інтелекту підвищується ефективність аудиту, оскільки з його допомогою аудиторі швидше та точніше проводять аналіз фінансової інформації та виявляють приховані ризики зловживання. Це зменшує час, необхідний для проведення аудиту, та забезпечує більш точні результати.

У світі накопичений відповідний досвід використання такої технології. Багато іноземних міжнародних компаній, які здійснюють свою діяльність в сфері бухгалтерського обліку та

аудиті, почали активно впроваджувати штучний інтелект в своєму програмному забезпеченні. Такі компанії, як Quickbooks, Oracle, Zoho Books, Fresh Books, є передовими компаніями у справі впровадження ШІ у свої програмні рішення, а «Велика четвірка аудиторських компаній» беруть активну участь в ініціативах у сфері штучного інтелекту, конкуруючи одна з одною. Впровадження штучного інтелекту може стати важливою складовою післявоєнного відновлення України в галузі обліку і аудиту. Використання ШІ може допомогти підприємствам і компаніям підвищити ефективність своєї діяльності, зменшити ризики та збільшити точність фінансової звітності.

Переваги від впровадження та використання ШІ в обліку і аудиті можуть допомогти українським підприємствам підвищити продуктивність та ефективність роботи, а також підвищити свою конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках. Першість впровадження ШІ може стати однією з ключових складових швидкого післявоєнного відновлення України та подальшого прискореного розвитку нашої економіки [2].

Штучний інтелект може допомогти виявляти та запобігати корупції та фінансовим злочинам, аналізуючи великі обсяги даних і використовуючи алгоритми машинного навчання. Це може забезпечити більш ефективну та точну роботу в сфері боротьби з корупцією та фінансовими злочинами, збільшуючи довіру іноземних інвесторів до української економіки. Збільшення іноземних інвестицій стане потужним поштовхом для швидкого відновлення України і подальшого економічного успіху нашої держави. Отже, впровадження штучного інтелекту в обліку та аудиті може бути важливим кроком у розвитку та відновленні України, покращенні ефективності роботи підприємств та підвищенні рівня їх конкурентоспроможності [4].

Література

1. ISO/IEC TR 24028:2020 Information technology — Artificial intelligence — Overview of trustworthiness in artificial intelligence. International Organization for Standardization and International Electrotechnical Commission (англ.). May 2020. URL: <https://www.iso.org/standard/77608.html>.
2. Семенюк В. Штучний інтелект: де використовують сьогодні та коли він замінить людину — CyberCalm. Cybercalm. URL: <http://surl.li/dzfh>.
3. Kondratiuk O., Rudenko O., Chernobrovkina A. Possibilities and prospects of the use of artificial intelligence in audit. *Efektivna ekonomika*. 2021. No. 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.89>.
4. Штучний інтелект в Україні: в яких галузях планують застосовувати ШІ. *Слово і Діло*. — URL: <http://surl.li/hodvx>.

Чепело О.А.

*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту Петрик О.А.

ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АУДИТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Зміни глобальної економічної парадигми наголошують на важливості впровадження інновацій четвертої промислової революції в національній економіці. Розвинуті країни вже активно інтегрують цифрові технології зберігання, обробки та передачі даних у різні сфери, зок-

рема у практику бухгалтерського обліку та аудиту. Експерти відзначають, що швидкість проникнення технологій цифрової економіки в повсякденне життя та професійну діяльність значно перевищує темпи впровадження інноваційних технологій на промислових підприємствах. Враховуючи це, актуально оцінити перспективи подальшої цифровізації таких процесів, як аналіз та аудит фінансової звітності, зокрема через застосування хмарних технологій.

Післявоєнне відновлення та розвиток України вимагає від нас зосередитися на модернізації та оптимізації вітчизняної фінансової інфраструктури, що є одним з ключових факторів стабільності та економічного зростання. Аудит фінансової звітності, як одна з найважливіших функцій фінансового контролю, має відіграти значну роль у забезпеченні прозорості та довіри до фінансової системи країни. У цьому контексті, хмарні технології можуть стати своєрідним мостом, який з'єднає традиційні підходи до аудиту з новими можливостями, сприяючи підвищенню ефективності та надійності аудиторських послуг.

Останніми роками хмарні інструменти аудиту привертають до себе значну увагу завдяки своєму потенціалу змінити парадигму аудиторських процесів, одночасно підвищуючи ефективність і точність аудиту [1]. Цей трансформаційний потенціал впливає з поєднання передових технологій, таких як аналітика даних, Big Data та передового програмного забезпечення, що разом дає змогу аудиторам вдосконалити та оптимізувати низку завдань, пов'язаних з проведенням перевірок, зрештою, підвищуючи загальну ефективність аудиту [2].

Застосування аналітики даних в аудиті дозволяє аудиторам просіювати величезні обсяги даних, отримуючи цінну інформацію та виявляючи закономірності, які можуть свідчити про потенційні ризики або шахрайські дії [2]. Використовуючи алгоритми машинного навчання та штучний інтелект, аудитори можуть підвищити точність свого аналізу, що призводить до прийняття більш обґрунтованих рішень та отримання більш якісних результатів аудиту [4].

Спираючись на дослідження «Pulse Survey: Cloud Computing» від The Alternative Board (ТАВ), можна стверджувати, що власники багатьох компаній загалом задоволені впровадженням хмарних рішень у свою діяльність. За шкалою від 1 до 10, де 10 — найвища оцінка, респонденти оцінили свою задоволеність наступним чином: 33 % оцінили свою задоволеність на 9 або 10; 81 % оцінили свою задоволеність на 7 або вище [6]. Використовуючи переваги хмарних рішень, що пов'язані з автоматизацією збору даних, аналізу та звітності, аудитори значно підвищують ефективність і точність перевірок, забезпечуючи собі аналогічні переваги і рівень задоволеності як і усі інші компанії сфери послуг, що змогли успішно впровадити хмарні технології в свою повсякденну діяльність.

На додаток до переваг, важливо враховувати вплив хмарних інструментів аудиту на процеси прийняття рішень та судження аудиторів. Дослідження поведінкових наслідків впливу великих даних на аудиторські судження та прийняття рішень свідчать про те, що розуміння того, як ці інструменти та аналітичні можливості можуть впливати на рішення аудиторів, є важливим для забезпечення якості аудиту [3].

Аудитори повинні дотримуватися тонкого балансу між покладанням на автоматизовані інструменти та професійним скептицизмом і судженнями при інтерпретації результатів аналізу даних та алгоритмів машинного навчання. Хоча ці інструменти можуть значно підвищити ефективність і точність аудиту, вони також можуть ненавмисно сприяти формуванню упередженості або помилок у процесі прийняття рішень. Наприклад, надмірне покладання на автоматизовані інструменти може призвести до того, що аудитори не помітять потенційні проблеми, які програмне забезпечення могло не виявити, або, навпаки, аудитори можуть проігнорувати достовірні результати, згенеровані інструментом, через брак розуміння або довіри до технології.

Крім того, хмарні інструменти аудиту можуть також впливати на когнітивні процеси аудиторів, змінюючи їхній підхід до вирішення проблем та оцінки ризиків. Багатство даних і

розширені аналітичні можливості, доступні аудиторам, іноді можуть призвести до інформаційного перевантаження, що спричиняє труднощі в ефективній обробці та інтерпретації даних. Отже, аудитори повинні розвивати здатність фільтрувати та визначати пріоритетність релевантної інформації, зосереджуючись на ключових сферах ризику та потенційних аномаліях, які потребують подальшого розслідування.

Незважаючи на перспективність хмарних інструментів аудиту, під час їх впровадження можуть виникнути проблеми. Аудитори повинні адаптуватися до технологічного прогресу і навчитися ефективно використовувати ці інструменти для оптимізації своїх робочих процесів [1]. Крім того, слід враховувати проблеми, пов'язані з безпекою даних, конфіденційністю та дотриманням нормативних вимог, оскільки хмарні інструменти передбачають віддалене зберігання та обробку конфіденційних фінансових даних [5].

На перший погляд впровадження хмарних технологій в аудит може здаватися не настільки значним фактором успішного післявоєнного відновлення економічного потенціалу України. Проте, слід зазначити, що аудит є важливим інструментом для забезпечення стабільності та довіри у фінансовому секторі, що може мати віддалений, але значний вплив на загальний процес відродження нашої держави. Також важливим аспектом є те, що хмарні технології дають змогу ефективно обмінюватися даними між різними учасниками ринку, у тому числі між державними органами та міжнародними організаціями. Хмарні технології забезпечують централізований доступ до інформації, завдяки чому, всі учасники, які мають доступ до хмари, можуть одночасно переглядати, аналізувати та редагувати дані в режимі реального часу, забезпечують безпеку та конфіденційність даних, що передаються між учасниками, підтримують створення спільних робочих просторів. Це може сприяти координації зусиль з відбудови країни та забезпеченню реалізації інфраструктурних проектів відповідно до вимог міжнародних стандартів та рекомендацій.

Окрім цього, застосування хмарних технологій може поліпшити якість аудиту, шляхом виявлення шахрайства, недоліків та ризиків, що знаходяться поза звичайними перевітками [7]. Покращення якості аудиту та забезпечення його прозорості дозволять залучити більше інвестицій зовнішніх та внутрішніх джерел. Інвестори та кредитори будуть мати впевненість у достовірності фінансової звітності компаній, що, в свою чергу, сприятиме розвитку бізнесу та економічному зростанню.

Автоматизація аудиторських процесів, здійснених за допомогою хмарних технологій, сприятиме зниженню витрат на аудит для підприємств [8]. Це дозволить компаніям скерувати заощаджені ресурси на інші важливі аспекти своєї діяльності, такі як розширення виробництва, створення нових робочих місць та реалізація інфраструктурних проектів.

Завдяки хмарним рішенням, українські аудиторські компанії зможуть ефективно співпрацювати зі своїми зарубіжними колегами та навчитися передових практик, що вже впроваджені на міжнародному рівні. Такий обмін досвідом сприятиме впровадженню міжнародних стандартів якості в українському аудиті та посилить довіру до українського бізнесу з боку іноземних інвесторів.

Отже, впровадження хмарних технологій в аудит фінансової звітності надає широкий спектр конкретних переваг, включаючи швидшу обробку та аналіз даних, більш надійні протоколи безпеки для захисту конфіденційної фінансової інформації, більшу адаптивність для обробки великих обсягів даних, а також кращі можливості для співпраці завдяки обміну даними та доступу до них у режимі реального часу між членами аудиторської групи. Впровадження таких технологій може значно покращити аудиторські процедури та сприяти підвищенню надійності та точності фінансової звітності. Крім того, впровадження хмарних аудиторських рішень може відкрити нові можливості для післявоєнного відновлення та розвитку України, сприяти інноваціям, зміцненню фінансового сектору та дотриманню норма-

тивних вимог. Оскільки світ продовжує впроваджувати цифрові технології, успішна інтеграція хмарних технологій в процес аудиту може слугувати моделлю для майбутнього зростання та стійкості країни.

Література

1. Alles, M. G. (2015). Drivers of the use and facilitators and obstacles of the evolution of Big Data by the audit profession. *Accounting Horizons*, 29(2), 439-449.
2. Appelbaum, D., Kogan, A., Vasarhelyi, M. A., & Yan, Z. (2017). Impact of business analytics and enterprise systems on managerial accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 25, 29-44.
3. Brown-Liburd, H., Issa, H., & Lombardi, D. (2015). Behavioral implications of big data's impact on audit judgment and decision making and future research directions. *Accounting Horizons*, 29(2), 451-468.
4. Debreceeny, R., & Gray, G. L. (2010). Data mining journal entries for fraud detection: An exploratory study. *International Journal of Accounting Information Systems*, 11(3), 157-181.
5. Takabi, H., Joshi, J. B. D., & Ahn, G. J. (2011). Security and Privacy Challenges in Cloud Computing Environments. *IEEE Security & Privacy*, 8(6), 24-31.
6. The Alternative Board. (n.d.). Pulse Survey: Cloud Computing. URL: <https://www.thealternativeboard.com/cloud-computing-insights>
7. Cao, Y., Chychyla, R., & Stewart, T. (2015). Big Data Analytics in Financial Statement Audits. *Accounting Horizons*, 29(2), 423-429.
8. Kuang-Hua Hu, Fu-Hsiang Chen, and Wei-Jhou We (2016). Exploring the Key Risk Factors for Application of Cloud Computing in Auditing. *Entropy*, 18(8).

Шевченко О.С.

*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри аудиту Матієнко-Зубенко І.І.

ДИДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ ОПРАТИ ПРАЦІ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ ЗМЕНШЕННЯ ВІДДТОКУ КВАЛІФІКОВАНИХ КАДРІВ ЗА КОРДОН

В останні роки Україна стикається зі значним відтоком кваліфікованих кадрів за кордон. Причинами цьому є російська агресія проти України. При цьому за умови відсутності в Україні позитивних перспектив, імовірною може бути ще одна значна хвиля міграції. Тобто після війни та скасування воєнного стану, процес відтоку населення може продовжитися і посилитися [1]. Одним з головних напрямів, який може допомогти зменшити відтік кваліфікованих працівників, є застосування диджитал-технологій в обліку оплати праці. Це дозволить автоматизувати процеси розрахунку заробітної плати, контролювати режим роботи та підвищити ефективність управління персоналом. Відтак, розвиток інформаційних систем та комп'ютерних технологій стає важливим інструментом для зменшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Однак, варто зазначити, що необхідність у використанні цифрових технологій в обліку оплати праці в Україні має свої виклики. Наприклад, відсутність відповідного законодавства та регулюючих органів може ускладнити впровадження цифрових рішень. Крім того, необ-

хідно враховувати культурні та соціальні особливості українського ринку праці, які можуть вплинути на успішність впровадження цифрових інструментів. Також, використання комп'ютерної техніки та спеціалізованих програм в автоматизованому обліку праці на підприємствах України ще не є поширеним явищем. Не всі підприємства мають можливість витрачати значні кошти на придбання та розробку програмного забезпечення, яке відповідає їхнім потребам. Більшість підприємств використовують застарілі методи та технології обліку, які не відповідають сучасним вимогам ринку праці.

Війна наразі, один із головних чинників відтоку кваліфікованих кадрів за кордон. Це пов'язано з небезпекою для життя та здоров'я, зниженням якості життя та погіршенням економічної ситуації в Україні. Не менш важливою причиною виїзду робітників і спеціалістів є неадекватно низька заробітна плата на українських підприємствах, запобігти цьому можливо за рахунок удосконалення оплати праці [3]. Крім того, війна призвела до зниження рівня розвитку та можливостей для роботи та професійного зростання. Це змусило кваліфікованих працівників шукати роботу за кордоном, де є кращі умови праці та розвитку [1].

Застосування диджитал-технологій в обліку оплати праці може стати ефективним інструментом для зменшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон. Це забезпечить точніший та прозоріший розрахунок зарплати, збільшить впевненість працівників в тому, що вони отримують належну оплату за свою роботу, і зменшить можливість помилок при розрахунку зарплати. Належний та своєчасний контроль впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку допоможе знайти шляхи побудови ефективного моніторингу виникнення можливих ризиків та мінімізації їх наслідків. Для вдосконалення обліку оплати праці підприємства необхідно забезпечити комп'ютерними засобами ведення обліку.

До основних переваг впровадження диджитал-технологій в облік оплати праці в умовах воєнного часу відносять: ефективність та точність обліку оплати праці, швидкість обробки інформації, ефективність використання бюджету, збереження часу та зменшення витрат, універсальність та можливість працювати віддалено. Наряду з цим, фахівці виявляють певні недоліки цього процесу, які характерні для України: високі витрати на впровадження, складність з освоєнням та роботою з новими комп'ютерними системами, проблеми з безпекою даних, необхідність постійної актуалізації як програмного забезпечення, так і даних та відсутність уніфікованих стандартів.

Належний та своєчасний контроль впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку допоможе знайти шляхи подолання всіх можливих недоліків запровадження диджитал-технологій в умовах воєнного часу. Завдяки цьому можна швидко та якісно проаналізувати витрати, виключити помилки, які виникають при ручному розрахунку, забезпечити правильність нарахування заробітної плати працівникам підприємства та нарахування обов'язкових платежів. Перспективи подальших досліджень у сфері управління заробітною платою пов'язані з розробленням науково-методологічних підходів щодо забезпечення гідної заробітної плати на підприємстві в умовах післявоєнної відбудови та необхідності використання ресурсощадних сценаріїв розвитку [1].

Отже, впровадження диджитал-технологій в обліку оплати праці може бути важливим кроком у зменшенні відтоку кваліфікованих кадрів за кордон та збереженні їх українського бізнесу. Крім того, диджитал-технології в обліку оплати праці можуть забезпечити більш швидкий та зручний доступ до інформації про зарплату та інші види компенсації, що може збільшити задоволеність працівників своєю роботою та зменшити їх бажання шукати роботу за кордоном. Сучасні інформаційні технології можуть допомогти автоматизувати процеси обліку робочого часу та оплати праці, що зменшить кількість ручного втручання та помилок в обліку. Також, за допомогою цифрових інструментів можна покращити управління зарплатою працівників, забезпечити своєчасні виплати та оптимізувати бухгалтерські процеси.

Однак, впровадження диджитал-технологій в облік оплати праці в умовах воєнного часу в Україні потребує комплексного підходу та ретельної роботи з урахуванням всіх можливих недоліків. При цьому, необхідна державна підтримка впровадження цифрових технологій. Використання будь-яких програмних засобів вимагає від бухгалтера підвищення кваліфікації та інформаційної компетенції [2], тож підприємствам необхідно забезпечити підготовку та навчання персоналу, який буде використовувати нові системи, а також розробити прості та зрозумілі інтерфейси користувача, щоб зменшити складності роботи з новими системами; забезпечити надійний захист даних та розробити детальну політику забезпечення безпеки даних. Не менш важливим має бути організоване постійне оновлення систем та програмного забезпечення для забезпечення їх ефективної та безперебійної роботи. Тому, впровадження диджитал-технологій в обліку оплати праці може бути однією з ефективних стратегій для зменшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон у воєнний та післявоєнний період відбудови в Україні.

Література

1. Пищуліна О., Юрчишин В., Маркевич К., Міщенко М., Добровольський Д. Соціально-економічні та гуманітарні наслідки російської агресії для українського суспільства. *Центр Разумкова*, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2022_Gum.pdf.
2. Аверкіна М.Ф., Гриценюк О.І. Особливості автоматизації обліку праці та заробітної плати. *Причорноморські студії*. Вип.29(2), 2018. С. 113-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_29%282%29_25.
3. Феофанова І. В., Голяк В. В., Удосконалення обліку та аудиту заробітної плати на підприємстві. *Економічна наука*, № 3 2021. С. 125-130. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2021/22.pdf.
4. Бражнікова Л.М., Гарна С.О., Шнурко А.М. Сучасний стан організації розрахунків з оплати праці в умовах розвитку інформаційних технологій. *Інноваційна економіка*. 1-2*2020 (82). С.164-169. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/523/585>.

**КАФЕДРА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ**

ПЛАТФОРМА

**ОБЛІК, ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ,
АНАЛІЗ ТА ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ
В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ**

Boiko O.

«Accounting and Auditing», 5th course

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Supervisor — Doctor of Economic Sciences,

Professor of Tax Management and Financial Monitoring Department, Kryshchtopa I.I.

MODERN AUDIT AND REPORTING OF INVENTORIES IN THE XBRL FORMAT

XBRL, or eXtensible Business Reporting Language, is a standardized format used for electronic communication of business and financial data. It is used to create financial reports that can be easily analyzed and compared by businesses, investors, and regulators.

There are several benefits to displaying inventories in XBRL format. First, it can improve the accuracy and consistency of inventory data, as the use of standardized tags reduces the risk of errors or inconsistencies in the reporting of inventory data. Second, it can improve the efficiency of financial reporting, as the use of standardized tags can make it easier for companies to automate the process of preparing and filing financial statements. Finally, it can enhance transparency and accountability, as stakeholders can easily access and analyze inventory data in a standardized format, making it easier to assess a company's financial performance and identify potential risks.

An audit of inventories in XBRL involves examining a company's inventory records to ensure that they are accurate and complete. This includes verifying that the inventory balances reported in the financial statements are correct, and that the company is following proper accounting policies and procedures related to inventory.

When auditing inventories in XBRL format, the auditor will typically use specialized software to analyze the data. This software can help identify discrepancies or anomalies in the data, and can also help the auditor to perform tests of the inventory balances to ensure that they are accurate.

In addition to examining the inventory data itself, the auditor will also review the company's internal controls related to inventory. This may include reviewing the company's policies and procedures related to inventory management, as well as testing the controls to ensure that they are operating effectively.

Overall, an audit of inventories in XBRL format is similar to a traditional audit, but with the added complexity of working with electronic data. The use of specialized software can help make the process more efficient and effective, but it is still important for the auditor to have a thorough understanding of inventory accounting principles and practices.

In XBRL format, production inventories are typically reported on the balance sheet as part of the inventory account. The inventory account is classified as a current asset, and is reported separately from other current assets such as accounts receivable and prepaid expenses.

To report production inventories in XBRL format, a company would typically use the appropriate taxonomy elements for the inventory account, which are standardized across industries and regions. The taxonomy elements used may depend on the specific reporting requirements of the company's jurisdiction or industry.

For example, a manufacturing company might use the following Ukrainian taxonomy elements to report its inventories in XBRL format (Table 1).

When reporting production inventories in XBRL format, it is important to ensure that the values reported are accurate and consistent with the company's accounting policies and procedures. This may involve reviewing the company's internal inventory records, as well as performing tests of the inventory balances to ensure that they are reliable.

Table 1

**REPRESENTATION OF INVENTORIES
IN TAXONOMY UA 2021 OF SECTION 800100**

ifrs-full:RawMaterials	General class
ifrs-full:ProductionSupplies	General class
<i>ifrs-full:CurrentRawMaterialsAndCurrentProductionSupplies</i>	<i>General class subtotal</i>
ifrs-full:Merchandise	General class
ifrs-full:CurrentFoodAndBeverage	General class
ifrs-full:CurrentAgriculturalProduce	General class
ifrs-full:WorkInProgress	General class
ifrs-full:FinishedGoods	General class
ifrs-full:CurrentPackagingAndStorageMaterials	General class
ifrs-full:SpareParts	General class
ifrs-full:CurrentFuel	General class
ifrs-full:PropertyIntendedForSaleInOrdinaryCourseOfBusiness	General class
ifrs-full:CurrentInventoriesInTransit	General class
ifrs-full:OtherInventories	General class
ifrs-full:Inventories	General class total
ifrs-full:ClassesOfCurrentInventoriesAlternativeAbstract	Alternative class
ifrs-full:CurrentInventoriesHeldForSale	Alternative class
ifrs-full:WorkInProgress	Alternative class
ifrs-full: CurrentMaterialsAndSuppliesToBeConsumedInProductionProcessOrRenderingServices	Alternative class
ifrs-full:Inventories	Alternative class total

Overall, the prospects of displaying inventories in XBRL are promising, as it can help improve the accuracy, efficiency, and transparency of financial reporting, benefiting both companies and stakeholders.

References

1. «XBRL: The Future of Financial Reporting» by Mohd Ashraf and Nasim Shirazi, Journal of Accounting & Marketing, 2017.
2. «XBRL and Financial Reporting: New Opportunities for Accounting Scholarship and Practice» by Shu-Hsing Li and Yoon-Seok Chang, Journal of Information Systems, 2015.
3. «An Empirical Investigation of the Impact of XBRL on Financial Statement Analysis» by Mark L. DeFond, Mingyi Hung, and Siqi Li, Journal of Accounting Research, 2015.
4. National Bank of Ukraine. Internet resource, FRS taxonomy: <https://bank.gov.ua/ua/about/taxonomy>

Гарус Б. М.

«Облік і оподаткування», 3 курс

*Київський національний економічний
Університет імені Вадима Гетьмана*

*Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри податкового менеджменту та
фінансового моніторингу Федорченко О.Є.*

ОБЛІК ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В СИСТЕМІ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Система електронного адміністрування ПДВ забезпечує автоматичний облік, спрощує процедуру справляння та адміністрування даного податку, зменшує кількість помилок у звітах, забезпечує ефективність наповнення державного бюджету тощо. При здійсненні операцій з ПДВ платники повинні оформлювати податкові накладні, що містять всю необхідну інформацію про дану господарську операцію, та реєструвати їх у Єдиному реєстрі податкових накладних. Дані з накладних автоматично вносяться до бази даних, що дозволяє податковим органам контролювати платежі та зменшує ймовірність помилок у податковій звітності.

Першим важливим етапом роботи системи електронного адміністрування ПДВ є реєстрація платником ПДВ. Для цього платник повинен подати електронну заявку та надати всю необхідну інформацію про свою діяльність. Одержані дані вносяться до СЕА ПДВ та використовуються для подальшого контролю за платниками та їх звітністю. За результатами звітного періоду, щомісяця, платники повинні подавати Податкові декларації з податку на додану вартість, що містять інформацію про податкові зобов'язання, податковий кредит суб'єкта господарювання за звітний місяць, а також розрахунок суми ПДВ до сплати в бюджет або суми бюджетного відшкодування.

На основі Податкової декларації з податку на додану вартість, в автоматичному режимі списується сума податкового зобов'язання з ПДВ за умови наявності достатньої кількості коштів на електронному ПДВ-рахунку. Інформація з цих декларацій також вноситься до бази даних та використовується для контролю за платниками та їх сплатою.

Усі суми податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ мають бути підтверджені податковими накладними.

При обліку ПДВ в системі електронного адміністрування важливо дотримуватися встановлених податковим законодавством правил та норм. Наприклад, платники повинні правильно визначати об'єкт оподаткування, ставки ПДВ, суми податкового зобов'язання та податкового кредиту за звітний період, а також зберігати відповідну документацію та забезпечувати її правильне заповнення. Також важливо дотримуватися строків подання звітності та сплати ПДВ, щоб уникнути штрафів та інших санкцій.

Відображення в обліку операцій з виникнення податкових зобов'язань з ПДВ за правилом 1-ї події наведено у табл. 1, а відображення в обліку операцій з виникнення податкового кредиту з ПДВ за правилом 1-ї події наведено у табл. 2.

Система електронного адміністрування ПДВ забезпечує не тільки ефективний облік ПДВ, але й зменшує ризик помилок при реєстрації для на платників, оскільки більшість операцій з ПДВ здійснюється автоматично. Також система дозволяє швидко та ефективно виконувати аналіз даних про операції з ПДВ та виявляти можливі порушення податкового законодавства.

Таблиця 1

**ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ
З ВИНИКНЕННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ З ПДВ**

№ з/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т
Оплата			
1	Отримано попередню оплату від покупця	311	681
2	Нараховано суму податкового зобов'язання	643	6412
Відвантаження товару			
3	Відображено дохід від продажу товару	361	702
4	Відображено суму податкового зобов'язання	702	643

Таблиця 2

**ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ
З ВИНИКНЕННЯ ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ З ПДВ**

№ з/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т
Отримано товар			
1.	Оприбутковано товар	28	631
2.	Відображено право на податковий кредит з ПДВ	6442	631
Оплата товару чи послуги			
3.	Переказано постачальникові попередню оплату за товар (послугу)	371	311
4.	Відображено право на податковий кредит з ПДВ	6442	6441
Реєстрація податкової накладної			
5.	Нараховано суму податкового кредиту з ПДВ згідно із зареєстрованою	6412	6442

Облік ПДВ в системі електронного адміністрування є важливим елементом справляння податків та забезпечення стійкого розвитку економіки країни. Система дозволяє платникам ефективно вести бухгалтерський облік та податковим органам контролювати платежі та зменшує навантаження на платників. Однак, для ефективного функціонування системи необхідно дотримуватися всіх встановлених законодавством правил та норм, а також своєчасно здійснювати сплату ПДВ та подавати звітність.

У зв'язку зі швидким розвитком технологій та розширенням електронної системи адміністрування, платники повинні стежити за змінами у податковому законодавстві та активно впроваджувати нові електронні технології. Також важливо підтримувати відповідний рівень кваліфікації фахівців, які займаються обліком ПДВ, щоб уникнути помилок та неправильно заповнення документації.

Наступним етапом розвитку системи електронного адміністрування ПДВ може стати впровадження блокчейн-технологій. Блокчейн дозволяє забезпечити безпеку та конфіденційність даних, а також ефективність обробки операцій. Це дозволить ще більш точно та ефективно контролювати операції з ПДВ та підвищить рівень довіри до системи.

Отже, облік ПДВ в системі електронного адміністрування є необхідним елементом сучасної податкової системи. Застосування сучасних електронних технологій та відповідне дотримання законодавства дозволяє забезпечити ефективний збір податків. Однак, для ефективного функціонування системи необхідна постійна увага та підтримка з боку держави та платників.

Література

1. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення 06.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 07.05.2023).
2. Порядок заповнення реквізиту «Призначення платежу» платіжної інструкції під час сплати (стягнення) податків, зборів, митних, інших платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесення авансових платежів (передоплати), грошової застави, а також у разі їх повернення URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0528-23#Text> (дата звернення 07.05.2023).
3. Система електронного адміністрування ПДВ. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/help/seavat.html> (дата звернення 07.05.2023).
4. Як скласти платіжку на перерахування коштів в СЕА ПДВ URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/help/seavat.html> (дата звернення 07.05.2023).
5. Зарахування коштів на рахунок у СЕА ПДВ та як збільшити реєстраційний ліміт URL: <http://surl.li/honyu>.

Гурняк А.О.,

«Облік і оподаткування», 4 курс

*Київський національний економічний
Університет імені Вадима Гетьмана*

*Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри податкового менеджменту та
фінансового моніторингу Герасимович І.А.*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Амортизація необоротних активів є одним із з ключових економічних питань. У сучасних умовах господарювання необоротні активи відіграють визначальну роль, оскільки вони становлять вагомий частину майна будь-якого суб'єкта господарювання.

Необоротні активи — це матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування та термін корисної експлуатації яких, за очікуванням, становить більше одного року. Необоротні активи відображають у балансі за наступними статтями: нематеріальні активи, незавершене будівництво, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи, інші необоротні активи. Згадані активи на будь-якому підприємстві під час експлуатації втрачають свої властивості, тобто зношуються. Для накопичення фінансових ресурсів, щоб в подальшому здійснити заміну об'єктів, на нові підприємства поступово, протягом строку корисної експлуатації нараховують їх амортизацію. Виходячи з цього, необоротні активи, які задіяні у виробничому процесі, з часом переносять свою вартість частинами на готовий продукт в якості амортизаційних відрахувань.

Необоротні активи актуалізують багато питань в сучасному економічному просторі, зокрема, облік обґрунтування пропозицій щодо методів визначення амортизації основних засобів й амортизаційних нарахувань, адже за відсутності чітких критеріїв, на яких базується вибір методів амортизації, підприємству важко визначити чіткі показники основних засобів та необоротних активів. Процес амортизації — це поетапне перенесення вартості основних засобів на продукт, що виготовляється за їх допомогою. Основні засоби, які потребують заміщення зношеної частини, потрібно перевести в амортизаційні відрахування підприємства, тобто відрахування певних грошових сум відповідно до розмірів фізичного та морального зносу засобів виробництва. Відрахування на амортизацію використовують для повного відтворення зношених основних засобів та часткового відшкодування. Таким чином, амортизаційні відрахування відшкодовують в грошовому еквіваленті вартість основних засобів виробництва в еквіваленті їх зношування під час використання. Зношування поділяється на фізичне та моральне. Фізичне — поступова втрата первісних техніко-експлуатаційних властивостей, що спричиняє зменшення їх вартості. Моральне — це втрата діючої спроможності основних засобів на основі інноваційних розробок та науково-технічного прогресу [1].

Також важливим є питання аналізу економічної складової амортизації основних засобів, аналізу їх нарахування та обліку, науково обґрунтовані рекомендації щодо покращення обліку амортизації, зокрема поділ основних засобів на групи із встановленням строків корисного використання [2].

Відомо, що для ефективного ведення обліку зносу необоротних активів необхідно: приділяти увагу до визначення строку корисного використання та ліквідаційної вартості об'єктів необоротних активів; здійснювати оптимальний вибір методу нарахування амортизації, виходячи з принципу обачності та очікуваного способу отримання економічних вигод об'єктів.

Іншим важливим питанням є узагальнення шляхів обліку і документування амортизації необоротних активів з використанням новітніх інформаційних технологій. Важливе значення має розкриття особливостей податкового регулювання документування амортизації необоротних активів [3].

Необоротні активи поділяють на: матеріальні необоротні активи; нематеріальні необоротні активи; фінансові необоротні активи. Матеріальні необоротні активи мають фізичну форму. Нематеріальні необоротні активи — активи, які використовуються для підтвердження прав володіння на об'єкти інтелектуальної власності та інші права (не мають фізичної форми), згідно чинному законодавству. Фінансові необоротні активи — фінансові ресурси, зі строком використання понад один рік.

Актуалізуються також шляхи контролю ефективного використання необоротних активів. Якість контролю залежить від аудиту для якого важливі, зокрема, методики визначення ефективності використання необоротних активів [4].

Важливо приділяти увагу питанням автоматизації обліку необоротних активів, адже цей процес дає змогу підвищити ефективність та пришвидшити процес отримання даних, з його допомогою можна одержати оперативну інформацію для подальших рішень, яка покращить роботу підприємства [5].

Отже, враховуючи, що питання актуалізації амортизації необоротних активів наразі широко висвітлюється в економічних колах, воно потребує і подальшого вивчення та вдосконалення. Варіанти методу амортизації відповідних груп основних засобів ґрунтуються на певних критеріях. За відсутності цієї інформації підприємство не може надати чіткі висновки, що стосуються основних засобів й інших необоротних активів. Тому має бути введений централізований порядок, відповідно до якого з'явиться можливість визначити ліквідаційну вартість основних засобів та інших необоротних активів. Вибір методу амортизації повинен бути чітко розроблений на законодавчому рівні.

Література

1. Мармуль, Л.О., Кучеренко, М.А. Актуальні питання обліку амортизації необоротних активів. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. (49). С. 108-112.
2. Дерев'яно С. Актуальні питання амортизації основних засобів. *Бухгалтерська терміно-система та регуляторна діяльність в сфері обліку, контролю та аудиту*. 2015. С. 62-70.
3. Концева В., Бойко Н., Масалітіна В. Облік і документування амортизації необоротних активів з використанням інформаційних технологій. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. (35). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-4>
4. Орехова А.І., Гольченко Л.В. Організація та методика аудиту необоротних активів: принципи та послідовність перевірки. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. (48). С. 271-275.
5. Буйнецька А.С., Войтенко В.В, Яловега Л.В. Необоротні активи: особливості автоматизації обліку. «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством»: *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1* (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). Полтава, 2019. С. 40-43.

Кухаренко А. О.

*«Обліку та податкового менеджменту», 3 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

*Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу Ларікова Т.В.*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Міжнародна допомога є одним із видів зовнішньої (міжнародної) економічної допомоги. Активність зарубіжних донорських організацій, обсяги міжнародної допомоги, важливість напрямів її використання, політичний і соціально-економічний ефект від її надання свідчать про актуальність досліджень проблем залучення та використання такої допомоги.

Проблеми облікового забезпечення отримання та використання міжнародної допомоги, зокрема гуманітарної допомоги, міжнародної технічної допомоги частково розглядали у своїх працях Л. Г. Ловінська, Н. І. Сушко, С. О. Левицька [1], Ю.В. Гаруст, В.І. Мельник, В.В.

Миргород-Карпова [2], Т.В. Ларікова [4], та ін. Разом з тим, проблемних питань залишається чимало, зокрема розробки нормативних документів у сфері обліку отримання та використання міжнародної допомоги в Україні, що є запорукою успішного повоєнного відновлення України.

Міжнародна допомога як важливий інструмент інтеграції України до світового співтовариства сприяє відновленню її сталого соціально-економічного розвитку, вирішенню структурних і галузевих проблем в умовах воєнної стану.

У підсумку з 24 лютого до кінця 2022 року від міжнародних партнерів у бюджет України надійшло 28,1 мільярдів дол., за даними звіту, серед цих коштів більше 12 млрд. грн є грантові програми як вид міжнародної допомоги (рис.1).

Міжнародна допомога є видом допомоги, який надається однією країною чи міжнародною організацією іншій країні з метою підтримки економічного, соціального, культурного або політичного розвитку країни-отримувача.

Видами міжнародної допомоги може бути: гуманітарна допомога; міжнародна технічна допомога. В умовах війни зафіксовані великі обсяги залучення міжнародної технічної допомоги, яка надавалась і продовжує надаватись Україні практично для усіх секторів економіки та суспільного життя більш ніж 20 країнами світу (США, ЄС, Канада, Німеччина, Швеція, Швейцарія, Японія, Данія тощо), а також міжнародними організаціями (найбільші — ООН, Світовий банк, ЄБРР) [3].

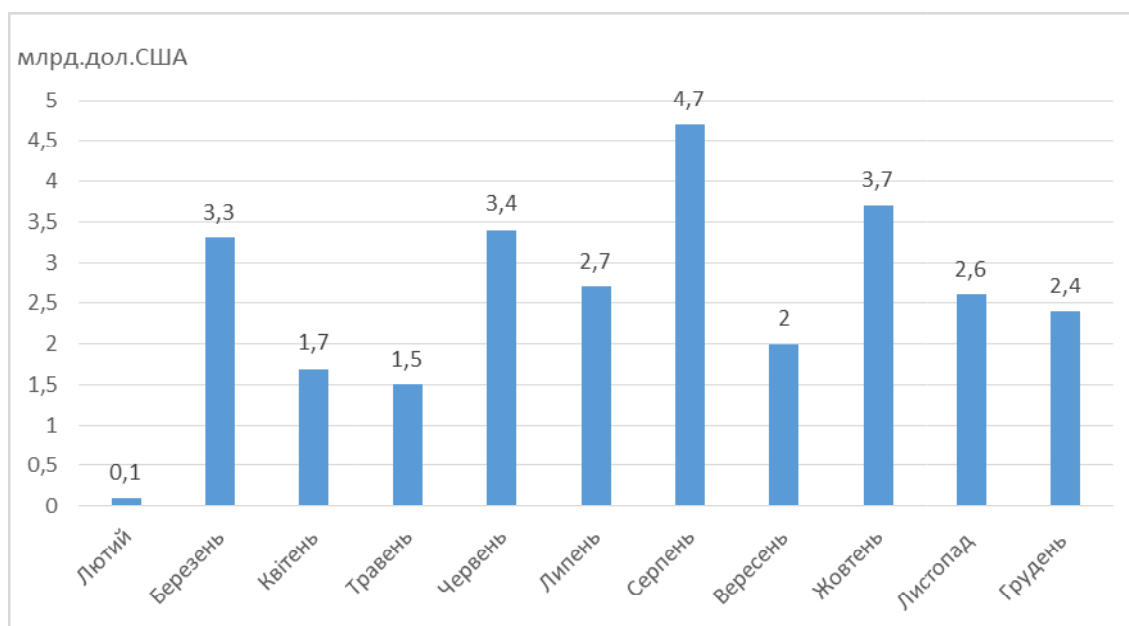

Рис. 1. Обсяги надходження міжнародної допомоги до бюджету за 2022 рік.=

Джерело: [3]

З метою забезпечення координації розробки заходів, пов'язаних із залученням, наданням та ефективним використанням міжнародної технічної допомоги, Кабінетом Міністрів України затверджено єдину систему залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги [5] (далі—Постанова № 153). Відповідно до положень зазначеної Постанови координатором діяльності, пов'язаної із залученням, використанням та моніторингом міжнародної технічної допомоги визначено Міністерство економіки (нині — Міністерство економічного розвитку і торгівлі) України, яке здійснює реєстрацію проектів та забезпечує формування стратегічних програм відповідно до напрямів соціально-економічного розвитку.

Отримувачами (бенефіціарами) міжнародної допомоги можуть бути центральні органи виконавчої влади, виконавчі органи місцевого самоврядування, інші державні органи які є розпорядниками бюджетних коштів.

Залежно від видів залучення міжнародної допомоги відображення її в обліку суттєво відрізняється, зокрема міжнародна допомога може бути отримана: у грошовій формі; матеріальній чи нематеріальній формі; надані послуги чи роботи.

Втім, постановою не врегульовано велика кількість проблем, зокрема у сфері обліку, звітності та контролю цільового використання міжнародної допомоги. Тож виникає потреба у вирішенні проблемних питань, які стосуються :

- особливостей обліку отримання та використання міжнародної допомоги за її видами та галузевою особливістю діяльності розпорядників бюджетних коштів;

- особливостей складання окремої звітності щодо цільового та ефективного використання міжнародної допомоги;

- контрольних заходів оцінки ефективності її використання на всіх етапах реалізації проєктів міжнародної допомоги.

Також не врегульовані питання взаємодії міжнародних донорів, органів державного та приватного секторів у сфері залучення, отримання та використання міжнародної допомоги.

У зв'язку з цим, виникає необхідність у розробці додаткових нормативних актів, а саме практичних рекомендацій обліку, звітності та контролю отримання та використання міжнародної допомоги розпорядниками бюджетних коштів. Такі рекомендації можуть розробити головні розпорядники бюджетних коштів як органи управління з урахуванням галузевої специфіки їх діяльності.

Література

1. Бухгалтерський облік і звітність закладів вищої освіти в умовах імплементації міжнародних стандартів: монографія / Н. І. Сушко, С. О. Левицька, Т. В. Ларікова та ін.; за заг. ред. Л. Г. Ловінської ; ДННУ «Акад. фін. управління». Київ, 2019. 504 с. URL: https://afu.kiev.ua/index.php?page_id=1012

2. Гаруст Ю.В., Мельник В.І., Миргород-Карпова В.В. та ін. Загальні критерії оцінки ефективності реалізації проєктів міжнародної технічної допомоги в Україні крізь призму оцінки намірів та результативності виконання проєктів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 150-158.

3. Економіка України під час війни: грудень 2022 та підсумки року. *Центр економічних стратегій*. URL: <http://surl.li/hoosg>

4. Ларікова Т. В. Обліково-аналітичне забезпечення залучення та використання міжнародної технічної допомоги розпорядниками бюджетних коштів / Т. В. Ларікова // *Фінанси України*. 2022. № 11. С. 79-94.

5. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова КМУ від 15.02.2002 р. № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF>

Максютенко Ю.О.
*«Облік та оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*
*Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу Ларікова Т.В.*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ РОЗПОРЯДНИКАМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Введення воєнного стану значно вплинуло на діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які здійснюють свою діяльність як розпорядники бюджетних коштів. Також відбулися зміни у трудових відносинах працівників на всіх підприємствах та організаціях в Україні, незалежно від форми власності, виду діяльності та галузевої належності.

Заробітна плата є важливим компонентом взаємин між роботодавцем та працівником, будь-які зміни в її розмірі потребують особливої уваги. Законодавчо оплата праці регулюється Кодексом законів про працю України [1], Законом України «Про оплату праці» [2], та в умовах війни Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [3], який має тимчасову дію на період воєнного стану.

Згідно зі статтею 1 «Закону про оплату праці» [2], заробітна плата є винагородою у грошовій формі, яку роботодавець виплачує працівникові за його працю. До її структури входять такі елементи: основна заробітна плата; додаткова заробітна плата; інші заохочувальні та компенсаційні виплати [2].

Умови оплати праці, надбавки, премії та інші заохочувальні виплати визначаються відповідними внутрішніми документами, а саме: колективним договором; положенням про оплату праці; положенням про преміювання.

Розмір заробітної плати за повну місячну (годинну) норму праці не може бути меншим за мінімальну заробітну плату, встановлену законом [1]. Якщо нарахована зарплата менша за мінімальну заробітну плату, роботодавець зобов'язаний доплатити до рівня мінімальної зарплати [2]. У 2023 році розмір мінімальної заробітної плати становить 6700 грн на місяць.

Нормальна тривалість робочого часу згідно зі статтею 50 Кодексу законів України про працю, не може перевищувати 40 год на тиждень, поширюється на працівників установи [1].

Відповідно до ст. 6 Закону № 2136 нормальна тривалість робочого часу працівників у період воєнного стану не може перевищувати 60 годин на тиждень. Для працівників, яким відповідно до законодавства встановлюється скорочена тривалість робочого часу, тривалість робочого часу не може перевищувати 50 годин на тиждень [3].

Зауважимо, в умовах воєнного стану скасовано деякі норми, які стосуються розрахунків з оплати праці працівників, а саме:

- Заборона праці у вихідні дні;
- Скорочення робочого часу напередодні святкових, неробочих і вихідних днів;
- Перенесення вихідного дня, якщо святковий або неробочий день збігається з вихідним днем;
- Обмеження для надурочних робіт.

Роботодавець має можливість обмежити тривалість щорічної основної відпустки до 24 календарних днів протягом поточного робочого року. Крім того, роботодавець може відмовити працівникові у наданні невикористаних днів щорічної відпустки на свій розсуд [3].

Вищезазначені зміни необхідно врахувати в колективному договорі установи.

Зауважимо, важливим є розрахунок середньої заробітної плати, який необхідний для розрахунку з працівниками щодо таких виплат як: відпускні і компенсації за невикористані відпустки, лікарняні, суми виплат у разі службових відряджень, збережений середній заробіток за період військової служби, виплати за вимушений прогул тощо.

В умовах воєнного стану внесено зміни до Порядку обчислення середньої заробітної плати, а саме:

- з розрахункового періоду, під час якого обчислюється середня зарплата, виключається час, в який були відсутні дані про нараховану заробітну плату працівникові внаслідок бойових дій;
- якщо працівник частково відпрацював період, за який нараховано премію чи іншу заохочувальну виплату, працівником, то при обчисленні середньої заробітної плати враховується фактично нарахована сума такої премії.

Такі зміни необхідно врахувати в обліковій політиці установи.

Постановою КМУ від 02.12.2022 р. № 1350, внесено зміни до обчислення середнього доходу громадян для надання матеріального забезпечення по листках непрацездатності. Ці зміни призначені для поліпшення механізму розрахунку та визначення цього середнього доходу [4].

За новими вимогами, середньоденна зарплата визначається шляхом поділу нарахованого доходу, з якого сплачувалися страхові внески протягом 12 календарних місяців, на кількість календарних днів роботи за ці місяці, за винятком днів, які не були відпрацьовані з поважних причин. Серед таких причин можуть бути тимчасова непрацездатність, відпустка по вагітності, декретна відпустка для догляду за дитиною до трьох років або шести років (за медичним висновком), відпустки без збереження заробітної плати, а також тимчасове припинення дії трудового договору, пов'язане з військовими діями [4].

Розрахунок лікарняних з 1 січня 2023 року здійснює Пенсійний фонд України (ПФУ). З розрахункового періоду лікарняних 2023 року викреслюються дні, коли співробітник був відсутній з вагомих причин. Серед них: відпустка за власні кошти; існування іншого відкритого листка, зокрема через піклування про дитину віком до 14 років; відпустка через вагітність та пологи; відпустка по нагляду за дитиною до досягнення нею 3 або 6 років; дні відсутності на роботі згідно з Постановою № 1350 від 01.01.2023 року.

Підводячи підсумки зауважимо, враховуючи зміни трудового законодавства в умовах воєнного стану, виникає необхідність у доопрацюванні та внесенні змін до внутрішніх нормативних документів, які регулюють порядок розрахунку виплат з працівниками розпорядників бюджетних коштів. Виникає потреба у внесенні змін до облікової політики, колективного договору, положення про оплату праці.

Література

1. Кодекс законів про працю України. Кодекс від 10.12.1971. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022. № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
4. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення реалізації окремих функцій Пенсійного фонду України та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 02.12.2022 № 1350. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1350-2022-%D0%BF#Text>

Музичук Ю.Л.,
«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу Кіндрацька Л.М.

ОБЛІКОВІ МОЖЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ НАДАННЯ ПОСЛУГ

В сучасних умовах ведення бізнесу, кожна господарська операція в контексті прийняття виважених управлінських рішень потребує належного інформаційного забезпечення. Повною мірою це стосується операцій, пов'язаних з реалізацією послуг. На основі комплексу достовірної, повної і своєчасної інформації, пов'язаної із процесом надання послуг, управлінський персонал в змозі розробляти заходи, спрямовані на підвищення результативності цього виду діяльності операцій, мова йде про зміну стратегії, урізноманітнення асортименту послуг, вихід про нові ринки, оптимізацію оподаткування, підвищення ефективності.

Питанням формування облікової інформації в частині виробництва і реалізації готової продукції, товарів, виконання робіт і надання послуг присвячені наукові та науково-практичні праці вітчизняних науковців, зокрема Ф.Ф. Бутинця, Н.І. Верхоглядової, С.В. Візіренка, Й.Я. Даньківа, Л.М. Кіндрацької, М.С. Пушкара, О.П. Ткаченка, Ю.В. Штика, М.Т. Щирби, Т.С. Яровенко.

Послуга є багатоаспектним поняттям, сутність якого визначається за окремим сферами. Так у Законі України «Про захист прав споживачів» (стаття 1) від 02.12.2010 р. № 2755-VI послуга трактується з позиції діяльності виконавця з надання споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб [4].

Серед важливих елементів інформаційного забезпечення управління процесом реалізації послуг на підприємстві слід виділити дані, сформовані у системі бухгалтерського обліку. З їх використанням керівництво підприємства отримує можливість:

- розраховувати собівартість послуг;
- відслідковувати ціну реалізації тих чи інших послуг;
- аналізувати перелік отримувачів послуг;
- визначати базу оподаткування для нарахування податку на додану вартість і податку на прибуток;
- аналізувати результативність реалізації послуг у розрізі років.

Для формування достовірної облікової інформації важливо забезпечити ефективну організацію облікового-аналітичного процесу. Зокрема це стосується структури бухгалтерської служби, закріплення за працівниками бухгалтерії посадових обов'язків, завдання і визначення функцій, відповідно до запитів керівництва, розроблення внутрішніх розпорядчих документів (наказу про облікову політику, графіку документообігу, робочого плану рахунків, посадових інструкцій, форм первинних облікових документів).

Найважливішим внутрішнім робочим документом, який генерує опис методик формування масиву інформації, необхідної для обліку операцій, складання звітності, а найголовніше для управління процесом реалізації послуг є наказ (розпорядження) про облікову політику підприємства. У цьому документі наводиться перелік способів організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням специфіки його діяльності. Невід'ємним елементом

облікової політики є затверджений графік документообігу, зокрема обігу документів, пов'язаних зі створенням і реалізацією послуг замовнику.

Процес формування інформації в частині надання послуг вписується у загальну мету ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Мова йде про надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [3].

Узагальнена інформація про операції з надання послуг підприємством знаходить своє відображення у таких формах фінансової звітності: Форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів», Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Сукупність інформації, наведеної у формах фінансової звітності, складає основу:

- окреслення стратегії, мети та планування значень результативних показників діяльності підприємства;
- оцінки можливостей підприємства для розширення сфери надання послуг;
- ухвалення своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень;
- координації дій розрізнених структурних підрозділів, спрямування їх на досягнення загальних цілей [1].

Підприємств, які ведуть бухгалтерський облік і складають фінансову звітність за міжнародними стандартами, використовують узагальнену інформацію для встановлення ефективності роботи персоналу підприємства в процесі управління довіреними їм ресурсами. Ці підприємства окремо від фінансової звітності на виконання вимог МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [2] також повинні подавати до відповідних органів контролю складений управлінським персоналом фінансовий огляд. В ньому наводяться і пояснюються основні фінансові результати діяльності та фінансового стану підприємства, невизначеності і ризики, які з ним пов'язані.

В процесі дослідження підтверджено різноманітність елементів інформаційного забезпечення управління процесом надання послуг. У їх складі законодавчі і нормативні акти, внутрішні робочі документи, дані бухгалтерського обліку, показники фінансової звітності. Така широка інформаційна база дозволяє управлінському персоналу підприємства розробляти низку дієвих заходів, спрямованих на удосконалення якості послуг, розширення їх асортименту, скорочення витрат на їх створення і надання замовнику.

З огляду на це, працівники бухгалтерської служби підприємства повинні постійно взаємодіяти з управлінським персоналом підприємства, реагуючи на його запити в частині задоволення інформаційних потреб, тобто отримання своєчасної і достовірної обліково-аналітичної інформації, зокрема щодо операцій, пов'язаних з наданням послуг.

Література

1. Верига Ю.А., Левченко З.М., Ватуля І.Д. Звітність підприємств : [навчальний посібник]. К. : Центр учбової літератури, 2009. 776 с.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»: міжнародний документ від 01.01.2012 р. Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 12.04.2023).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 12.03.2023).
4. Про захист прав споживачів: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення 29.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/421-20#Text> (дата звернення 12.03.2023).

Нечаєв М. В.

*«Облік та оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

*Науковий керівник — д.е.н., професор кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу Кіндрацька Л.М.*

ІНФОРМАЦІЯ АДРЕСНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ВІТЧИЗНЯНИМИ ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Своєчасність розрахунків з вітчизняними покупцями та замовниками є важливим чинником ефективності кожного суб'єкта господарювання. Регулярність та повнота розрахунків з постачальниками формує об'єктивні умови забезпечення ритмічності. Ігнорування даного питання може призвести до серйозних фінансових проблем і навіть банкрутства підприємства. Наявні проблеми з платежами в Україні пов'язані з поточною політичною та економічною ситуацією. Вкрай негативно на це вплинули наслідки пандемії COVID-19 та, особливо, повномасштабна війна, розв'язана у лютому 2022 року. Військові дії, що тривають, суттєво ускладнюють оцінку масштабів збитків та довгострокові наслідки.

Через суттєве зниження платоспроможності суб'єктів господарювання кількість боржників постійно зростає. Борги інших організацій призводять до виникнення специфічних активів — дебіторської заборгованості. Чітке обліковування цього важливого елемента має неабияке значення для кожної компанії, забезпечуючи систематизацію інформації про операції, пов'язані з борговими правами. Тільки володіння достовірною картиною інформації, пов'язаної з розрахунками може забезпечити високий рівень управління процесами розрахунків на підприємстві.

Враховуючи широкий спектр розроблених варіантів і стратегій аналізу розрахунків, які можливо застосовувати навіть в умовах війни та пандемії, важливо усвідомлювати, що жодна з них не є універсальною. Саме тому кожен бізнес повинен розробити власну стратегію з урахуванням унікальних потреб та особливостей діяльності. Швидка адаптивність стане ґрунтованою умовою успішної діяльності бізнесу в період глобальної дестабілізації.

Серед проблем облікового відображення заборгованостей (дебіторської, так і кредиторської) слід виокремити такі [3]:

1. Порушення своєчасності розрахунків;
2. Відсутність чіткої схеми класифікації та детального співвіднесення різних видів заборгованості у загальній структурі;
3. Відсутність підрозділу чи працівників із моніторингу дебіторської заборгованості;
4. Наявні проблеми, пов'язані з методикою формування резервів сумнівних боргів;
5. Невирішення питання формування комплексної інформаційної бази з використанням конкретних форм звітності дебіторів для оцінки реальності погашення ними несплачених боргів.

З урахуванням наведеного, доцільно зупинитися й оцінити рівень важливості інформації у контексті підтримання задовільного стану платоспроможності суб'єкта господарювання. У сучасних умовах інформація виступає ключовим ресурсом менеджменту підприємств будь-яких організаційно-правових форм та видів діяльності. Інформаційні масиви є своєрідним аналітичним підґрунтям для прийняття управлінських рішень.

Для набуття інформацією певної цінності для управління, вона повинна відповідати таким вимогам [2]:

1) містити всі необхідні відомості щодо всіх контрольованих параметрів про керований об'єкт;

2) відповідати реальній ситуації і стану керованого об'єкта, з врахуванням достовірних фактів, без викривлень;

3) бути точною та достатньою мірою деталізованою;

4) бути своєчасною, тобто збиратися та аналізуватися вчасно, що уможливило прийняття виважених управлінських рішень відповідно до поточної ситуації.

З урахуванням зазначеного, комплекс потрібної для управління інформації має формуватися у розрізі таких груп даних:

1) про конкурентів;

2) про кон'юнктуру ринку і зовнішні фактори;

3) про стан внутрішнього середовища організації.

Для побудови ефективного інформаційного забезпечення процесу управління дебіторською заборгованістю необхідно провести глибокий аналіз фінансового стану та господарської діяльності потенційного дебітора. Це, своєю чергою, дозволить визначитись із кредитоспроможністю контрагента та його здатністю вчасно погасити заборгованість. На підставі сформованої бази даних, з включенням до неї всіх контрагентів, складається рейтинг кредитоспроможності. За отриманими результатами приймається рішення щодо надання комерційного кредиту або щодо припинення підприємницьких відносин з іншими контрагентами.

Враховуючи наведені проблеми в частині забезпечення своєчасності та повноти розрахунків, важливо щомісячно складати перелік дебіторів із зазначенням термінів погашення заборгованості та розрахунком середнього терміну погашення. Доречно провести поділ боржників принаймні на три групи [1]:

1. Група боржників, строк погашення заборгованостей яких менший за середній показник;

2. Група боржників зі строками погашення, близькими до середнього показника;

3. Група боржників, строк погашення заборгованостей яких вищий за середній показник.

Література

1. Крейніна М. Н. Управління рухом дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. *Фінансовий менеджмент*. 2001. № 3. С. 3 — 14

2. Пуцентейло Петро, Гуменюк Олена. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Випуск 1-2. С. 74 — 82

3. Ямненко Г.Є. Інформаційне забезпечення управління дебіторською заборгованістю : *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск 16. 2017. С. 530 — 533

Рудачева О.С.,
*«Облік і оподаткування», 4 курс,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — д.е.н, доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу Герасимович І.А.*

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СИСТЕМИ ОБЛІКУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «МАНІФОЮ»: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Аналіз та оцінка системи обліку статутного капіталу на підприємстві ТОВ «МАНІФОЮ» є важливим етапом у забезпеченні фінансової стабільності та ефективної діяльності підприємства. Для досягнення цих цілей проводився детальний аналіз та оцінка системи обліку статутного капіталу, включаючи наступні етапи:

1. Аналіз сучасного стану системи обліку статутного капіталу. Було проаналізовано фінансову звітність та іншу документацію, що стосується статутного капіталу, з метою визначення переваг та недоліків існуючої системи.

2. Визначення проблем у процедурах здійснення змін у статутному капіталі ТОВ «МАНІФОЮ». Виявлені проблеми були пов'язані з недостатньою розкритістю та точністю даних у фінансовій звітності та необхідністю вдосконалення процедур зміни розміру та складу статутного капіталу.

3. Оцінка відповідності системи обліку статутного капіталу ТОВ «МАНІФОЮ» вимогам законодавства та внутрішніх правил підприємства. Було проведено оцінку відповідності документації та процедур з управління статутним капіталом вимогам законодавства та внутрішніх правил підприємства.

Результати аналізу та оцінки системи обліку статутного капіталу на підприємстві виявляють проблемні місця, які необхідно вирішити, щоб підвищити ефективність управління капіталом підприємства.

На підприємстві ТОВ «МАНІФОЮ» було виявлено кілька проблем, пов'язаних із системою обліку статутного капіталу:

1. Недостатній контроль за використанням статутного капіталу: підприємство не має належної системи контролю за використанням статутного капіталу, що може призвести до неправомірного використання цих коштів.

2. Неповна та неточна документація: документація, що пов'язана зі статутним капіталом, не завжди є повною та точною. Це може призвести до недостатньої інформативності щодо стану статутного капіталу та його використання.

3. Недостатній аналіз та оцінка статутного капіталу: підприємство не проводить належний аналіз та оцінку стану та ефективності використання статутного капіталу, що може призвести до його нераціонального використання та зменшення фінансових результатів підприємства.

Враховуючи вищезгадані проблеми, необхідно прийняти заходи щодо поліпшення системи обліку статутного капіталу та встановлення контролю над ним, з метою забезпечення фінансової стійкості та успішної діяльності підприємства.

Основні поради для поліпшення системи обліку статутного капіталу на підприємстві ТОВ «МАНІФОЮ» наступні:

1. Встановлення внутрішнього контролю: необхідно встановити систему внутрішнього контролю, що дозволить контролювати процеси обліку статутного капіталу і виявляти можливі помилки та шахрайства.

2. Навчання персоналу: важливо проводити регулярне навчання персоналу щодо правильного ведення обліку статутного капіталу, знайомства з нормативно-правовою базою і змінами в законодавстві.

3. Використання спеціалізованого програмного забезпечення: рекомендується використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для обліку статутного капіталу, що дозволяє автоматизувати процеси обліку та зменшує кількість помилок.

На основі проведеного аналізу та з урахуванням поточних тенденцій у галузі, можна виділити деякі перспективи розвитку ТОВ «МАНІФОЮ»:

1. Розширення асортименту послуг. Для збільшення обсягів продажів і залучення нових клієнтів, підприємство може розширити свій асортимент послуг.

2. Вдосконалення управлінської системи. Для забезпечення ефективного розвитку підприємства варто зосередитись на удосконаленні управлінської системи, вдосконалюючи стратегію, методики та процеси прийняття рішень.

3. Розвиток бренду. Розвиток власного бренду дозволить підприємству стати більш впізнаваним на ринку, збільшити лояльність клієнтів та підвищити конкурентоспроможність. Для цього можна використовувати різні методики реклами та маркетингові інструменти.

Стародуб І.П.

*«Облік і оподаткування», 4 курс,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,*

*Науковий керівник — д.е.н., доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу Герасимович І.А.*

СИСТЕМА ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Відповідно до НП(С)БО 9 Запасами є активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, або перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, або утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [2].

Облік запасів передбачає узагальнення на субрахунках бухобліку не лише їх первісної вартості, а й витрат на транспортування, навантаження, розвантаження, доведення їх до придатного для використання стану.

Основними документами, які оформлюють процес придбання матеріальних засобів, є: договір купівлі-продажу, рахунок (рахунок-фактура), накладна, товарно-транспортна накладна, прибутковий ордер, довіреність, платіжне доручення, виписка банку та ін. На складі підприємства здійснюється сортовий кількісний оперативно-технічний облік, який ведуть на картках або в книгах складського обліку завідувачі складом (комірники). Визнання та первинну оцінку запасів та інші питання обліку запасів в бухгалтерському обліку регулюються Націо-

нальним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 [2].

Оцінка придбаних виробничих запасів у бухгалтерському обліку здійснюється за первісною (фактичною) собівартістю, яка складається з таких фактичних витрат:

- сум, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;

- сум ввізного мита;

- сум непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, що не відшкодовуються підприємству;

- транспортно-заготівельних витрат (оплата тарифів, фрахту, транспортування, страхування, вантажно-розвантажувальні роботи тощо);

- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Облік придбаних виробничих запасів на підприємстві можна вести:

- за фактичною собівартістю;

- за купівельними цінами з виділенням транспортно-заготівельних витрат;

- за обліковими цінами з виділенням відхилень.

Шляхи вдосконалення обліку запасів:

1) Мінфін додав до НП(С)БО 9 два відносно нових терміни:

Первісна вартість — фактична собівартість запасів, визначена відповідно до цього Національного положення (стандарту).

Подібними вважаються запаси, що мають подібне призначення або умови використання.

2) Зміни до НП(С)БО 9 «Запаси» Мінфін уніс двома актами — Наказом № 320 та Наказом № 357. Сфера дії НП(С)БО 9 не поширюватиметься на всі фінансові інструменти. Тобто НП(С)БО 9 не зачіпатиме: незавершених робіт за будівельними контрактами, включаючи контракти про надання послуг, безпосередньо пов'язаних з такими роботами. Їх доведеться обліковувати за приписами НП(С)БО 18 «Будівельні контракти»; фінансових інструментів — їх облік врегульований в НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»; поточних біологічних активів, якщо їх оцінюють за справедливою вартістю відповідно до НП(С)БО 30 «Біологічні активи»; корисних копалин, якщо їх оцінюють за чистою вартістю реалізації відповідно до інших НП(С)БО (п. 3 НП(С)БО 9).

3) Перелік витрат, що формують первісну вартість запасів, наведений у пункті 9 НП(С)БО 9. Мінфін дещо його відкоригував.

Запаси, придбані за плату, оприбутковуються за первісною вартістю, яка складається з витрат, що виникли у зв'язку з придбанням підприємством запасів, зокрема: ціна придбання за вирахуванням знижок відповідно до договору з постачальником (продавцем) та непрямих податків, крім випадків, якщо податки не відшкодовуються підприємству відповідно до чинного законодавства.

Також Мінфін уніс зміни до пункту 14 НП(С)БО 9. Він передбачає перелік витрат, яких не включають до первісної вартості запасів, — вони належать до витрат того періоду, в якому їх зазнали (встановили).

4) Знецінення запасів. Мінфін доповнив пункт 25 положенням: заборонено переглядати первісну вартість матеріалів та інших допоміжних матеріалів, призначених для виробництва продукції, та коригувати її до рівня ЧВР, якщо очікується, що готову продукцію, виготовлену з них, реалізують за ціною, не нижчою за собівартість. Таке доповнення також зближує норми НП(С)БО 9 із нормами МСБО 2 [1].

Література

1. Вороная Н., Білова Н., Нестеренко М. Запаси на підприємстві. Облік вибуття запасів URL: <http://surl.li/hopdx>.
2. Зміни до НП(С)БО 9: як зміниться облік запасів із 01.01.2023 URL: <https://egolovbuh.expertus.com.ua/10002667>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затв. Наказом Міністерства України від 20.10.1999 № 246. (Дата оновлення 07.10.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (Дата звернення 4.05.2023).

Стрельченко І.С.
«Облік і оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — д.е.н., професор, завідувач
кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу Ловінська Л.Г.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПДВ, ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Податок на додану вартість — це непрямий податок, який не стягується напряму з покупця, а збирається на кожному етапі виробництва або продажу товару, роботи чи послуги, і включається в ціну продажу. Кінцевий споживач оплачує цей податок разом з вартістю продукту [1].

Податок на додану вартість — один з наймолодших податків. ПДВ почали застосовувати лише в ХХ столітті. Схема його стягнення була запропонована у 1954 році французьким економістом на ім'я М. Лоре. На сьогодні ПДВ у Франції став основним бюджетоутворюючим податком, на який приходиться майже 50 % податкових надходжень. ПДВ став основним джерелом доходів економік більшості країн, що розвиваються, в Європі і далеко за її межами. Він застосовується у більш ніж 120 країнах світу, включаючи Китай, Таїланд, Бангладеш та Філіппіни. В Україні ПДВ почав діяти з 1 січня 1992 року, а в законодавство по ПДВ майже щорічно вносяться різноманітні доповнення і зміни.

Обговорення щодо того, як реформувати податок на додану вартість, тривають протягом усього періоду існування цього податку в українській податковій системі, і економісти та практики постійно досліджують це питання. Найчастіше обговорюється питання про зміну ставки цього податку.

У різних країнах світу рівень ставки ПДВ варіюється, наприклад, в Угорщині він складає 27 %, в Фінляндії — 24 %, в Іспанії — 21 %, а в основній ставці ПДВ в Франції — 20 %. Податок на додану вартість є важливим джерелом доходів для державного бюджету, а його надходження можуть становити близько 30 % від загального обсягу доходів бюджету. У більшості країн ставки ПДВ диференційовані і знижені для соціально важливих секторів, таких як освіта та медицина. Загалом, ПДВ є важливим елементом системи оподаткування в багатьох країнах світу. Наприклад, український державний бюджет отримує більше 30 % доходів від ПДВ, що свідчить про його важливість для економіки [5].

Податок на додану вартість має високу ефективність із фіскальної точки зору. Широка база оподаткування, що включає не тільки товари, але й роботи і послуги, забезпечує надій-

ність та стабільність бюджетних надходжень. Універсальні ставки полегшують обчислення податку для його платників, контроль податкових органів за правильністю та своєчасністю сплати. Стягнення ПДВ на усіх етапах руху товарів, робіт, послуг характеризується тим, що кожен суб'єкт підприємницької діяльності платить податок на додану вартість в пропорції до своєї виробничої діяльності, і жоден суб'єкт не несе надмірного податкового тягаря. Таким чином, це забезпечує рівний податковий тиск на всіх учасників ринку [5].

За результатами аналізу можна зробити висновок, що податок на додану вартість займає провідну позицію в системі податків. Він має різні ставки, що дає можливість вибору оптимальної системи оподаткування для організацій. Непрямі податки, включаючи ПДВ та акцизи, відіграють важливу роль у мобілізації доходів до бюджету. ПДВ становить майже 25 % всіх доходів державного бюджету і перевищує за розміром всі інші податкові доходи. Тому податок на додану вартість на товари, які реалізуються в Україні (а також при ввезенні товарів на територію України), є найбільш значущим податком.

Для поліпшення механізму збору ПДВ необхідно провести комплекс організаційно-правових заходів. Ці заходи повинні спрямовуватися на вдосконалення нормативної бази, покращення адміністративного механізму збору податку, врегулювання системи пільг податків, запобігання можливості ухилення від сплати податку та незаконного відшкодування ПДВ з бюджету.

В Україні велика кількість зловживань та порушень, пов'язаних із справлянням ПДВ, пояснюється заплутаністю податкового законодавства. Деякі законодавчі та нормативні акти суперечать один одному, створюючи умови для ухилення від оподаткування. Щоб у майбутньому запобігти цьому, необхідно детально узгодити всі положення щодо внесення змін до податкового кодексу щодо ПДВ, щоб уникнути необхідності у прийнятті додаткових рішень або роз'яснень. Крім того, варто заборонити внесення змін протягом року, щоб уникнути подібних проблем у майбутньому.

Також є необхідність запровадити «паспорт товару» — документ, що має супроводжувати товар до кінцевого споживача. Основою для цього документу варто взяти товарно-транспортну і податкову накладну. В ньому має бути інформація про кожен етап руху товару з описом ціни купівлі, ціни продажу, а також інформація про контрагентів на кожній з цих стадій. Саме така новація призведе до покращення системи адміністрування ПДВ і точнішого відслідковування фактів зловживань та порушень з ПДВ [5].

Важливо зауважити, що необхідно зменшити ставку ПДВ. Витрати, що виникнуть через це, можна компенсувати шляхом відмови від пільг, які не мають соціальної спрямованості та надаються за промисловим принципом. Встановлення ставки ПДВ на рівні 15 % дозволить відповідати вимогам гармонізації податкового законодавства та сприятиме підвищенню конкурентоспроможності між українськими експортерами та імпортерами.

Література

1. Братушка Е. С. Генеза податку на додану вартість в Україні та світі. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. Київ, 2014. С.1-4. URL: <http://surl.li/hopqd>.
2. Дерій В.А. Місце доходів і витрат. *Науковий вісник Тернопільського національного економічного університету*. Тернопіль, 2012. С. 36-41.
3. Кудряшов В.П. Податкова політика та напрями реформування податкової системи України: Курс фінансів: Навч. посіб. Київ, 2008. С. 431. URL : <http://surl.li/hoppu>.
4. Оксенюк О. І. Роль податку на додану вартість у формуванні доходів державного бюджету України. *Інноваційна економіка*. 2013. № 1. С. 253–258.
5. Оксенюк О.І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України. *Вісник наукових праць*. Львів. ЛНУ, 2015. С.132 .
6. Податковий кодекс України. Дата оновлення 05.03.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Дата звернення 4.05.2023)

Яйченя Д.С.
*«Облік і оподаткування», 1 курс
другого (магістерського) рівня навчання
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

*Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри податкового менеджменту та
фінансового моніторингу Цятковська О.В.*

ОСНОВНІ ВИДИ ВИТРАТ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Заклади вищої освіти є важливим елементом суспільства, який має на меті забезпечення якісної та високої освіти для студентів та підготовки їх до професійної кар'єри. Вони забезпечують можливість здобуття актуальних знань та навичок в різних сферах, розширюють кругозір та формують критичне мислення. Заклади вищої освіти також відіграють важливу роль у наукових дослідженнях та розробках, які впливають на розвиток суспільства в цілому. Вони є осередками інновацій та нових ідей, що допомагає розвивати економіку та підвищувати якість життя людей.

Витрати в закладах вищої освіти — це грошові витрати, пов'язані з підтриманням функціонування установи та забезпечення якісної освіти для студентів.

Основні види витрат в закладах вищої освіти можна розділити на декілька груп:

- витрати на зарплату працівників: це найбільш значуща стаття витрат для будь-якого закладу вищої освіти. Вони включають оплату праці викладачів, науковців, адміністративного та технічного персоналу;
- витрати на матеріально-технічне забезпечення: ця група включає в себе закупівлю техніки, обладнання, інструментів, меблів, канцтоварів, комп'ютерів та іншого обладнання, що необхідне для навчального процесу;
- витрати на наукові дослідження та розробки: ця група включає в себе витрати на проведення наукових досліджень, розробку нових технологій та методик, публікацію наукових праць та інше;
- витрати на підтримку інфраструктури: ця група включає в себе витрати на оплату комунальних послуг (електроенергії, водопостачання, опалення тощо), ремонт та обслуговування будівель та споруд;
- витрати на соціальні програми: ця група включає в себе витрати на стипендії, гранти та інші форми фінансової допомоги для студентів, підтримку культурно-масових заходів, спортивних ініціатив та інше.
- витрати на рекламу та маркетинг: ця група включає в себе витрати на проведення рекламних кампаній, створення і підтримку сайту закладу та його розробку [1].

Крім того, витрати в закладах вищої освіти можуть бути пов'язані з інфраструктурою та обладнанням, необхідним для забезпечення зручностей та забезпечення безпеки студентів та працівників закладу. Ці витрати можуть включати в себе капітальні вкладення в будівництво, ремонт та модернізацію приміщень, закупівлю комп'ютерного та лабораторного обладнання, забезпечення безпеки працівників та студентів, а також розробку програм та методик навчання.

Ще однією важливою місією витрат в закладах вищої освіти можуть бути проведення робіт пов'язаних з розробкою та підтримкою науково-дослідних програм та проектів, що забезпечують високий рівень досліджень та сприяють розвитку науки в країні.

Отже, витрати в закладах вищої освіти є досить різноманітними та можуть бути пов'язані з різними аспектами функціонування закладу. Ефективне планування та контроль за витратами

тами дозволяє забезпечити ефективне функціонування закладу та досягнення поставлених цілей.

Для аналізу витрат у закладах вищої освіти візьмемо Звіт про фінансовий результат трьох університетів:

- Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
- Львівський національний університет імені Івана Франка;
- Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка — один з найбільших та найстаріших університетів в Україні, розташований в столиці країни, місті Києві. Цей навчальний заклад є національним центром науки та культури. Однак, звіт університету про фінансові результати за 2022 рік показує наявність дефіциту коштів. Витрати перевищують доходи, і дефіцит становив 24 310 302 гривень на кінець 2022 року, зменшившись на 43 010 095 грн. порівняно з попереднім роком.

Основна стаття витрат Київського національного університету імені Тараса Шевченка — «витрати на оплату праці», яка становить понад 1,9 млрд гривень, зменшилась на 4 897 616 гривень в порівнянні з 2021 роком [2].

У свою чергу, Львівський національний університет імені Івана Франка звітував про перевагу доходів над витратами за 2022 рік. Стаття «витрати на оплату праці» також залишається найбільшою витратною статтею, але зменшилась на 32 212 172 грн в порівнянні з 2021 роком. З іншого боку, статті витрат, такі як «Відрахування на соціальні заходи», «Матеріальні витрати», «Амортизація», «Інші витрати» у 2022 році переважають за сумою в порівнянні з 2021 роком [4].

Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського також звітував про дефіцит коштів у 2022 році, хоча в порівнянні з 2021 роком ця сума зменшилась на 108 214 318 грн.

Також у звіті зазначено, що значні витрати були пов'язані з інфраструктурою та технічним устаткуванням, а також з придбанням нових наукових пристроїв і обладнання для проведення наукових досліджень. За цією статтею витрат витрачено 1 502 950 304 гривні, що на 22 794 029 гривень більше, ніж у 2021 році [3].

Загалом, звіти фінансових результатів трьох вищих навчальних закладів свідчать про різний рівень ефективності управління фінансовими ресурсами. Хоча Київський національний університет імені Тараса Шевченка має найбільший дефіцит серед трьох закладів, проте університети імені Івана Франка та Ігоря Сікорського показали покращення у фінансовій сфері.

Водночас, всі три заклади вищої освіти покладають великий акцент на витрати на оплату праці, що свідчить про важливість працівників які залучені у сферу вищої освіти. Також можна побачити збільшення витрат на інфраструктуру, обладнання та технічне устаткування, що свідчить про необхідність розвитку науки та технологій у сучасному світі.

Література

1. Тростенюк Т.М., Класифікація витрат державних закладів вищої освіти для підсистеми управлінського обліку. *Економічний вісник* 2020. № 157. С. 1-3.
2. Фінансова звітність Київського національного університету імені Тараса Шевченка за 2022 рік. URL: <https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Zvitnist2022/Zvitnist-2022.pdf> (Дата звернення: 29.04.2023).
3. Фінансова звітність Київського політехнічного інститут імені Ігоря Сікорського за 2022 рік. URL: <https://kpi.ua/files/2022-def-f2d.pdf> (Дата звернення: 29.04.2023).
4. Фінансова звітність Львівського національного університету імені Івана Франка за 2022 рік. URL: <https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/2.pdf> (Дата звернення: 29.04.2023).

Наукове видання

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної
студентської наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ
ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

(17 квітня — 20 травня 2023 р.)

Видано в авторській редакції

Верстка О. Федосенко

Підписано до друку 23.06.23. Формат 60×84/8.

Друк. арк. 6,2.
Зам. № 23-5779

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, № 235 від 07.11.2000)

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
03680, м. Київ, проспект Берестейський, 54/1
E-mail: litera_kneu@edu.ua